

Науково-методичний журнал

№9, 2020

Альманах

психолого-педагогічного досвіду

**Із досвіду роботи
дошкільного навчального закладу №2 «Альонушка»
м. Слов'янська Донецької області**

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Ресурсний центр**

**Альманах
психолого-педагогічного
досвіду**

№ 9, 2020

Науково-методичний журнал

Альманах психолого-педагогічного досвіду
Науково-методичний журнал. Виходить 2 рази на рік.

Засновник: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», протокол №6 від 28.01.2016 р.

Мова видання: українська.

Видавник: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Омельченко С.О., ректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аматьєва О.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Члени редакційної колегії:

Набока О.Г., перший проректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Курінна С.М., завідувач кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Панасенко Е.А., завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Коношенко С.В., доктор педагогічних наук, доцент, декан педагогічного факультету ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Сипченко В.І., кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Бондаренко Н.Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Дронова О.О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Садова Т.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Колган О.В., помічник ректора, кандидат філологічних наук, доцент;

Корнєєва О.Л., завідувач ДНЗ №31 «Мир» м. Костянтинівка, кандидат педагогічних наук;

Ракитянська О.Л., методист із дошкільної освіти НМЦ відділу освіти Слов'янської міської ради.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Піроженко Т.О. – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г.С. Костюка;

Євтухова Т.А. – завідувач кафедри природничо-математичних наук ДДПУ, кандидат педагогічних наук, доцент;

Стягунова О.О. – завідувач відділу дошкільної освіти Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Фото на обкладинці: педагоги та вихованці закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янськ (завідувач – Страшинська Ірина Анатоліївна).

З М І С Т

Кузнецова Т.Г.	Закономірності та умови формування мовленнєвої готовності до навчання в дошкільників із порушенням мовлення.....	7
Страшинська І.А., Панченко С.Г.	Наше кредо – «Кожна дитина народжується унікальною, а талановитою стає в нашому дошкільному закладі!».....	15
Безрукова Л.В.	Конспект заняття з логіко-математичного розвитку в середній групі «Подорож до країни Геометрії».....	27
	Конспект відкритого заняття з логіко-математичного розвитку в старшій групі «Скарби знань».....	31
Брусенко Н.Д.	Інноваційні технології в роботі закладу дошкільної освіти.....	37
	Конспект заняття в середній логопедичній групі з використанням інноваційних технологій «Їжаки».....	39
	Конспект заняття в старшій логопедичній групі з використанням інноваційних технологій «Подорож казками».....	42
Брусенко Н.Д., Бобирєва В.В.	Конспект заняття в середній логопедичній групі «Подорож до Казкової Країни» (бінарне заняття).....	45
Брусенко Н.Д., Усенко Г.М.	Конспект заняття з розвитку мовлення засобами інноваційних технологій для дітей молодшої логопедичної групи (бінарне заняття).....	50
Гребенюк І.І., Сапранкова І.Г.	Використання інноваційних технологій у групі дітей із порушеннями мовлення.....	54
	Конспект заняття з розвитку мовлення в середній групі «Подорож до осіннього лісу».....	57
	Бінарне заняття з математики та розвитку мовлення для старшої групи «Подорож до країни Леголяндії»....	63
	Інтегроване заняття з математики та навчання грамоті в старшій групі «Подорож до лісової школи тітоньки Сови».....	67
Сапранкова І.Г.	Комплексне заняття з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій «Осінні барви».....	73
Бобирєва В.В.	Використання інноваційних технологій у мовленнєвому розвитку дошкільників.....	77
	Конспект заняття з розвитку мовлення в молодшій групі за темою «Осінні листочки».....	80

Ткаченко Т.В.	Балансувальна дошка Більгоу. Тренуйте мозок із задоволенням.....	83
Рябуха О.Ф.	Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку.....	90
	Заняття з математики «У країну Розумних чудес».....	92
	Заняття з математики для дітей старшої групи «Подорож до Lego-міста».....	95
Калашникова С.А.	Особливості музичного виховання дітей дошкільного віку.....	100
	Сценарій весняного свята для дітей старшої групи «Пригоди Барвінка і Ромашки».....	102
	Конспект музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку «Повернення голосу Феї Музики»...	111
	Сценарій музичного свята до Обласного фестивалю дитячої гри «Подорож до країни Гри та Фантазії».....	116
	Театралізовані музичні ігри.....	124
	Ігрові прийоми в музично-ритмічній діяльності дошкільників.....	133
Бобирєва В.В., Калашникова С.А.	Конспект логоритмічного заняття для дітей старшого дошкільного віку «Подорож осіннім містом».....	137
Усенко Г.М.	Особливості технології проведення групового збору...	143
	Конспект ранкової зустрічі для дітей молодшого віку «Сонечко».....	145
	Конспект ранкової зустрічі для дітей середнього дошкільного віку «Моя улюблена іграшка».....	146
	Ігри для організації групової діяльності дітей під час ранкової зустрічі з розвитку мовлення.....	149
Відомості про авторів.....		155
Вимоги до оформлення матеріалів для розміщення на сторінках Ресурсного центру.....		156

Закономірності та умови формування мовленнєвої готовності до навчання в дошкільників із порушенням мовлення

Кузнецова Тетяна Григорівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний
університет»

Проблема мовленнєвої підготовки дітей старшого дошкільного віку залишається однією з найактуальніших у спеціальній педагогіці. Конкретні вимоги до мовленнєвого розвитку особистості (мовленнєвої готовності), як кінцевого результату цього вікового етапу, ми знаходимо в змісті Базового компонента дошкільної освіти, що передбачає вміння адекватно й практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях, застосовувати для цього як мовленнєві так і допоміжні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Під мовленнєвою готовністю дітей до навчання в школі вчені (А. Богуш, М. Вашуленко, В. Гербова, Л. Дейниченко, А. Іваненко, Н. Орланова та ін.) розуміють сформованість навичок усного мовлення, навичок використання одиниць мови для мислення, спілкування; усвідомлення знакової системи мови, спеціальні вміння в галузі читання, письма, уміння аналізувати мовні явища. У контексті проблем спеціальної дидактики дослідники (Р. Левіна, Н. Нікашина, Є. Соботович, Л. Спірова, В. Тарасун, В. Тищенко, Г. Чіркiна, М. Шеремет та ін.) зазначають, що підготовка до навчання дітей із вадами в психофізичному розвитку в спеціальних загальноосвітніх закладах охоплює корекцію та розвиток фонетико-фонематичної системи, збагачення словника, удосконалення граматичної будови мовлення, розвиток комунікативних навичок.

Необхідно визначити закономірності та умови формування мовленнєвої готовності в дітей із порушеннями психофізичного розвитку в період дошкільного віку, а саме специфіку організації корекційно-попереджувального навчання дітей у цілісному процесі підготовки до школи.

У дослідженнях Л. Федоренко виділено закономірності засвоєння дитиною дошкільного та шкільного віку рідної мови:

- уміння артикулювати звуки, координувати мовленнєво-рухові та слухові відчуття; розуміння лексичного та граматичного значення різного ступеня узагальнення;
- відчуття виразності інтонаційних засобів мовлення;
- відчуття мови, від якого залежить засвоєння норми літературної мови;

– достатній розвиток координації між усним і писемним мовленням, достатні мовленнєві навички.

Узагальнюючи визначені наукові дані, ми вважаємо доцільним трансформувати їх як закономірність формування мовленнєвої готовності дітей з вадами в психофізичному розвитку до навчання.

Перша закономірність полягає в тому, що мовлення формується за здатності чітко артикулювати звуки, вимовляти звуки, склади, слова, розуміти й сприймати слухові відчуття. Для цього потрібна постійна мовленнєва практика, завдяки якій тренуються органи мовлення. На основі набутих навичок дитина має навчитися розрізняти звуки рідної мови на слух, диференціювати їх, вимовляти відповідно до норм сучасної української літературної мови, артикулювати кожний її звук.

Друга закономірність полягає в засвоєнні мовних одиниць, передусім лексичних і граматичних. Діти з порушенням мовлення потребують особливої уваги під час засвоєння лексичної сторони мови. Засвоєння дітьми цієї категорії лексичного значення слів відбувається від прямого, конкретного, основного до узагальненого та переносного значення, яке вони не завжди можуть зрозуміти («срібні промені», «золотий ранок», «золота усмішка», «лагідні слова», «золоті руки»). Дитина з порушенням мовлення має засвоювати й граматичне значення, зв'язки між словами в реченні («у сумці», «під столом», «з-під землі» тощо). Розуміння лексичних і граматичних значень ґрунтується на тому, що мова є кодом реальної дійсності, і кожна лексема, граматична словоформа, одиниця синтаксису має свій відповідник.

Отже, формування мовленнєвої готовності до навчання дітей із порушенням мовлення залежить від здатності розуміти лексичні й граматично-семантичні значення мовних одиниць, що забезпечується в умовах спеціально організованого, насиченого мовленнєвого середовища.

Третя закономірність – оцінювання виразності мовлення залежить від розвитку в дитини чутливості та сприйнятливості до засобів виразності мовлення оточення. Дитина ефективно засвоює мовлення, коли відчуває виразні конотації (відтінки) лексичних, граматичних, фонетичних мовних значень, а також значень у зв'язному мовленні. Це закономірність вираження експресії та емоцій. Мова має всі засоби відображення емоцій. У фонетиці це інтонація, у лексиці – синонімія, перенос значень; у граматиці – особливі префікси та суфікси; у синтаксисі – стилістичні фігури. Фонетичних засобів для вираження будь-якого експресивного почуття дуже багато: сила й тембр голосу, висота тону, паузи, алітерація, асонанси, звукові фігури та ін. У лексиці функціонально-стилістичні синоніми розрізняються за вживанням у різних стилях мовлення. У морфології для вираження експресивно-емоційних конотацій мовних одиниць є спеціальна частина мови – частка. Синтаксис має багато різноманітних стилістичних фігур, що виражають експресії, почуття, оцінки, відношення, прикрашають висловлену інформацію досконалою синтаксичною конструкцією.

Засвоюючи лексичні та граматичні значення, діти розуміють, як моделюється (відображається) за допомогою мови зовнішній світ. А засвоюючи засоби виразності мовлення, діти відчують, як за допомогою мови розкривається внутрішній світ людини, її почуття, настрій, прагнення.

Отже, для розвитку у дітей із порушенням мовлення сприйнятливості й чутливості до експресивно-стилістичного забарвлення слів, емоційно-експресивного аспекту мовлення необхідно спеціально організовувати ранню корекцію мовлення в процесі ігрової діяльності.

Четверта закономірність пов'язана з формуванням у дитини «чуття мови». Мова функціонує як засіб комунікації у формі мовлення. Мовна система має певні орфоепічні, фонетико-фонологічні, словозмінні, словотвірні, морфологічні, орфографічно-пунктуаційні, експресивно-стилістичні, граматично-синтаксичні та інші норми. Саме тому *мовленнєва підготовка буде ефективною, якщо дитина набуде здатності запам'ятовувати традицію сполучення мовних одиниць у єдиному мовленнєвому потоці, у дискурсі, у тексті*. Це означає засвоєння норми цілісного мовлення, розвиток «мовного чуття» індивіда, набуття мовленнєвої компетенції. Ця тенденція тримається на власному практичному досвіді навчання мовленню. Вона має таку послідовність: здатність розуміти, здібність до виразності та інтонування. Це основні вимоги до сформованого мовлення, які характеризуються такими показниками: правильність, чистота мовлення, точність, виразність, логічність, доречність, розмаїтість використання синонімічних засобів мови, інтелектуальних і виразних, стилістичних і жанрових можливостей. Отже, «чуття мови» – сукупність відчуттів, які безпосередньо відображають зв'язки, характерні для мови як системи засобів спілкування людей; це вміння користуватися мовними засобами відповідно до мовленнєвої ситуації без звернення до теоретичних знань про мову.

П'ята закономірність полягає в зумовленості писемного мовлення дитини успішним розвитком усного. Писемне мовлення у філогенезі й онтогенезі виникає пізніше ніж усне. І якщо усне мовлення як система знаків кодує дійсність, то писемне є кодом усного мовлення. Сутність засвоєння писемного мовлення полягає в тому, що дитина в процесі написання порівнює написане з тим, що вимовляє, артикулює, зіставляє орфографію з орфоепією. Якщо вона опанувала орфоепію, то під час оволодіння письмом, ознайомленні з правилами орфографії дитина інтуїтивно, підсвідомо порівнює написання з раніше засвоєним вимовлянням. Орфографічна грамотність мовлення залежить від сформованості й закріплення навичок порівняння орфоепії з орфографією.

Отже, взаємозв'язки та взаємозалежність розвитку усного й писемного мовлення та його механізми в онтогенезі й філогенезі зумовлюють дотримання визначеної послідовності у формуванні мовленнєвої готовності дітей до шкільного навчання.

Сутність **шостої закономірності** полягає в тому, що темп збагачення мовлення зростає з удосконаленням мовленнєво-творчої системи дитини.

Оскільки розглянуті закономірності формування мовлення є обов'язковими в цілісному процесі розвитку мовлення дітей із нормальним розвитком, то вони є доцільними й під час мовленнєвої підготовки до школи дітей із порушенням мовлення. Проте, функціонування цих закономірностей упродовж мовленнєвої підготовки дітей цієї категорії до навчання потребує спеціально організованих педагогічних умов, а саме: постійної мовленнєвої практики тренування органів артикуляційного апарату; стимулювання використання лексичних і граматичних конструкцій; створення емоційної позитивно насиченої атмосфери для розвитку «чуття мови»; організації доцільного комунікативно-мовленнєвого середовища, логопедичного впливу та корекційної підтримки педагогів.

За нормального розвитку та сприятливих умовах володіння мовою передбачає засвоєння її «чуттєвої» природи, тобто звукових образів мовних знаків; сукупності фонем та їх послідовності у слові. Фонема – це найкоротша, мінімальна одиниця звукового складу мови, що слугує для впізнавання й розрізнення мовних знаків. Але на більш ранніх етапах розвитку дитини важливішим є засвоєння смислової сторони мови.

Як відомо, лінгвістичні одиниці вилучаються дитиною з мовлення оточення у процесі сприймання. Установлено, що в нормі з восьми місяців у дитини формується елементарне розуміння мовлення, засноване на сприйманні, виділенні, запам'ятовуванні та наступному впізнаванні окремих ритміко-інтонаційних структур. Подальший розвиток імпресивного мовлення пов'язаний із розрізненням слів за їх фонемною будовою.

Відповідно до теорії сприймання (будь-якої модальності) у ньому виділяють сенсорний, перцептивний і смисловий рівні. На сенсорному рівні сприймання мовлення слуховий аналізатор здійснює аналіз сприйнятих мовних сигналів (слів). Дитина починає розрізняти звуки мовлення за їх фізичними, акустичними ознаками й повторювати ці звуки на імітаційному рівні. Проте, цей слуховий аналіз не може забезпечити формування звукових образів слів і їх упізнавання, лише спираючись на сенсорний рівень сприймання, дитина не може орієнтуватися в різноманітному й мінливому світі звуків, а отже, і запам'ятовувати та впізнавати звуковий склад слів.

Поступово в процесі нарощування лінгвістичного досвіду слуховий аналізатор здійснює узагальнення різноманітних варіантів звучання тієї ж фонем. Результатом цієї діяльності є формування константності слухового сприймання, тобто сприймання ознак фонем, що є незмінними для всіх варіантів її звучання, та розрізнення фонем за цими ознаками (перцептивний рівень сприйняття).

На цій основі на зазначеному етапі розвитку дитина за допомогою дорослого встановлює зв'язки між звуковими образами слів і відповідними явищами дійсності (смисловий рівень сприймання). Унаслідок цієї діяльності формується імпресивне мовлення дитини.

Дослідження деяких учених (В. Воронкова, М. Гвоздєв, Є. Соботович, В. Тищенко та ін.) показали, що на початкових етапах формування механізмів фонематичного розрізнення певну роль відіграє мовноруховий аналізатор: фонематичне розрізнення формується, насамперед, на матеріалі слів не лише близьких для досвіду дитини, але й доступних для називання нею. За повторення дитиною подібних слів (звукокомплексів) різноманітні варіанти звучання (алофони) тієї ж фонемі продукуються однаковим комплексом артикуляційних рухів, що сприяє фіксації дитиною її константних ознак.

У розвитку зазначених рівнів сприймання також велике значення має інтелектуальний розвиток дитини. Дитина, що опановує мову, передусім засвоює символічну функцію мовного знаку (Л. Виготський, О. Леонтьєв). Оволодіння дитиною символічною функцією мовного знаку та соціальна потреба засвоєння семантики мови стимулюють у неї розвиток слухової уваги та сприяють її спрямуванню на звукову оболонку мови.

Формування цієї функції пов'язане з розвитком уявлень дитини (відповідно до А. Валлона уявлення є першим рівнем символу), її предметної діяльності (Дж. Брунер, Л. Виготський, О. Запорожець, О. Леонтьєв, О. Шахнарович), сенсомоторного інтелекту (Ж. Піаже) і мислення дитини (Л. Виготський). Необхідно також відзначити роль слухомовленнєвої пам'яті та суцесивного аналізу, що забезпечує засвоєння послідовності звукового ряду слова.

Паралельно з розвитком слухових і фонематичних диференціювань формуються тонкі диференційовані рухи артикуляційного апарату, що визначають послідовність оволодіння дитиною звуками рідної мови (В. Бельтюков, О. Гвоздєв, Є. Соботович).

Усе зазначене дозволяє виділити *критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дошкільників*.

У фонетико-фонематичній ланці за віковим параметром це сформованість:

- сенсорного рівня сприймання мовлення: розрізнення звуків мовлення за фізичними, акустичними ознаками та поява на цій основі лепету, що складається зі звуків, сприйнятих дитиною з мовлення оточення (6–8 міс.);

- перцептивного рівня сприйняття мовлення: розрізнення звуків мовлення за узагальненими (смыслоразрньювальними) ознаками. Сформованість цього рівня сприймання (фонематичного слуху) зумовлює стабілізацію звукового складу слова. На цій основі формується зв'язок між звучанням слова та його значенням (з 1 р. 8 міс.);

- фонематичних уявлень, що відповідають: власній вимові (з 2 р. до 3 р. 6 міс. – 4 р.); мовним нормам (з 4 р.);

- фонематичного аналізу звукового складу слова (виділення приголосного звука на фоні слова, визначення кількості та послідовності звуків у слові в зовнішньому й внутрішньому планах (з 4 р.).

Ці види аналізу формуються спочатку з опорою на слухове сприймання слова, що вимовляється самою дитиною (тобто в зовнішньому плані), а потім у внутрішньому плані без опори на власне слухове сприйняття мовлення.

У лексичній ланці на різних вікових етапах.

Сформованість різних рівнів узагальненого значення слова:

1) співвіднесення слова (його звукового образу) не з окремими одиничними предметами, а з цілим класом однорідних предметів (1 рік 8 місяців – 2 роки), категоріальне використання слова (1 рік 8 місяців – 2 роки);

2) оволодіння дитиною смыслом слова або тим його значенням, яке воно позначає в конкретних ситуаціях мовного спілкування (полісемічне значення), практичне виділення семантичних ознак, слова, що є спільним для всіх ситуацій, у яких воно використовується (3 роки 6 місяців – 4 роки) і засвоєння на цій основі лексичної системності;

3) практичне оволодіння лексичним значенням слова внаслідок виділення його постійних, інваріантних ознак у різних смислах (до 6 років);

4) розширення на цій основі семантичної структури слова – засвоєння різних типів переносного значення слова та його синонімічних значень (7-й рік життя);

5) оволодіння абстрактно-узагальненим лексичним значенням слова (7–8 рік життя).

Характер установлюваних значеннєвих зв'язків між словами:

1) образні зв'язки (1 рік 8 місяців);

2) синтагматичні зв'язки (2 роки 6 місяців – 3 роки);

3) парадигматичні зв'язки (3 роки 6 місяців – 4 роки);

4) понятійні, логічні зв'язки (приблизно 6 років).

Способи засвоєння семантичних (лексичних) одиниць мови й етапи їх формування.

За допомогою співвіднесення предметів, що сприймаються перцептивно, їх відношень і якостей із словесним відображенням (1 рік 4 місяця – 1 рік 8 місяців).

На основі сприйняття мовлення людей і його розуміння загалом, спочатку з опорою на ситуацію, що сприймається наочно (1 рік 8 місяців), а потім без зазначеної опори. З 2 років цей спосіб засвоєння значень нових слів стає основним. Це пов'язано зі сформованістю елементарної узагальнювальної функції, а саме категоріального використання знаків (Л. Виготський), і певним рівнем розвитку синтаксичної системи мови.

На основі розгорнутого мовлення, а саме сформованої системи словесних зв'язків і відношень у свідомості дитини:

– на основі кумуляції та узагальнення різноманітних значень того ж слова;

– практичної класифікації слів за семантичними ознаками різного ступеня узагальнення.

Діти з порушенням мовлення потребують особливої уваги та допомоги фахівця на всіх етапах свого розвитку.

Початкові етапи в розвитку мовлення, зокрема, гуління (агукання), спостерігається в дітей як із нормальним розвитком, так і в тих, які мають відхилення (глухих, дітей із інтелектуальним недорозвиненням). Водночас дітям із алалією характерний брак лепету чи його недостатність, мовлення формується пізніше (на другому році життя). Своєрідність розвитку лепету та його особливості спостерігаються в дітей із ринолалією, дизартрією (О. Вінарська, Т. Воронова, О. Слинько, О. Усанова). У більшості дітей із тяжкими мовленнєвими порушеннями перші слова виникають у 3–4, інколи в 5 років, суттєво відстає розвиток фразового мовлення.

Дошкільний вік від 2,5 до 5–6 років – найактивніший період, коли дитина ставить запитання дорослому й у неї виникає наполегливе бажання отримати на них відповідь. Такий період у розвитку дітей із порушенням мовлення значно відрізняється від нормального онтогенезу. Унаслідок затримки мовленнєвого розвитку, низької пізнавальної активності одні діти майже не ставлять запитань, вони повільні, пасивні, із уповільненим мовленням; інші, навпаки, ставлять запитання, спрямовані на зовнішні, несуттєві ознаки предметів і явищ. Отже, на поставлені запитання вони не чекають відповіді. Ці діти розгальмовані, багатослівні й навіть базіки. Особливість і взаємозумовленість мовленнєвих і комунікативних умінь виявляються в обмеженому словникові та кількості дієслів в активному мовленні, своєрідності висловлювання. Це перешкоджає повноцінному спілкуванню дітей із ровесниками й дорослими, спричиняє бажання уникати спілкування й призводить до несформованості засобів комунікації – діалогічного й монологічного мовлення. Такі діти незацікавлені в контакті, не вміють орієнтуватися в ситуації спілкування, для них властивий негативізм (Л. Соловйова).

Більшість дітей із порушенням мовлення охоче спілкуються з дорослими в процесі ігрової діяльності. Проте, зазначимо, що гра в дошкільників із порушенням мовлення характеризується не лише змістовою збідненістю, а й недостатньою структурованістю мовленнєвої продукції, що в ній використовується.

У деяких дітей із порушенням мовлення переважає позаситуативно-пізнавальна форма спілкування. Вони із задоволенням відгукуються на пропозицію дорослого прочитати книжку, уважно слухають нескладні сюжетні тексти. Проте, після читання дітей дуже важко залучити до бесіди. У зв'язку із несформованістю репродукувальної фази монологічного мовлення діти зазвичай не ставлять запитань за змістом прочитаного, не можуть самі переказати прослухане. Навіть якщо в процесі бесіди малюк зацікавлений у спілкуванні з дорослим, він постійно переходить із однієї теми на іншу, пізнавальний інтерес у нього нестійкий, тому бесіда триває лише 5–7 хвилин.

Значна частина дітей із тяжкими порушеннями мовлення прагне відсторонитися від дорослих. Діти замикаються в собі, лише іноді звертаються до дорослих, соромляться їх та уникають будь-яких стосунків.

Аналіз спеціальної літератури та практики роботи логопедів і корекційних педагогів дає можливість зазначити, що виховання дітей із порушенням мовлення в умовах спеціальних закладів дошкільної освіти має багатий практичний і теоретичний досвід. Корекційна практика зорієнтована на діагностику й виправлення мовлення та всіх пізнавальних функцій. Гуманістичний підхід до освіти дітей, педагогічна наука, яка активно розвивається, створює та впроваджує в практику нові технології навчання та виховання, допомагає вирішити важливі проблеми, із якими стикаються педагоги в справі роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями.

Список використаних джерел

1. Андрусишина Л. Особливості довільної пам'яті у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення. *Дефектологія*. 1999. №4.
2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лігводидактика. Київ: Вища школа, 2007.
3. Венгер (Катаева) А.А. Развитие речи у детей с нарушением интеллекта и их умственное воспитание. *Вопросы формирования речи аномальных детей дошкольного возраста*: Сб.научн.тр. Москва: Изд-во АПН СССР, 1987. С. 84–91.
4. Даниленкова О.Р. Развитие преднамеренного запоминания у детей с нерезко выраженным недоразвитием речи. *Дефектология*. 2000. №6.
5. Жукова Н.С., Мастюкова Е.М., Филичева Т.В. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников. Москва, 1990.
6. Ласточкина О.В., Кравченко А.І. Формування готовності дітей із ТМП до навчання в школі засобами пізнавальних завдань випереджаючого характеру. *Корекційна педагогіка і спеціальна психологія*. 2010. С. 141–144.
7. Соботович Є. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку. *Дефектологія*. 2003. №2. С. 7–9.
8. Тищенко В. Вироблення дії ймовірного прогнозування у мовленнєвій діяльності розумово відсталих дошкільників. *Дефектологія*. 2001. №2. С. 9–12.
9. Федоренко Л.П. Закономерности усвоения родной речи. Москва: Просвещение, 1984. 120 с.
10. Черних Л.А. Особливості готовності до школи старших дошкільників з порушенням слуху та мовленнєвими порушеннями в контексті їх соціальної адаптації. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. Психологія. 2017. Том 22. Випуск 4 (46). С. 81–87.

**Наше кредо – «Кожна дитина народжується унікальною,
а талановитою стає в нашому дошкільному закладі!»**

Страшинська Ірина Анатоліївна,
завідувачка дошкільного навчального закладу
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Панченко Світлана Георгіївна,
вихователь-методист дошкільного навчального
закладу №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької
області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти та
соціальної роботи
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Бондаренко Наталія Борисівна

Справжньою маленькою Країною дитинства, звідки бере початок могутня ріка людського життя, є дошкільний навчальний заклад. Тут дітям комфортно й затишно. Тут можна все! Дружити. Мріяти. Малювати. Сумувати. Гратися. Творити. Радіти. Міркувати. Помилятися. Фантазувати. Саме дитячий садок забезпечує всебічний розвиток дитини відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних та фізичних особливостей, культурних потреб, набуття нею життєвого досвіду та стає своєрідним посередником між дитиною та навколишнім світом.

Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) комбінованого типу №2 «Альонушка» підпорядкований відділу освіти Слов'янської міської ради Донецької області. Заклад засновано рішенням Слов'янської міської ради народних депутатів від 10 травня 1990 року. Адреса закладу: 84116 Донецька область, місто Слов'янськ, пров. Батюка, 1.

Дошкільний навчальний заклад здійснює свою діяльність відповідно до державних документів та законодавчих актів України: Конституції України;

Закону України «Про освіту»; Закону України «Про дошкільну освіту»; «Положення про дошкільний навчальний заклад»; Базового компонента дошкільної освіти України та інших нормативних документів, які регламентують діяльність дошкільного навчального закладу на сучасному етапі, державних і регіональних концепцій та програм із урахуванням пріоритетних напрямків у розвитку освітньої системи регіону та можливостей закладу.

Установчими документами, що забезпечують нормативно-організаційну діяльність КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» є:

- Статут Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) комбінованого типу №2 «Альонушка» Слов'янської міської ради Донецької області» (нова редакція), затверджений рішенням Слов'янської міської ради від 04.07.2018 № 433;

- Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб підприємств та громадських формувань, код ЄДРПОУ 04052821;

- Колективний договір між адміністрацією та профспілковим комітетом КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» на 2015–2020 роки, зареєстрований управлінням праці та соціального захисту Слов'янського населення міської ради від 03.02.2016 року № 38;

- Правила внутрішнього трудового розпорядку КЗ ДНЗ №2 «Альонушка», прийняті та затверджені на зборах трудового закладу (протокол №4 від 24.11.2015).

Основною метою діяльності дошкільного закладу є забезпечення реалізації права дитини на здобуття дошкільної освіти, задоволення потреб громадян у нагляді, догляді та оздоровленні дітей, створення умов для їхнього фізичного, розумового та духовного розвитку, формування національної самосвідомості як дітей, так і дорослих.

Діяльність закладу спрямована на реалізацію основних завдань дошкільної освіти: формування особистості дітей, розвиток їхніх творчих здібностей та нахилів; збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей; забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту; виховання в дітей потреби в самореалізації та самоствердженні.

Реалізація освітньо-виховних завдань упродовж року здійснюється на засадах особистісно-орієнтованої моделі організації педагогічного процесу з використанням медико-психолого-педагогічного супроводу.

Освітній процес у дошкільному закладі спрямований на досягнення соціально-значущих результатів – набуття життєвої компетентності, розвиток базових якостей особистості дитини в різних видах її діяльності та здійснюється згідно з програмами: «Базовий компонент дошкільної освіти в Україні» (нова редакція); Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» (нова редакція); Програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина» (за науковою редакцією О.Д. Рейпольської); Парціальна програма розвитку соціальних

навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років; Програмно-методичних комплексів «Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення», «Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення»; Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушенням опорно-рухового апарату; Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом.

Дошкільний заклад здійснює свою діяльність відповідно до річного плану, який складається на навчальний рік та період оздоровлення. План роботи схвалюється педагогічною радою закладу.

Безпосереднє керівництво дошкільним закладом здійснює завідувач згідно зі Статутом. Очолює заклад дошкільної освіти завідувач Страшинська Ірина Анатоліївна, стаж педагогічної роботи – 43 роки, на посаді завідувача – 24 роки, з них в КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» – 18 років. Це досвідчений керівник дошкільного закладу, яка керує колективом на демократичних засадах, забезпечує реалізацію державної політики в галузі освіти. За успіхи в роботі колективу, особистий внесок у розвиток дошкільного закладу Страшинська І. А. неодноразово нагороджена почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Департаменту освіти і науки Донецької держадміністрації, Слов'янської міської ради та відділу освіти, серед яких відзнака Президента України Ювілейна медаль «25 років Незалежності України» (2016 р.) та Нагрудний знак «Відмінник освіти України» (2019 р.).

Під її керівництвом працюють 75 осіб, із них 35 – педагоги. Колектив педагогів закладу злагоджений та високопрофесійний, сповнений творчої наснаги та оптимізму. З 35 педагогів 34 мають вищу освіту, із них 12 – спеціалісти вищої кваліфікаційної категорії. Мають педагогічне звання «вихователь-методист» – 6 педагогів; «вчитель-логопед» – 2 педагоги.

Колективом педагогів на чолі з керівником закладу створено всі необхідні умови для забезпечення комфортного та безпечного перебування всіх категорій дітей у дошкільному закладі. У групових кімнатах розташоване зручне та інформативне розвивальне середовище, яке сприяє розвитку дитини, забезпечує умови для набуття навичок практичного життя, надає свободу вибору та налаштовує на позитивні емоції.

У дитячому навчальному закладі функціонує 12 груп (10 – для дітей дошкільного віку, 2 групи раннього віку). З них: 5 груп (1 – для дітей раннього віку, 4 – дошкільні) із 10,5 годинним режимом та 5 груп (1 – для дітей раннього віку, 4 – дошкільних) із 12 годинним перебуванням дітей. Дві групи працюють цілодобово. Це групи для дітей із порушенням опорно-рухового апарату та захворюванням на ДЦП.

Зараховування дітей до дошкільного закладу здійснюється на підставі заяв батьків, медичної довідки про стан здоров'я дитини, ксерокопії свідоцтва про народження дитини, згоди про збір і обробку персональних даних.

Групи комплектуються залежно від умов роботи закладу та за віковими ознаками.

Наповнюваність груп перевищує нормативну. Проектна потужність закладу складає 182 місця, на початок 2019-2010 навчального року КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» відвідувало 251 дитина.

У дошкільному закладі працюють 4 групи профільного напрямку: логіко-математичного; мовленнєво-гуманітарного; художньо-естетичного; фізкультурно-оздоровчого.

Педагоги груп профільного напрямку ведуть паспорти груп та розробляють перспективний план роботи на рік.

Методичний супровід освітньо-виховного процесу очолює виховател-методист Панченко Світлана Георгіївна. Має педагогічний стаж 24 роки, на посаді вихователя-методиста працює 5 років. Для її роботи характерний творчий пошук, прагнення удосконалення організації навчально-виховного процесу, забезпечення партнерських стосунків у взаєминах із дітьми та їхніми батьками.

Важливою ланкою роботи методичного кабінету є підвищення якості надання освітніх послуг на інноваційній основі, що представляє собою одну із стратегічних цілей освітньої політики в Україні загалом. За творче ставлення до навчання та виховання дітей, ефективне впровадження інноваційних технологій в освітній процес Панченко С. Г. нагороджено Почесною грамотою Слов'янської міської ради Донецької області (2019 р.)

Одним із пріоритетних напрямків роботи дошкільного закладу є виявлення, збереження, розвиток творчого й особистісного потенціалу кожної дитини, формування її художньо-естетичної компетентності, сприяння подальшій успішній адаптації та творчій самореалізації в нових умовах шкільного майбутнього дорослого життя. Педагоги дошкільного закладу індивідуально допомагають кожному малюкові виявити художній хист, сприяють креативності та розвитку творчого вміння, залучають дитину до світу краси й мистецтва.

Керівник музичний Калашникова С. А., як й інші педагоги закладу, створює всі умови для розкриття особистісних здібностей, навичок та умінь вихованців на музичних заняттях, під час проведення музичних розваг, свят, гурткової роботи. Нею розроблена авторська програма з хореографії «Танцювальна веселка», основною метою якої є формування творчого сприйняття, розвиток природних потреб дитини відображувати навколишній світ, самовиражатися. Її вихованці є постійними учасниками міських та обласних фестивалів дитячої творчості, мають дипломи лауреатів та переможців вокальних та хореографічних конкурсів різного рівня. Педагог має власну сторінку в YouTube. У 2014 році брала участь в обласному конкурсі «Кращий працівник року в галузі освіти», стала переможцем першого туру. У

руслі педагогічного супроводу виступає консультантом для молодих фахівців, педагогів закладу й міста.

Калашникова С. А. презентує досвід своєї роботи на міських та обласних семінарах, методичних об'єднаннях. Так, нещодавно, у грудні 2018 року на базі дошкільного закладу відбулося урочисте відкриття обласного методичного фестивалю «Ігрова гармонія», на якому колектив педагогів на чолі з керівником продемонстрували свою креативність та сучасний підхід до організації музичних свят, а вихованці – творчі та розумові здібності.

За високий професіоналізм, сумлінну працю та активну життєву позицію Калашникову С. А. нагороджено Подякою департаменту освіти і науки Донецької обласної держадміністрації (2014 р.), Грамотою департаменту освіти і науки Донецької обласної держадміністрації (2017 р.) та Почесною грамотою департаменту освіти і науки Донецької обласної держадміністрації (2019 р.)

Поглиблено працюючи над розвитком емоційної чутливості дітей у музичному вихованні за методикою К. Орфа, керівник музичний Летовальцева О. С., упроваджує інтерактивні форми організації дитячого колективу. Вона є керівником дитячого музичного клубу «Домінанта», на урочисті засідання якого традиційно запрошують вихованців Слов'янської школи Мистецтв. Демонструючи маленьким друзям гру на музичних інструментах, зачаровують своїх прихильників, прищеплюють їм любов до прекрасного, залучають у чарівний світ фантазії та творчості.

Багато років над темою формування художньо-естетичної компетентності дошкільників працює вихователь Приходько О. В. Використовуючи в роботі сучасний підхід та знайомлячи дітей із нетрадиційними техніками образотворчого мистецтва, вихователь розвиває в них здібність бачити красу навколишнього світу й створювати її. На базі магазину дитячої іграшки «Колобок» розташовано постійну виставку творчих робіт її вихованців «Світ очима дітей», яку оновлюють кожного сезону. Традиційними стали групові відвідування міського краєзнавчого музею, де відбувається перше захопливе знайомство малюків із репродукціями видатних художників. На основі досвіду Приходько О. С. надруковано методичну збірку «Знайомство дошкільників із творами живопису» (2018 р.).

З 2015 року дошкільний заклад тісно співпрацює з Донецьким обласним палацом дитячої та юнацької творчості. Педагогами ОПДЮТ на базі закладу проводиться цікава гурткова робота, під час якої дітвора з зацікавленістю удосконалює рідну мову та вивчає іноземну (англійську). З не меншою зацікавленістю дошкільнята відвідують хореографічний гурток, що надає їм змоги покращити загальний стан здоров'я, зміцнити імунітет та позитивно вплинути на всебічний її розвиток.

Особливу увагу педагогічний колектив приділяє формуванню основ національно-патріотичної свідомості вихованців, адже патріотичне виховання завжди було невід'ємною складовою виховного процесу в системі освіти. У сьогоденних умовах воно набуває особливої актуальності, нового звучання та

підходів. Патріотизм як моральна якість має інтегральний зміст. З огляду на це педагоги закладу у своїй діяльності поєднують такі види роботи з дітьми, як-от:

- ознайомлення дітей із явищами суспільного життя та народознавство;
- ознайомлення з мистецтвом та образотворча діяльність;
- організація практичної діяльності дітей – праця, спостереження, ігри тощо;
- відзначення національних та державних свят.

Упродовж середнього та старшого дошкільного віку відбувається формування культурно-ціннісних орієнтацій духовно-естетичної основи особистості дитини, розвиток її емоцій, відчуттів, мислення, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, починається процес національно-культурної самоідентифікації, усвідомлення себе в навколишньому світі. З дітьми цього віку педагоги поглиблено працюють над формуванням патріотизму використовуючи доступні форми й засоби виховання, зокрема:

- загальні заходи: тематичний тиждень «Наше рідне місто – найкраще на Землі!», спортивно-патріотичні розваги «Прапорець запрошує до пригод!», «Як козачата куліш варили», «Найспритніші, найсміливіші!»; музичні свята «Свято української народної музики», «Моя пісенна Україна!»; тематичні заняття з розвитку мовлення для дітей середнього та старшого віку «Люби і знай свій рідний край!», «Шануй місце, де народився!»; театралізовані дійства «Лист до Святого Миколая», «Пригоди Писанки»; фольклорні розваги «Різдвяні свята», «Вечорниці»; тематичні бесіди «Природа навколо нас» тощо;

- спільні з родинами виховні заходи: свято «Осінній ярмарок запрошує!», виставка сімейних світлин «Я люблю тебе, Слов'янськ!», «Улюблене місце моєї сім'ї»; «Щасливі миттєвості дитинства»; виставки творчих робіт «Такий гарний віночок!», «Ой, як писанку та й малювали!» тощо;

- зустрічі з батьками в дошкільному закладі;
- узагальнювальні бесіди морально-етичної тематики;
- розглядання ілюстративних матеріалів;
- читання та інсценування творів художньої літератури;
- екскурсії до бібліотеки мікрорайону тощо.

З 2015 року у дошкільному закладі працює гурток «Юні українознавці» для дітей середнього та старшого дошкільного віку, який очолює вихователь Курдіна О. С. Дошкільники в доступній, цікавій формі знайомляться з українськими традиціями та обрядами, народними піснями. Проводяться майстер-класи (для батьків і дітей) з виготовлення ляльки-мотанки та поповнення ними міні-музею групи. Організуються вечірні посиденьки циклу «До бабусі на гостини», де малята знайомляться із сімейними традиціями нашого краю, вчать готувати смачну їжу, виготовляти декоративні поробки тощо. Поступово в гуртківців формується почуття належності до українського народу, збагачуються знання про існування різних країн, національностей, мов;

виховується любов до рідного краю, шанобливе ставлення до національних та державних символів, поваги до українського народу.

Усі проведені заходи відповідають вимогам сьогодення, проводяться з використанням інноваційних технологій із різною формою організації дітей. Результатами їх проведення зазвичай стають видання стіннівок кожною групою. Ми вважаємо, така форма роботи має позитивний вплив на партнерську взаємодію з батьками, стимулює педагогів закладу для успішного подальшого удосконалення.

Серед пріоритетних напрямків роботи установи – рухова активність вихованців, її вплив на функціонування органів і систем дитячого організму, навчання дітей берегти й зміцнювати своє здоров'я, оволодіння життєвими навичками здорового способу життя та безпечної для здоров'я поведінки.

У дошкільному закладі функціонує профільна група фізкультурно-оздоровчого напрямку. Вихователі групи поглиблено працюють над проблемою формування здорового способу життя в дошкільнят, проводять відкриті покази, використовують сучасні технології, проблемні ситуації та дослідницьку діяльність.

На сучасному етапі вчені довели, що рухова активність дошкільників поліпшує якість сприйняття навчальної інформації, безпосередньо спонукає демонструвати свої розумові здібності та знання. Для початкових класів розроблено та впроваджується в роботу освітньо-рухова методика Дубогай О. «Навчання в русі», яка передбачає зміну діяльності, чергуванні інтелектуальної, емоційної та рухової її видів.

Колектив педагогів дошкільного закладу не залишився осторонь. Упродовж 2019 року творча група з 11 педагогів, узявши за основу методику О. Дубогай, провела плідну роботу з розробки рухових ігор із інтелектуальним навантаженням для дітей дошкільного віку (за віковими категоріями). У перспективі – апробація та впровадження розроблених ігор в освітній процес, під час фізкультурно-оздоровчих заходів, на прогулянці, у повсякденній діяльності дітей.

Особливу увагу керівник закладу приділяє організації життєдіяльності дітей із порушенням опорно-рухового апарату та захворюванням на ДЦП, їхньому психолого-педагогічному супроводу, навчанню навичок безпечної поведінки та залученню їх до соціуму.

Під її керівництвом багато років із такою категорією дітей працює досвідчений фахівець – вчитель-логопед Ткаченко Т. В. Педагог упроваджує інтерактивні форми корекційної роботи, що дозволяють оптимізувати освітній процес та загальний рівень якості освіти. Нею складено авторську систему роботи для полегшення дітям із порушенням психофізичного розвитку вирішення завдань логічного ряду, набуття навичок самостійного пізнання та пошукової діяльності. Сутність її роботи ґрунтується на принципах системності, послідовності, науковості, створення сприятливого мікроклімату в групі, співпраці між всіма учасниками педагогічного процесу. Її дослідження є

цікавими й значущими для практичної роботи з дошкільниками, хворими на ДЦП та аутизм. Учителі-логопеди Ткаченко Т. В. та Сапранкова І. Г. – постійні учасники вебінарів, організованих Асоціацією логопедів-практиків України.

Останні 2 роки Тетяна Вікторівна Ткаченко велику увагу приділяє мозочковій стимуляції за порушення мовленнєвого та інтелектуального розвитку дітей, а саме використанню балансувальної дошки Більгоу в різних видах корекційної та логопедичної роботи. Досвід її роботи з цього напрямку було представлено на виставці обласного методичного фестивалю «Ігрова гармонія» (2018 р.). Педагог тісно співпрацює з кафедрою спеціальної педагогіки та інклюзії ДНВЗ «Донбаський державний педагогічний університет», залучає студентів та громадськість міста до участі в традиційних щорічних благодійних акціях: «Від серця до серця!», «Твори добро!», «Усі ми різні, але всі – рівні!».

Вона постійний учасник міських та регіональних науково-практичних конференцій, присвячених Дню інформування про аутизм (2015 р., 2017 р., 2018 р.).

Крім того, колектив педагогів корекційного напрямку дошкільного закладу працює над проблемою раннього виявлення порушень мовленнєвого розвитку в дітей дошкільного віку, адже від своєчасно проведеної корекційно-розвивальної роботи й усунення причин, які зумовлюють виникнення мовленнєвих порушень, залежить розвиток мовлення дитини в подальшому.

Оновлення системи освіти вимагає від педагогів використання нетрадиційних методів та форм організації корекційно-розвивального процесу, зокрема інтегративних, під час використання яких у дітей формується діяльнісний підхід до процесу отримання та закріплення набутих знань, умінь та навичок.

Тому, для найшвидшого подолання мовленнєвих порушень у дошкільників, необхідна не лише робота вчителя-логопеда, яка є, безумовно, провідною в корекційній роботі, а також фахова, плідна, творча робота всіх учасників педагогічного процесу та батьків вихованців. З цією метою у дошкільному закладі проводяться консультації, ознайомлення вихователів та батьків із матеріалами кожної лексичної теми. У загальну систему роботи на заняттях і в повсякденному житті вихователі мовних груп включають багато різних цікавих ігор та завдань, спрямованих на формування чіткої звуковимови та правильного граматичного мовлення.

Однією з провідних форм корекційно-розвивального процесу для дітей із порушенням мовлення колектив фахівців нашого дошкільного закладу вважає проведення бінарних занять, що становить інтеграцію предметів та реалізацію міжпредметних зв'язків. Скажімо, на занятті з математики діти поповнюють словник кількісними та порядковими числівниками, дієсловами й супроводжують мовленням практичні дії. А на заняттях з образотворчої діяльності вчать складати описові розповіді, широко використовувати

прикметники, будуючи поширені та складні речення тощо. Такий тісний контакт учителя-логопеда та вихователя групи значно поліпшує спільну творчу діяльність і дає можливість вихованцям досягти значущих результатів у подоланні мовленнєвих порушень.

Педагоги чітко усвідомлюють, що в умовах сьогодення діяльність дошкільного закладу неможлива без ефективного вирішення пріоритетних завдань виховання, навчання та розвитку дітей, без пошуку оптимальних форм організації освітнього процесу, використання провідного педагогічного досвіду, а також здійснення інноваційної діяльності.

Сучасний педагог закладу дошкільної освіти – це творчий фахівець, який активно впроваджує інноваційні методи роботи з дітьми й безперервно працює над самовдосконаленням та особистим розвитком. Важливим показником його успішної діяльності є наявність педагогічних напрацювань та відкриттів, які в узагальненому вигляді становлять досвід роботи педагога дошкільного закладу. Він є основою та фундаментом для науково-методичної роботи цілого педагогічного колективу, що сприяє підвищенню кваліфікаційного рівня працівників, забезпечує розвиток майстерності педагогів та поліпшує якість навчання та виховання загалом.

Перед педагогами нашого закладу сьогодні стоїть завдання – організувати таку діяльність, яка б ставила дитину перед необхідністю спрямувати свої розумові зусилля на пошук і вибіркове використання наявних у неї знань і вмінь для розв'язання нового конкретного завдання. Наші вихователі спрямовують свої дії на формування в дітей значущої мотивації до пізнання, що й скеровує їхню пізнавальну активність, стимулює розвиток власних почуттів і інтересів. Чим цікавіша така діяльність, тим емоційніший її вплив і тим більший ефект вона дає.

Напрацювавши досвіду для реалізації окреслених завдань, педагоги нашого дошкільного закладу широко використовують інноваційні технології, цікаві нетрадиційні методики, ігрові й проблемно-навчальні ситуації, інформаційно-комунікативні та комунікативні технології:

- використання методу прозорого планшету (вчитель-логопед Ткаченко Т. В., вихователь Безрукова Л. В.);
- використання балансувальної дошки Більгоу (вчитель-логопед Ткаченко Т. В.);
- використання LEGO-технологій (усі педагоги закладу);
- використання методу психолого-педагогічного проєктування (усі педагоги закладу);
- використання паличок Кюїзенера (педагоги групи №05, №10);
- використання блоків Дьєнєша (педагоги групи №05);
- використання схем-моделей у лексико-граматичній роботі за К. Крутій (учителі-логопеди закладу);
- використання елементів біоенергопластики та кінізіології (вихователі групи №03, №04, №05, №07);

- використання нетрадиційної техніки малювання «Ебру» (вихователь Приходько О. В.);
- використання методики К. Орфа (керівник музичний Лєтовальцева О. С.);
- використання практики «Ранкові зустрічі» (вихователь Усенко Г. М., педагоги закладу);
- використання авторської програми «Танцювальна веселка» (керівник музичний Калашникова С. А.);
- використання методики О. Дубогай «Навчання в русі» (вихователі групи №12, педагоги закладу).

Досвіди педагогів узагальнюють, упроваджують у практику роботи педагогів міста та області, пропагують у засобах масової інформації та навчально-методичних збірках Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Педагоги закладу беруть участь у заходах, організованих міжнародними та всеукраїнськими фондами, беруть участь у обласних педагогічних заходах.

*Участь педагогів КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» у методичних заходах
за період із 2015 р. до 2020 р.*

Обласні та міжобласні

2016 р. – навчання на обласних курсах для керівників музичних «Інноваційні підходи щодо організації музичних занять», м. Слов'янськ, керівники музичні Калашникова С. А., Лєтовальцева О. С.

2018 р. – методичний фестиваль «Ігрова гармонія», м. Слов'янськ, педагоги закладу.

2018 р. – засідання педагогічної студії для керівників музичних «Ігрограй», м. Слов'янськ, керівники музичні Лєтовальцева О. С., Калашникова С. А.

2018 р. – конференція, присвячена Всесвітньому дню поширення інформації з проблеми аутизму, м. Слов'янськ, вчителі-логопеди Ткаченко Т. В., Сапранкова І. Г.

2019 р. – обласний семінар-практикум «Організація освітнього процесу ЗДО на засадах інтеграції як основа формування дитячого світогляду», м. Покровськ, вихователі Брусенко Н. Д., Резченко Н. П.

2019 р. – міжобласний семінар «Музично-естетичний розвиток дошкільників: регіональний компонент», м. Івано-Франківськ, керівник музичний Калашникова С. А.

2019 р. – участь у роботі V серпневого Конгресу освітян Донеччини, м. Краматорськ, керівник музичний Калашникова С. А., вихователь Гребенюк І. І.

Усеукраїнські

2017 р. – тренінг «Практика Ранкових зустрічей», організований Всеукраїнським фондом «Крок за кроком», м. Слов'янськ, вихователь-методист Панченко С. Г., вихователі Усенко Г. М., Помелило Р. М., Артемчук К. В.

Міжнародні

2015 р. – тренінг «Інноваційні механізми створення ігрового простору дитини», м. Днепр, вихователь-методист Панченко С. Г., вихователь Пашкова Г. М.

2016 р. – тренінг «Вчимося жити разом», м. Слов'янськ, вихователь-методист Панченко С. Г.

2017 р. – семінар-практикум «Садочок – простір, дружній до дитини», м. Слов'янськ, вихователь-методист Панченко С. Г., вихователі Усенко Г. М., Помелило Р. М., Артемчук К. В.

2018 р. – науково-практична конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті», м. Переяслав-Хмельницький, вчитель-логопед Сапранкова І. Г., вихователі Гребенюк І. І., Приходько О. В.

2019 р. – науково-практична конференція «Перспективні напрямки сучасної науки та освіти», м. Слов'янськ, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», вихователь Приходько О. В.

Участь педагогів КЗ ДНЗ №2 «Альонушка» у видавничій діяльності за період із 2015 р. до 2019 р.

Публікації

2015 р. – «Заучування віршів за допомогою схем», «Логопед», вчитель-логопед Ткаченко Т. В.

2017 р. – «Використання схем у різних видах мовленнєвої діяльності», «Логопед», вчитель-логопед Сапранкова І. Г.

2018 р. – матеріали з досвіду роботи «Знайомство дошкільників із творами живопису» розповсюджені в інтернет мережі Ресурсного центру ДВНЗ ДДПУ, вихователь Приходько О. В.

Посібники

2018 р. – «Знайомство дошкільників із творами живопису», вихователь Приходько О. В.

2018 р. – «Інноваційні технології в дошкільній освіті», збірка абстрактів Міжнародної науково-практичної конференції, М. Переяслав-Хмельницький, вчитель-логопед Сапранкова І. Г., вихователі Гребенюк І. І., Приходько О. В.

2019 р. – за результатами проведення обласного методичного фестивалю «Ігрова гармонія» матеріали з досвіду роботи учителя-логопеда Ткаченко Т. В., керівників музичних Калашникової С. А. та Летовальцевої О. С. увійшли до обласного методичного посібника.

Дошкільний заклад працює в тісній взаємодії з батьками, залучаючи родини вихованців до тісної співпраці. Для створення єдиного освітнього

простору «Сім'я – дошкільний заклад» педагоги закладу окреслили для себе такі пріоритетні напрямки роботи з батьками:

- сприяння підвищенню психологічної та педагогічної компетентності батьків щодо розуміння закономірностей розвитку дитини, а також питань навчання й виховання дошкільників;

- залучення батьків до співпраці в створенні належних умов для життєдіяльності та розвитку дітей;

- усебічне вивчення становища, статусу родини та моделі взаємодії з ними для здійснення диференційованого підходу;

- залучення батьків до активної участі в заходах, що проводяться в дошкільному закладі, формування в них відчуття належності до колективу дитячого садка як однодумців і співників;

- формування усвідомленого розуміння батьками своєї відповідальності за максимальне забезпечення дитині повноцінного життя в майбутньому.

Результатом такої плідної тісної роботи з родинами вихованців є достатньо високий авторитет дошкільного закладу, його керівника та колективу педагогів серед батьківської громади та жителів мікрорайону.

Отже, колектив педагогів нашого закладу – це живий організм, об'єднаний спільною метою, який не зупиняється на досягнутому, а й надалі планує вдосконалюватися, щоб збагачувати зміст і форми роботи. Удосконалюватися, щоб покращувати результати праці, зробити її більш доцільною, сучасною, гнучкою. Удосконалюватися, аби стати справжньою щасливою Країною дитинства для її маленьких мешканців!

Безрукова Людмила Василівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти та
соціальної роботи
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Алєко Оксана Анатоліївна

**Конспект заняття з логіко-математичного розвитку
в середній групі**

«Подорож до країни Геометрії»

Інноваційна ідея заняття: навчити дітей працювати в парі, малювати пальчиком по склу, одночасно виконуючи завдання; розвивати логічне мислення за допомогою прозорих планшетів.

Мета: розвивати в дітей зорове й просторове сприйняття; активізувати увагу, допитливість, винахідливість у вирішенні завдань; збагачувати словниковий запас, уміння аналізувати, порівнювати, робити висновки; виховувати в дітей взаємодопомогу та почуття колективізму; закріпити геометричні фігури.

Завдання:

– **освітні:** розвивати пізнавальну активність та креативність у процесі різних форм організації освітнього процесу; розширювати уявлення про сенсорні еталони, збагачувати досвід їх використання; удосконалювати вміння обстежувати предмети, природні об'єкти; навчати порівнювати їх між собою, визначати їх кількість, розміщення в просторі;

– **розвивальні:** формувати здатність використовувати логіко-математичні уміння в різних життєвих ситуаціях; формувати елементарну цілісну картину світу, спонукати до застосування набутих знань у різних життєвих ситуаціях; розширювати можливості для сприймання та обстеження предметів, об'єктів природи; розвивати довільність пізнавальних процесів; створювати сприятливі умови для логіко-математичного розвитку дитини;

– **виховні:** виховувати самостійність, відповідальність, наполегливість у подоланні труднощів; виховувати позитивне ставлення до пізнання нового; сприяти отриманню дитиною радості від пошуку та задоволення від одержаного результату; виховувати прагнення до самостійного розв’язання елементарних життєвих завдань та завдань логіко-математичного характеру.

Підготовча робота: розгляд сюжетних картинок «Пори року», читання віршів про пори року, дидактичні ігри з логіко-математичного розвитку, ігри з конструктором «LEGO».

Обладнання (роздавальний та демонстраційний матеріал): лист від жителів містечка «Математика», конверти із завданнями, геометричні фігури (площинні та об’ємні), конструктор «LEGO».

Хід заняття

Вихователь.

Добрий день вам, любі гості!
Раді вас вітаємо.
Щастя, миру та добра
Щиро вам бажаємо!

Вихователь. Діти, а ви готові зустрічати гостей? Ви прокинулися чи хтось ще спить? Зараз перевіримо.

З добрим ранком, оченята! Ви прокинулись?
З добрим ранком, вушка? Ви прокинулись?
З добрим ранком, ручки? Ви прокинулись?
З добрим ранком, ніжки! Ви прокинулись?
З добрим ранком, сонечко! Ти прокинулось?
Оченята дивляться?
Вушка слухають?
Долоньки плешуть?
Ніжки тупотять?
Ми прокинулись!!!

Вихователь. Тепер ми бадьорі, веселі, здорові й можемо гратися. Ставайте усі рядком, ладком. Хай ваші очі загоряються й ваші личка посміхаються.

Вихователь. Скажіть, будь ласка, яка зараз пора року? *(Відповіді дітей)* За якими ознаками ви це зрозуміли? *(Відповіді дітей)* А що ви можете розповісти про весну? *(Відповіді дітей)* Хто може розповісти вірш про весну? *(2-3 дитини розповідають вірші про весну)* А чистомовки? *(Діти розповідають чистомовки)* Молодці, діти! Упоралися із завданнями!

(Стук у двері)

Вихователь. Діти, хто до нас завітав? Подивіться, листоноша принесла нам листа. Давайте разом прочитаємо. *(Вихователь читає лист)*

«Доброго дня, діти! Ми – жителі містечка «Математика» просимо вас допомогти нам навести лад в нашому геометричному лісі. Щиро вам дякуємо!»

Вихователь. Діти, допоможемо мешканцям?

Діти. Так.

Вихователь. Нам із вами не потрібно далеко йти чи їхати. Візьмемося за руки й вирушимо в чарівну подорож.

(Діти тримаються за руки, звучить музика)

Вихователь. Ось ми з вами в геометричному лісі. Що ви тут бачите?
(Відповіді дітей) Подумайте, які геометричні фігури нагадують вам дерева (кущі, сонечко)?

(Діти за допомогою вихователя розповідають про геометричний ліс)

Вихователь. А ось і конверт із завданнями. Подивимося, що в ньому.

(Відкриває конверт, читає завдання)

Вихователь. Перше завдання таке: розібрати геометричні фігури на площинні та об'ємні.

(Діти виконують завдання під веселу музику)

Вихователь. Молодці, діти. Упоралися із завданням. А друге завдання таке: знайти пару (із частин конструктора «LEGO»).

(Діти сідають за столи, на яких розкладені частини конструктора)

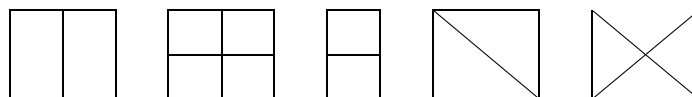

Вихователь. Діти, як ви вважаєте, які фігури під час накладання будуть збігатися? *(Відповіді дітей)* А які ні? Чому? *(Відповіді дітей)* Покажіть мені.

(Діти виконують завдання)

Вихователь. Молодці, діти! Із цим завданням ви також упоралися. І останнє наше завдання: що можна отримати з геометричних фігур?

(Вихователь роздає дітям фігури: квадрат, прямокутник, трикутник. За допомогою фігур діти складають фігури, які представлені на малюнку)

Вихователь. Молодці, діти. І це завдання виконали. Ми добре попрацювали, трошки відпочинимо.

Математична фізкультхвилинка.

Час прийшов для відпочинку,
Проведемо фізкультхвилинку.
Раз! Два! Всі присіли.
Потім вгору підлетіли.
Дружно всі присіли, встали.
І руками помахали.
Три! Чотири! Нахилились.
Зі струмочка гарно вмились.
П'ять! Шість! Всі веселі.

Крутимось на каруселі.
А тепер всі руки в боки.
Як зайчата скоки-скоки!
Сім! Вісім! В потяг сіли,
Ніжками затупотіли.
Дев'ять! Десять! Відпочили
І за парти дружно сіли.

Вихователь. Діти, чи сподобалося вам у геометричному лісі? *(Відповіді дітей)* А чи знаєте ви, що в лісі живе луна – на-на, усе повторює вона – на-на. А чи зможете ви повторити за луною? Починаємо!

- Де живе гіпопотам?
- Там-там.
- Хто не любить темні ночі?
- Очі-очі-очі.
- Сови люблять світлі дні?
- Ні-ні-ні.
- Коли пташка в'є гніздо?
- До-до-до.
- До появи пташенят.
- Нят-нят-нят.
- Чи ви бачили літак?
- Так-так-так.
- Правду кажете мені?
- Ні-ні-ні.

Вихователь. Дуже добре! Як ви вважаєте, ми допомогли мешканцям країни «Математика»? *(Відповіді дітей)* Навели лад в геометричних фігурах? *(Відповіді дітей)* Тримаємося за руки й повертаємося до групи.

(Діти беруться за руки, звучить музика)

Вихователь. Ось ми й повернулися. Давайте разом із вами зробимо подарунок для жителів країни «Математика». Намалюємо зелену галявину. Згодні? *(Відповіді дітей)*

(Колективне малювання за допомогою різних прийомів: пальчиками, руками, штампам)

Вихователь. Яка гарна галявина вийшла. Але чогось не вистачає. Діти, що можна зробити, щоб наша галявина ожила? *(Відповіді дітей)*

Вихователь. Правильно, діти. Прикрасимо нашу галявину вашими улюбленими квітами, комахами, яких ви зробили разом із батьками.

(Діти прикрашають галявину)

Вихователь. Молодці, діти! Чудовий подарунок для жителів країни «Математика». Вони передають вам вітання і запрошують в гості наступного разу.

**Конспект відкритого заняття з логіко-математичного розвитку
в старшій групі
«Скарби знань»**

Мета: розвивати логічне мислення, пам'ять, уявлення про натуральний ряд чисел; розвивати усвідомлення змісту понять «число», «цифра», «лічба», «задача», кількісний та порядковий рахунок; управляти в орієнтуванні в просторі; закріпити знання про цифри у межах 10, склад числа з двох менших; продовжувати вчити дітей працювати в парі на скляних планшетах; виховувати уміння домовлятися.

Завдання:

– **освітні:** формувати елементарну цілісну наукову картину світу; збагачувати уявлення про навколишній світ та себе в ньому; формувати пізнавальний інтерес; збагачувати уявлення про сенсорні еталони та досвід їх використання; навчати розв'язувати проблеми, планувати розумову та практичну діяльність; формувати логіко-математичну компетентність;

– **розвивальні:** формувати пізнавальні здібності, уміння перевіряти здобуті знання на практиці; розвивати довірливість пізнавальних процесів (сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення); розвивати символічну функцію мислення; сприяти реалізації свого пізнавального потенціалу;

– **виховні:** виховувати інтерес до нової інформації, бажання збагачувати свої знання; формувати смак до розв'язання складних, проблемних завдань, що не гарантують легкого досягнення успіху; заохочувати бажання запитувати, самостійно та з допомогою дорослого шукати відповіді на запитання; формувати інтерес до логіко-математичної діяльності та бажання використовувати знання в різних життєвих ситуаціях.

Підготовча робота: дидактичні ігри з логіко-математичного розвитку.

Обладнання (роздавальний та демонстраційний матеріал): конверти із завданнями, м'яч, дошка, зображення геометричних фігур, схематичне зображення казок, дидактична гра «Танграм», набори геометричних фігур за кількістю дітей, кошики, зображення грибочків із цифрами, приклади на додавання й віднімання в межах 10, сундук зі скляними планшетами, фарба.

Хід заняття

Вихователь.

Добрий день вам, люди добрі,
Щастя вам у хату!
Хай добробут в сім'ях буде
І тепла багато!
А здоров'я та любові –

Повну, повну чашу.
Хай прилинуть дні чудові
У родину вашу.

Увага! Увага! Послухайте нас,
Цікаву новину повідомити час.
День сьогодні казковий, незвичайний,
А зветься він «Математичний».
Хто розум, увагу, винахідливість має –
Нехай у гості до нас завітає.
Любі діти, хто ще не встиг математику полюбити,
Я з тим збираюся міцно дружити.
І поведу всіх дорогою знань,
Обчислень задач, міркувань та рівнянь.

Вихователь. Діти, а ви дружите з математикою? Як ви гадаєте, для чого вона нам потрібна?

(Відповіді дітей)

Вихователь. Сьогодні нам із вами знадобляться математичні знання, кмітливість, винахідливість. Я запрошую вас у цікаву математичну подорож. Який у вас настрій? *(Відповіді дітей)* А щоб настрої став ще кращим, треба посміхнутися всім навколо.

(Вихователь разом із дітьми читають вірш)

Посміхнулися сонцю:
– Здрастуй, золоте!
Посміхнулися квітці,
Хай вона росте!
Посміхнулися дощику:
– Лийся, мов з відра!
Посміхнулися друзям –
Зичимо добра!

(З'являється Колобок)

Колобок. Доброго дня, малята!

Діти. Доброго дня!

Вихователь. Колобок, а чому ти такий сумний?

Колобок. Я вважав, що я розумний, кмітливий. Вирушив я за скарбом, але зустрівся з перешкодами, які не зміг подолати.

Вихователь. А ми з дітьми зібralися подорожувати й можемо тобі допомогти. Діти, допоможемо Колобку? *(Відповіді дітей)* Колобок, які перешкоди ти не зміг подолати?

Колобок. Сова дала мені конверти із завданнями. Якщо виконати ці завдання, то можна знайти скарб. А я не вмію читати.

Вихователь. Не засмучуйся, Колобок. Я тобі допоможу прочитати завдання.

(Вихователь читає)

Вихователь. Щоб знайти скарб, треба подолати математичні завдання.

Колобок. Ще більше засмутився. Я був неуважним на заняттях і не знаю як подолати ці завдання.

Вихователь (разом із дітьми).

І сувора, й солов'їна
Математики країна.
Праця тут іде завзято –
Вмій лиш спритно рахувати.
Вмій збагнути все кмітливо,
Дати відповідь сміливо.
Вирушаємо у путь,
Нас цікаві речі ждуть!

Вихователь. Діти, допоможемо Колобку подолати труднощі?

Діти. Так.

Вихователь. Давай свої конверти із завданнями. *(Колобок віддає кольорові конверти)* І перше завдання таке: полічити конверти.

Запитання до дітей.

Скільки конвертів? *(Відповіді дітей)*

Який за рахунком зелений? Червоний? *(Відповіді дітей)*

Який конверт між блакитним та синім? *(Відповіді дітей)*

Який конверт за блакитним та перед білим? *(Відповіді дітей)*

Вихователь. Молодці, діти! Із першим завданням впоралися. Наступне завдання: весела лічба (із м'ячем).

(Завдання для дітей: прямий та зворотній рахунок, яке число пропущене, назви сусідів)

Колобок. Дякую вам, діти! І це завдання виконали.

Вихователь. Відкриваємо наступний конверт. Завдання таке: дайте ім'я кожній фігурі.

(На дошці зображення геометричних фігур. Кожна фігура має цифру від 1 до 10)

Запитання до дітей.

Яка фігура знаходиться під номером 4?

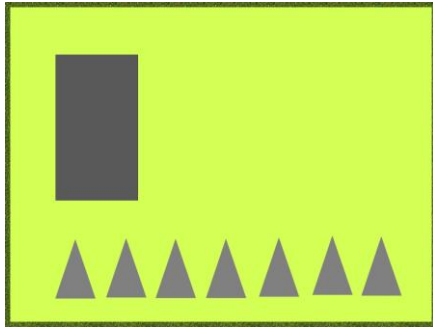
Чи вірно, що під номером 2 – коло?

(Відповіді дітей)

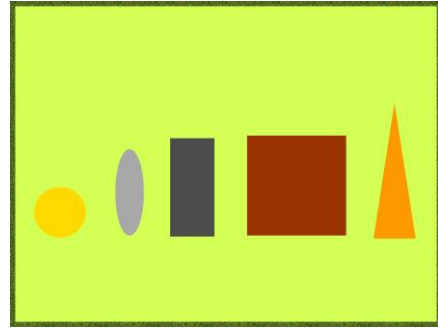
Вихователь. Молодці, діти! А що можна робити з геометричними фігурами?

(Відповіді дітей)

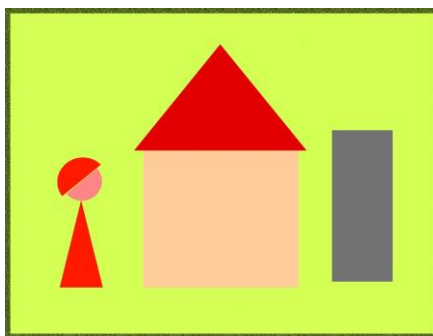
Вихователь. Правильно! Розповідати казки за схемами. Це наше наступне завдання. Давайте разом пригадаємо казки за цими схемами.

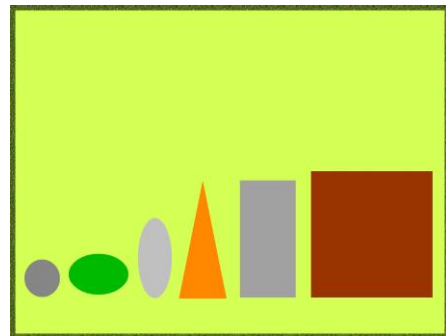
«Вовк та семеро козенят»

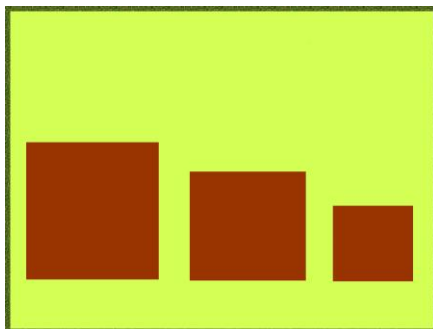
«Колобок»

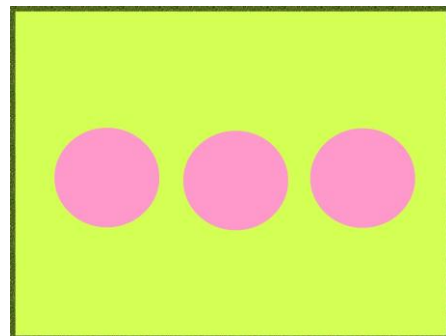
«Червона Шапочка»

«Теремок»

«Три ведмеді»

«Троє поросят»

Вихователь. Молодці, діти! Колобок, відкривай п'ятий конверт.

(Колобок відкриває конверт)

Вихователь. Діти, п'яте завдання таке: викласти тварину з геометричних фігур.

Дидактична гра «Танграм».

Мета: учити дітей аналізувати спосіб розташування частин, складати, фігуру-силует, орієнтуючись на зразок.

Матеріал: набір фігур до гри «Танграм» (для кожної дитини), зразки.

Вихователь показує дітям зразки фігур-силуетів тварин. Звертає увагу на те, як складено силует (із яких геометричних фігур). Діти називають геометричні фігури, із яких складені силуети тварин. Вихователь пропонує дітям скласти фігуру-силует із геометричних фігур.

Колобок. Як гарно! Дякую вам, діти, впоралися із завданням.

Вихователь. Подивимося, що в наступному конверті. *(Відкриває шостий конверт)* Діти, у конверті завдання, щоб ви могли трішки відпочити.

Вправа «Скинь утому» (під музику)

Вихователь. Станьте рівненько. Широко розставте ноги. Вільно опустіть руки. Розведіть пальці рук. Схиліть голову до грудей. Уявіть собі, що ви стали такими легенькими, як весняний вітерець. Злегка погойдайтеся в різні боки, уперед, назад. А тепер різко струсніть головою, руками, ногами, тулубом. Сідайте на килимок, схрестивши ноги. Руки покладіть на коліна. Спину тримайте рівно. М'язи тіла розслабте. Заплющіть очі, глибоко вдихніть і скажіть: «Ми – птахи» (вдих), «Ми – квіти» (видих), «Ми добрі» (вдих), «Ми спокійні» (видих), «Ми здорові» (вдих), «Ми розумні» (видих) «Ми кмітливі» (вдих), «Ми любимо думати» (видих). Розплющіть очі. Продовжуємо нашу подорож.

Вихователь. Відкриваємо наступний конверт. Наше сьоме завдання: розкласти грибочки у кошики.

(На столі кошики із цифрами від 1 до 10, грибочки з картону. Діти кладуть у кошик стільки грибочків, яка цифра на кошику. Наприклад: у кошик з цифрою 1, необхідно покласти 1 грибочок тощо)

Колобок. Молодці, діти. Виконали завдання. Подивимося, що в наступному конверті.

Вихователь. А наступне завдання таке: необхідно розв'язати приклади.

(Діти розв'язують приклади на додавання та віднімання в межах 10)

Колобок. Чудово! Вирішили й це завдання. Дякую вам, діти!

Вихователь. Відкриємо наступний конверт.

(Вихователь відкриває дев'ятий конверт і читає завдання)

Вихователь. Щоб знайти скарб, треба знайти доріжку. Але таку, щоб не було кутів. Спочатку треба йти прямо. Потім повернути праворуч. Далі повернути ліворуч. У кінці доріжки знайдете сундук зі скарбом.

(Діти разом із вихователем і Колобком рушають групою і знаходять сундук)

Колобок. Як цікаво! Що це?

Вихователь. Діти, що це в сундуку?

(Відповіді дітей)

Вихователь. Правильно. Це скляні планшети.

(Вихователь і Колобок дістають скляні планшети та розставляють їх на столах)

Колобок. У нас залишилося останнє завдання.

Вихователь. А останнє завдання таке: намалювати казочку. Для виконання цього завдання вам необхідно знайти собі пару. Домовитися, як ви будете працювати. Сідайте, діти, за столи й починайте працювати.

(Діти малюють пальчиками по склу одночасно з двох боків планшетів. Колобок допомагає дітям малювати)

Колобок. Які гарні малюнки! Як вправно ви працювали! Дякую вам, діти, за допомогу. Мені час повертатися. До побачення!

(Діти прощаються з Колобком)

Вихователь. Ось і закінчилася наша подорож. Ви виконали всі завдання й допомогли Колобку. Дякую Вам! До нових зустрічей!

Список використаних джерел

1. Білан О., Василенко О. Логіко-математичний розвиток дошкільнят. Старший дошкільний вік. Конспекти занять. Київ: Видавництво «Мандрівець», 2016. 128 с.
2. Вивчаємо математику. Комплекс практичних матеріалів. Старший дошкільний вік. Київ: Видавництво «Ранок», 2017. 16 с.
3. Газіна І.О. Розвиток логічного мислення у дітей дошкільного віку: Методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ФЦП Сисин О.В., 2010. 172 с.
4. Перший український сайт для батьків та дитячих психологів. Танграм. URL: <https://dytpsyholog.com/2019/03/27/танграм/> (дата звернення: 15.06.2019).
5. Формування математичної компетентності старших дошкільників. Методичний посібник. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2008. 160 с.

Брусенко Наталія Дмитрівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Кузнецова Тетяна Григорівна

Інноваційні технології в роботі закладу дошкільної освіти

Розвиток загальноосвітньої практики сучасного закладу дошкільної освіти сприяє вияву творчого, інноваційного потенціалу всіх працівників цієї системи.

У сучасній освіті у сферу інноваційної діяльності включені вже не окремі дошкільні установи й педагоги-новатори, а практично кожен дошкільний заклад, інноваційні перетворення набувають системного характеру. Створено нові типи, види й профілі дошкільних установ, нові освітні програми, що дозволяють забезпечити варіативність освітньо-виховного процесу, орієнтованого на індивідуальність дитини й запити її сім'ї.

Для кращого розуміння поняття «інновація» наведемо його визначення: інновація – це комплексний процес створення, поширення, упровадження та використання нового практичного засобу, методу, концепції тощо – нововведення для задоволення людських потреб.

Важливого значення використання інноваційних технологій набуває в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Саме інноваційні методи впливу стають перспективним напрямом корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовлення. Ці методи належать до числа ефективних засобів корекції та допомагають досягненню максимально можливих успіхів у подоланні мовних труднощів у дітей дошкільного віку. На тлі комплексної логопедичної допомоги інноваційні методи, не вимагаючи особливих зусиль, оптимізують процес корекції мовлення дітей і сприяють оздоровленню всього організму.

Лексико-граматичний бік мовлення дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення значно відрізняється від мовлення однолітків, їхнього словникового запасу як у кількісному, так і в якісному плані, а саме:

- бідний словник, діти використовують в активному мовленні загальновідомі, часто вживані в побуті слова й словосполучення;

- нерозуміння й спотворення значень слів, що, здебільшого, виявляється в невмінні відібрати зі словникового запасу й правильно вжити в мовленні слова, що найбільш точно виражають зміст висловлювання, у недосконалості пошуку номінативних одиниць;

- труднощі узгодження слів у словосполученнях і реченнях, що виражаються в невмінні правильно дібрати закінчення слів.

Досвід роботи з означеною категорією дітей показує, що навіть після пройденого курсу корекції та розвитку мовлення в дітей із хорошими діагностичними показниками є труднощі, пов'язані зі швидкістю актуалізації наявних знань і власного мовного висловлювання, їм потрібно більше часу на обдумування й формулювання відповіді.

Перевагою використання інноваційних технологій у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення є:

- створення сприятливого емоційного тла;

- включення в роботу збережених і порушених психічних функцій;

- формування в дитини активної позиції суб'єкта навчання та виховання.

У практиці своєї роботи використовуємо такий інноваційний метод як ігрові технології.

Загалом технологія ігрового навчання – це спосіб організації діяльності дітей у процесі навчання предметному змісту. Призначення ігрової освітньої технології – це не розвиток ігрової діяльності, а організація засвоєння дітьми предметного змісту (математичного, природничо-екологічного та ін.)

Одним із ефективних методів ігрової технології є театралізовані ігри. Театралізовані ігри – це один із елементів інноваційного підходу до проведення занять із дітьми з порушенням мовлення, адже театралізована гра має великий вплив на розвиток мовлення, бо ігрова ситуація вимагає від кожної дитини, включеної в неї, визначеної здатності до комунікації. Це найпотужніша сфера самовираження, самовизначення, самоперевірки та самореабілітації. За допомогою театралізованої гри можна коригувати, покращувати, розвивати в дітях важливі психічні властивості, людські особистісні якості.

Театралізовані ігри спираються на принцип активності дитини, характеризуються високим рівнем мотивації та визначаються природною потребою дошкільників. Роль педагога при цьому полягає в створенні й організації предметно-просторового середовища. Театралізована діяльність у навчанні покликана поєднувати елементи гри, навчання та розвитку дітей.

Корекційний вплив театралізованої діяльності як інноваційної технології полягає в:

- розвитку зв'язного мовлення: переказ (складання) тексту з опорою на серію сюжетних картинок;
- формуванні візуально-просторових відносин;
- роботою над звуковимовою: артикуляційна гімнастика, автоматизація звуків, диференціація звуків і букв;
- формуванні лексико-граматичних категорій: словотвір, словозміна;
- корекційно-оздоровчий напрямок: ігри на розвиток загальної, дрібної моторики рук.

Отже, введення інноваційних проєктів у дошкільних установах допомагає виховувати й навчати дітей із особливими освітніми потребами в дусі сучасності, підготувати їх до подальших кроків пов'язаних з їх освітою. Кожен педагог повинен іти в ногу з часом, щоб не відстати від своїх вихованців. Саме тому педагоги повинні перебувати в постійному пошуку нових і цікавих способів навчання та виховання дітей.

Конспект заняття в середній логопедичній групі з використанням інноваційних технологій «Їжаки»

Інноваційна ідея заняття: упровадження в практику роботи з дітьми логопедичної групи мнемотехніки.

Завдання:

- **освітні:** спонукати дітей до відображення на малюнку своїх вражень, до самостійного знаходження виразних засобів;
- **розвивальні:** розвивати вміння самостійно виконувати завдання, розвивати самостійність і творчість, розвиток загальної та дрібної моторики;
- **корекційні:** розвивати дрібні м'язи рук; розвиток зорового та слухового сприйняття й уваги, тактильного сприйняття;
- **виховні:** виховувати в дітей уміння узгоджувати свої дії з діями вихователя та інших дітей під час колективної роботи; виховувати інтерес до тваринного світу.

Обладнання: іграшка-їжак, мнемотаблиця, ескіз картини «Їжаки», гуаш, серветки, поролонові губки.

Хід заняття

Вихователь. Діти, подивіться, до нас сьогодні прийшли гості! Давайте привітаємося з ними.

Вихователь. Діти, а хочете сходити в гості. А до кого ми сьогодні підемо, ви дізнаєтеся, якщо відгадаєте загадку:

В лісі є кравець чудовий,
Шие звірам він обновы.
Для ведмедя – кожушки,
Для лисички – чобітки,

Для куничок – рукавички,
І для білочки спіднички,
Зайцю – валянки на лапки
І для вовка теплу шапку,
А собі зшив піджачок.
Хто кравець цей? (Їжачок)

Діти. Їжачок.

Вихователь. Закриваємо очі й відправляємося в казковий ліс.

(Під музику заходить їжачок і плаче)

Вихователь. Що в тебе сталося?

Їжачок. Мені сумно, бо я живу один.

Вихователь. Діти, а давайте допоможемо Їжачку знайти друзів. Давайте розповімо йому вірші про нього.

1-а дитина.

Що несе на спинці
Спритний їжачок?
Він несе на спинці
Золотий листок.
Що несе на спинці
В дощик і сльоту?
Він несе на спинці
Осінь золоту.

2-а дитина.

В нас гуляє біля тину,
Має носик-намистину,
Сам він схож на будячок
Це колючий їжачок.

Вихователь. Молодці, ви добре розповідали вірші! Йому дуже сподобалося. Діти, давайте ми з вами прочитаємо ще один вірш (мнемотаблиця).

Вихователь. А давай, Їжачок, ми тобі покажемо як ми вміємо відпочивати. Діти, ставайте біля своїх стільчиків.

Фізкультхвилинка «Дівчатка і хлопчики».

Дівчатка і хлопчики: Хлоп, хлоп, хлоп,
Стрибають, як м'ячики: стриб-скок, стриб-скок.
Ніжками топчуть: Топ, топ, топ!
Весело сміються: Ха, ха, ха!
Очами моргають: Ритмічне заплющування очей,
Після відпочивають: Присідають, руки вільні.

Вихователь. Діти, а давайте, щоб Їжачку не було сумно, ми йому намалюємо сім'ю.

(Вихователь проговорює послідовність виконання колективної роботи із зображення сім'ї їжаків)

Вихователь. Подивіться, діти, яка гарна вийшла картина. Ми її подаруємо Їжаківі і йому більше ніколи не буде сумно. Давайте попрощаємося з Їжачком. До побачення, Їжачок. Закриваємо свої оченята, повертаємося з казкового лісу.

Вихователь. Діти, чим ми займалися сьогодні на занятті? Що вам найбільше сподобалося?

Вихователь. Молодці! А за гарний настрій, який ви подарували Їжачку, він залишив вам сюрприз (корзинка з частуваннями). На цьому наше заняття закінчено, скажімо нашим гостям: «До побачення!»

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика / під загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора С.О. Нікітчиної. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 368 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.

3. Галущенко В.І. Корекційно-виховна робота з розвитку мовленнєвого дихання з використанням здоров'язберігаючих технологій в умовах спеціального дошкільного закладу для дітей з порушеннями мовлення. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2015. №3. С. 43–48.

4. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 302 с.

5. Крутій К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект, здібності. Запоріжжя: ТОВ «Ліпс» ЛТД, 1999. 200 с.

6. Рібцун Ю.В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників із ЗНМ. *Дефектологія.* 2006. №1. С.44–48.

7. Тищенко Л.А. Організація корекційно-виховної роботи з дошкільниками із помірною розумовою відсталістю у спеціальному дошкільному навчальному закладі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* 2013. Вип. 23. С. 244–246.

Конспект заняття в старшій логопедичній групі з використанням інноваційних технологій «Подорож казками»

Інноваційна ідея заняття: упровадження в практику роботи з дітьми логопедичної групи мнемотехніки для навчання дітей зв'язного мовлення.

Завдання:

– **освітні:** учити дітей передавати зміст народних казок за допомогою символізації та моделювання; навчити дітей складати сінквейн і розповідати його, активізувати словник, сприяти більш глибокому осмисленню теми «Зима»;

– **розвивальні:** формувати уявлення в таких поняттях як слова-предмети, слова-ознаки, слова-дії, підбирати споріднені слова до слова «сніг»;

– **корекційні:** за допомогою су-джоктерапії впливати на біологічно активні точки, стимулювати мовні зони кори головного мозку;

– **виховні:** виховувати старанність, наполегливість, охайності та самостійність.

Обладнання: картинки-символи (букви-звірятка) до казки «Теремок», мнемотаблиця до казки «Снігуронька», кульки-каштани за кількістю дітей для Су-Джоку, аркуш паперу, кольорові олівці.

Хід заняття

Вихователь.

Всі кращі казки та пісні на світі
Віддати б усім дітям землі,
Щоб добрими вирости діти,
Щоб хоробрими діти росли.
Віддати б вам звуки і фарби,
Жар-птицю допомогти відшукати,
Але в цю щасливу казку
Запрошують тільки хоробрих.

Вихователь. Діти, а серед вас усі хоробрі? Ну, тоді ми вирушимо з вами в подорож народними казками. Закрийте очі, а я скажу чарівні слова (звучить музика):

Дверцята в казку відчинися,
Казка перша з'явися!

Вихователь. Ось ми опинилися в першій казці. Як ви думаєте, яка це казка?

(Показ ілюстрацій «Теремок». Розповідь дітьми казки «Теремок» із використанням символів)

Вихователь. Молодці, зараз ми продовжимо нашу подорож:

Дверцята в казку відчинися,
Казка нова з'явися!

Вихователь. Відкривайте очі, ми вже в новій казці, яка називається «Снігуронька».

(Діти сідають на стільчики, які стоять півколом перед мольбертом і дитина розповідає казку, використовуючи мнемотаблиці)

Вихователь. Діти, яка зараз пора року? *(Зима)* Давайте пограємо з вами в гру «Добери слово». Я буду називати слова, а ви будете плескати в долоні, якщо це слово підходить до слова «зима» і топати ногою, якщо не підходить: снігопад, мороз, хуртовина, спека, заметіль, пурга, м'яч, Новий рік, кавун, санки.

Вихователь. Молодці, а зараз подумайте та скажіть, про що можна сказати холодний?

(Повітря, день, вітер)

Вихователь. А про що можна сказати холодна? *(Зима, погода, каша)*

Холодне? *(Повітря, морозиво, дихання)*

Холодні? *(Дні, руки, сніжинки)*

Вихователь. Молодці, ви назвали багато предметів і явищ природи. А тепер скажіть, що робить зима? *(Приходить, настає, вкриває снігом, морозить)* Це ви назвали слова-дії.

Вихователь. Я загадаю вам загадку, а ви відгадайте її.

Взимку в поле лежав,

А навесні в поле побіг. *(Сніг)*

Вихователь. Ми з вами пограємо в гру «Сім'я слів». Ви повинні придумати слова-родичі до слова «сніг» *(сніжинка, снігуронька, сніговик)*

Вихователь. Встанемо зі стільчиків і побавимось у гру «Білий сніг».

Фізкультхвилинка.

Ми сніжиночки малі,

Покружляли в вишині.

А зима нас підганяє,

Землю всю нами встеляє.

Вихователь. Тепер ми з вами будемо складати незвичайні вірші з п'яти рядків.

(На середині дошки зображена сніжинка, нижче написані цифри в стовпчик від 1 до 5)

Вихователь. Діти, уважно слухайте завдання.

1. Назви малюнок. *(Сніжинка)*

2. Сніжинка яка? *(Діти відповідають, вихователь записує – красива, біла)*

3. Вона що робить? *(Записує три відповіді: летить, падає, лягає)*

4. Що ще можна сказати про сніжинку? *(Зі сніжинок виходить заметіль)*

5. Тепер скажіть одним словом, коли бувають сніжинки? *(Взимку)*

У нас вийшов вірш, який описує сніжинку.

Вихователь. Діти, підійдіть до своїх місць. Ви бачите на столах кульки. Покатайте їх у долоньці й розкрийте. У праву руку візьміть 1 кільце й ми будемо грати з ним: надягати на кожен палець.

1, 2, 3, 4, 5 вийшли пальчики гуляти.
Задрімав мізинчик трішки,
Безіменний – стриб у ліжко,
А середній там лежить,
Вказівний давно вже спить.
Вранці всі вони схопились враз –
В дитсадочок бігти час!

Перекладіть кільце в ліву руку й також пограємо з іншою рукою.

Вихователь. Діти, якими казкам ми з вами сьогодні подорожували?
(«Теремок», «Снігуронька»)

Вихователь. А зараз я попрошу вас намалювати сніжинки, хто які хоче. Адже однакових сніжинок не буває, єдине, що в них однакове – це промінчики, які виходять із середини сніжинки. А прикрашати ці промінчики ви будете самі.

Під спокійну музику діти малюють сніжинки

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика / під загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора С.О. Нікітчиної. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 368 с.

2. Артемова Л.В. Театр і гра. Київ, 2002. 292 с.

3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богінч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. К., 2012. 26 с.

4. Галущенко В.І. Корекційно-виховна робота з розвитку мовленнєвого дихання з використанням здоров'язберігаючих технологій в умовах спеціального дошкільного закладу для дітей з порушеннями мовлення. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2015. №3. С. 43–48.

5. Дудьев В.П. Средства развития тонкой моторики рук у детей с нарушениями речи. *Дефектология.* 1999. №4

6. Руцька К.О. Пальчикова гімнастика. Навчально-методичний посібник. Вінниця: ММК, 2013.

7. Тищенко Л.А. Організація корекційно-виховної роботи з дошкільниками із помірною розумовою відсталістю у спеціальному дошкільному навчальному закладі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* 2013. Вип. 23. С. 244–246.

Брусенко Наталія Дмитрівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Бобирєва Валентина Вікторівна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

**Конспект заняття в середній логопедичній групі
«Подорож до Казкової Країни»
(бінарне заняття)**

Інноваційна ідея заняття: упровадження в практику роботи з дітьми логопедичної групи оригінальних способів, прийомів педагогічних дій і засобів для формування елементарних математичних здібностей та граматичних навичок.

Завдання:

- **освітні:** закріпити знання дітей про числа в межах семи; вправляти в умінні лічити прямою та зворотною лічбою, умінні називати сусідні цифри; продовжувати вчити дітей ділити слова на склади та виділяти перший звук у слові; збагатити активний словник дітей прикметниками; вправляти в правильній вимові звука [ш] у чистомовці; продовжувати вчити передавати характер персонажу через міміку та жести;
- **розвивальні:** розвивати логічне мислення, зорову пам'ять, зв'язне мовлення, дрібну моторику, творчу уяву, фантазію;
- **корекційні:** розвиток фонематичного слуху, дрібної моторики;

– **виховні:** виховувати бажання працювати самостійно, допомагати тим, хто цього потребує, чуйність, дружні стосунки.

Обладнання: клубочок, конверти з завданнями, картки з цифрами, картки зі звуками, аудіозапис української народної пісні «Лисичка-сестричка».

Хід заняття

Вихователь. Який настрій у вас, малята?

Вихователь. А щоб настрої став ще ліпшим, треба посміхнутись усім навколо.

Посміхнулися сонцю:

– Здрастуй, золоте!

Посміхнулися квітці:

– Хай вона росте!

Посміхнулися дощику:

– Лийся мов з відра!

Посміхнулися друзям:

– Зичимо їм добра!

Вихователь. Чи любите ви казочки?

Вихователь. Тож сідайте рядком та послухайте ладком.

Вихователь.

Я бачила по вулиці

Тут казочка ходила.

Чи сумно стало в книжці їй

Чи просто заблудила.

І ось вона прийшла до нас

Сьогодні на світанку.

Давайте разом зазирнем швиденько в тую казку.

Логопед.

Стоїть терем одинокий, не низький і не високий,

Не великий, не малий

Він казковий, чарівний.

І живуть у теремочку,

Що у лісі, на горбочку,

В щасті, в мирі, а не в тузі

Добрі, щирі, вірні друзі.

Жили добре, не тужили

Весело і дружно жили

Але ось біда прийшла

І велика, і страшна.

Злий чаклун у цьому лісі

Тут з'явився на узліссі

І звірів всіх зачаклував.

Вихователь. Ось така біда трапилася.

Логопед. Як ви гадаєте, звірят із якої казки зачакловано

Вихователь. А що ж нам тепер робити? Треба допомогти звірятам. Тож рушаємо в путь.

Вихователь. Але спочатку нам з вами треба знайти дорогу до теремка. А допоможе нам у цьому ось цей чарівний клубочок. Дорога буде дуже складною, вона піднімається то високо вгору, то спускається вниз, тому ви повинні бути дуже уважними.

Вихователь. Я вам буду кидати клубочок, називати число й казати «угору» чи «униз». А ви будете відповідно рахувати, домовились? Тож будьте уважними.

Дидактична гра «Рахуй далі».

Вихователь. Отже, ми – молодці! Через гору пройшли й підійшли до річки, а через річку – вузьенька кладочка. Але злий чаклун випередив нас і прибрав кілька дощечок.

Дидактична гра «Встав пропущену цифру».

Вихователь. А тепер – вузьенькі кладочки для кожного з вас.

Дидактична гра «Знайди сусідів».

Логопед. Нарешті ми з вами прийшли. Ось і теремок. Але як же нам розчаклувати звірів? Діти, як ви думаєте?

(Відповіді дітей)

Логопед. Діти погляньте, а що це за конверт такий. Зараз подивимось. Я здогадалася, що це ж загубив чаклун. Він записав як можна розчаклувати всіх звірів. А цікаво, для чого він це зробив?

(Варіанти: щоб не забути самому; щоб хтось знайшов і допоміг звірятам)

Логопед. Так давайте скористаємось цими підказками й допоможемо звірятам.

Логопед. Для того щоб розчаклувати мишку, треба розказати чистомовку про мишку зі звуком [ш] та ще й показати рухами.

Чистомовка «Шепіт мишей».

Шу-шу-шу-шу, ми-ші-ми-ші. *(Руку до рота)*

Шепотять у тиші миші!

Шепотіла мишка мишці: *(труть долоні)*

«Де лежить про кішку книжка?» *(Повторити 2 рази)*

– А ось і мишка!

Вихователь. Для того щоб розчаклувати жабку, треба виконати цікаві вправи, які називаються «На гостину йдуть звірята».

На гостину йдуть звірята –

Ось веселі жабенята.

По травичці всі стрибають

І, звичайно, поспішають.

Ось іде кума лисиця, їй спізниться не годиться.

Обережненько ступає,

Слід хвостом свій замітає.
Ось де вовчик мчить, скакає,
Про гостину пам'ятає.
Дуже, дуже вовчик радий
Бути у гостях, малята.
І ведмедиків родина
Чимчикує дуже чинно.
Неквапливою ходою
Йдуть ведмедики гурбою.

Логопед. Для того щоб розчаклувати зайчика, треба правильно поділити слова на склади та виділити в них перший звук.

Дидактична гра «Поділи на склади».

Дидактична гра «Назви перший звук у слові».

Логопед. А вовчика ви розчаклуєте тоді, коли вправно пограєте в гру «Скажи який» (мишка, зайчик, вовк, лисичка, жабка).

Логопед. А щоб розчаклувати лисичку, вам необхідно пригадати всі казки, у яких є лисичка. Спробувати в неї перетворитися й показати, з якої це вона казочки.

Вихователь. Які ви знаєте казки, у яких є лисичка? *(Відповіді дітей)*
Молодці, багато знаєте.

Вихователь. А зараз я вам розповім уривочок із казки, а ви вгадаєте, яка це казочка.

Дізналася лисичка, що кота дома не буде, прибігла до хатки, сіла під віконечко та й заспівала:

Півничок, півничок,
Золотий гребінець,
Масляна голівка,
Шовкова борідка,
Визирни в віконечко
Дам тобі горошку! *(«Котик і Півник»)*

Вихователь. Діти, а звідки лисичка дізналася, що півника немає вдома? Правильно, Вона підслухала. А як вона підслухувала? Давайте з вами покажемо.

Вихователь. Слухайте наступну казочку.

Прийшов ведмідь до хатки і заревів:
– Р-р-р, а ну лисичка, йди геть з хатки!
А лисичка:
– Як вискочу, як вистрибну,
Тільки клоччя полетить по завулочкам.
Злякався ведмідь і втік.

Вихователь. Яка це казочка? А яка ж у ній лисичка? Давайте покажемо, яка вона сердита.

Логопед. Нарешті всі звірі визволені. Ми цьому дуже раді, бо в нас з'явилися нові друзі. Давайте ми для них та наших гостей розповімо віршики про дружбу та дитячий садок.

Наш Іванко в дитсадку,
Як барвінок у вінку.
А навколо нього друзі,
Як весною квіти в лузі.
Завели швидкий танок,
Звеселили дитсадок.
Із дитячого садочка
Йдуть веселі діточки.
Будуть весело ліпити,
Малюватимуть хатки.
Зроблять квіти для віночка,
Вивчать віршики, пісні,
А казки такі почують,
Що розкажуть і мені.

Вихователь. А ще давайте на згадку про себе зробимо й подаруємо звірятам повні корзини квітів. Сідайте до столу й слухайте уважно.

Аплікація «Корзинка з квітами».

Логопед.

Повертаємось ми нині
Із казкової країни.
У казках герої чемні,
Добрі, ввічливі,
Напевно, і ви такими будете –
І казки не забудете.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.

2. Крутій К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект, здібності. Запоріжжя: ТОВ «Ліпс» ЛТД, 1999. 200 с.

3. Навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами: сучасні підходи: навчально-методичний посібник / В. Войтко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 84 с.

4. Рібцун Ю.В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників із ЗНМ. *Дефектологія*. 2006. №1. С. 44–48.

Брусенко Наталія Дмитрівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Усенко Ганна Миколаївна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

**Конспект заняття з розвитку мовлення засобами
інноваційних технологій для дітей молодшої логопедичної групи
(бінарне заняття)**

Інноваційна ідея заняття: упровадження в практику роботи з дітьми логопедичної групи оригінальних способів, прийомів для розвитку мовлення та формування елементарних математичних уявлень.

Завдання:

– **освітні:** формувати мовленнєву компетентність на основі народознавства; закріпити знання потішок, забавлянок, колисанок;

– **розвивальні:** розвивати в дітей пізнавальну активність; фантазію під час ліплення; активізувати словниковий запас, поповнити його іменниками: флешка, комп'ютер, відеоролик; вправляти в комунікативних уміннях: сила та темп мовлення, інтонаційна виразність;

– **корекційні:** розвивати дрібні м'язи рук, зорове, слухове та тактильне сприйняття, увагу;

– **виховні:** виховувати патріотичні почуття, інтерес до народознавчих традицій.

Обладнання: флешка, диск, мультимедійна система, віночок, лялька, коровай.

Хід заняття

Вихователь. Діти, погляньте, будь ласка, що це в мене в руках? (*Флешка, диск*) А ви знаєте для чого вони? Правильно, на них записують ігри, мультфільми, кінофільми й різну важливу та необхідну інформацію.

Вихователь. А на чому ми можемо її переглянути? (*На комп'ютері, на DVD, на ноутбучі*)

Вихователь. А ще ми можемо переглянути на мультимедійній системі. Погляньте, вона зараз у нашій групі. Це великий екран, ноутбук, проектор, через який усю інформацію буде передано на екрані.

Вихователь. Скажіть, цікаво вам дізнатися, що на цій флешці? А як ви гадаєте, що може бути на ній записано? (*Припущення дітей*)

Вихователь. Давайте разом із вами переглянемо й дізнаємося, чи праві ми?

(*Перегляд фотографій малюків групи віком від народження до 1-го року*)

Вихователь. А чи впізнали ви кого-небудь? Може хтось себе впізнав? Бачили, які ви були зовсім маленькі, кумедні, потребували допомоги. До вас приходили гості з дарунками (*У записі звучить плач дитини, заносимо ляльку в колисці*)

Вихователь. Погляньте, яка маленька дитинка, вона плаче. Зовсім така, якими були ви колись. Але минув час, ви подорослішали й можете самі ходити в гості з дарунками й забавити дитинку.

Вихователь. А з чим ходять у гості до маленької дитинки? Як ви гадаєте, що приносять гості? (*Відповіді дітей*)

Вихователь. А ще вони приносять квіти. Для чого? Як думаєте? Щоб життя в дитинки було яскравим, барвистим, квітучим і сама дитинка була гарна, як квіточка і підростала всім на радість.

Вихователь. А які ви знаєте квіти? (*Відповіді дітей*)

Вихователь. Погляньте, який гарний віночок є в мене. Які в ньому квіти? Давайте й ми дитинці подаруємо цей віночок квітів і пограємо для неї в гру «Віночок».

Гра «Віночок».

Вихователь. Ось який гарний віночок вийшов. Тож ми всі поплескаємо вам, а ви затанцюєте.

Вихователь. Діти, а чим можна забавити дитинку? (*Розповісти казку, потішку, забавлянку*)

Вихователь. Молодці! А хто знає, хто забавить дитинку?

(*Передаємо ляльку тим дітям, які розповідають потішки та забавлянки*)

Вихователь. Молодці, а хто нам розповість тихим голосом?

Вихователь. А пошепки? (Діти розповідають потішки та забавлянки «Киця Мура», «Ой чук, чук, чук.., Куй, куй чобіток» та ін.)

Вихователь. А ще як можна заспокоїти, щоб дитинка заснула? Правильно. Заспівати колисаночку. Давайте разом із вами послухаємо й подивимось, як співають колисаночки. (Діти переглядають картинки під супровід співу колисанки)

Вихователь. Сподобалось вам? А яким голосом співають колисаночку? (Лагідним, тихим, спокійним) Із давних давен люди знають, що колисаночку співали над колисочкою, тому вона й називається колисанка. Уважалось, що ті діти, кому співали колисанки виростили добрими, лагідними та чуйними. Давайте й ми покладемо нашу ляльку в колисочку та заспіваємо їй колисанку. Та пам'ятайте, яким голосом треба співати.

(Усі діти співають колисанку «У моєї доні...»)

Вихователь. А поки дитинка спить, я розповім вам, що ще треба нести в дарунок. Солоденьке – це цукор чи цукерочки. Як ви гадаєте, для чого? Щоб життя було в дитинки солодким, щоб сні снилися солодкі. І дитинка спокійно і гарно спала. Ось погляньте, у мене є цукор, давайте і його подаруємо дитинці.

Вихователь. А ще обов'язково несуть хліб, а краще – гарний коровай. Для того, щоб дитина жила в достатку. Коли пекли коровай, то прикрашали його квітами та колосочками, які виробляли з тіста. Давайте пригадаємо потішку про хліб. (Діти розповідають потішку «Печу, печу хлібчик...»)

Вихователь. Ми ось вже замісили гарний коровай, але він без прикрас. Давайте його прикрасимо квітами й колосочками, які ви вмієте робити. Сідайте за столи й починайте працювати.

(Діти виготовляють прикраси із муле-патату. Потім прикрашають коровай)

Вихователь. А погляньте, що в мене є? Що це? (Мак) Давайте й ним прикрасимо наш коровай.

Вихователь. Діти, а я вам зараз розповім одну таємницю. Рано-вранці, поки ви ще не прийшли в дитячий садок, до нас завітав чарівник. І ми попросили його зробити нашу духовку в плитці чарівною. Він зробив, але лише на один раз. Зараз поставимо в неї коровай і всі підемо мити руки. А коли прийдемо, наш коровай буде готовий.

(Діти повертаються, достаємо справжній коровай, пригощаємо ляльку, гостей)

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В.,

Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.

2. Галущенко В.І. Корекційно-виховна робота з розвитку мовленнєвого дихання з використанням здоров'язберігаючих технологій в умовах спеціального дошкільного закладу для дітей з порушеннями мовлення. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2015. №3. С. 43–48.

3. Засенко В., Колупаєва А. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. № 3 (71). С. 20–29.

4. Крутий К.Л. Сучасне заняття з дошкільниками: традиції чи інновації? Монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. 160 с.

5. Польовик О.В. Проблеми життєдіяльності дітей з особливими потребами в сучасному суспільстві. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2010. №2. С. 99–101.

6. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова та ін.; наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014.

7. Рібцун Ю.В. Використання ігрових прийомів у розвитку артикуляційної моторики молодших дошкільників із ЗНМ. *Дефектологія*. 2008. №1. С. 11–13

8. Тищенко Л.А. Організація корекційно-виховної роботи з дошкільниками із помірною розумовою відсталістю у спеціальному дошкільному навчальному закладі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. Вип. 23. С. 244–246.

9. Шуда О.В. Використання біоенергопластики в системі корекційної роботи з розвитку мовної моторики у дітей-логопатів. URL: <http://xn--80ahduoahv1d3d.xn--j1amh/?p=349> (дата звернення: 22.03.2019)

Гребенюк Інна Іванівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Сапранкова Ірина Геннадіївна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Кузнецова Тетяна Григорівна

Використання інноваційних технологій у групі дітей із порушеннями мовлення

Сучасний освітній процес, упровадження Базового компоненту вимагають від педагогів нового підходу до своєї діяльності, упровадження новітніх форм, методів і технологій виховання, розвитку й навчання дітей. Діти з загальним недорозвиненням мови – це особлива категорія дошкільників, яка потребує особливого підходу до навчання та розвитку. Тому ми всі свої зусилля спрямовуємо на забезпечення відповідних умов для становлення життєвої компетентної, самосвідомої, творчої, а основне – цілісної особистості. Перехід до новітніх технологій навчання є неминучим, використання інноваційних методик виховання та навчання стає щоденною практикою.

Використання «Технології розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера» ми почали впроваджувати в сою роботу у 2005 році. Це дозволило нам навчити дітей розв'язувати проблеми різного рівня складності з використанням винахідницьких завдань.

Логічним продовженням упровадження в нашу роботу технології Г. Альтшуллера стало введення «Ейдейтики для малюків» О. Пащенко. Ейдетика сприяє розвитку логічного й асоціативного мислення, пам'яті, полегшує обробку інформації. Ця методика добре зарекомендувала себе під час вирішення корекційних завдань: розвитку фонематичного сприйняття, формуванні мовного дихання, дрібної моторики.

У результаті використання ПЗ та ТРВЗ дійшли такого висновку: чим частіше співпрацюємо з дітьми, тим чіткіше діти відчують, що від кожного з них залежить успіх товаришів, усієї групи в цілому. Основним досягненням при використанні цих технологій ми вважаємо зростання рівня знань, самоповаги та віри в свої сили наших вихованців, що є дуже важливим для дітей саме нашої мовленнєвої групи.

Використання розвивальних ігор Б. Нікітіна ми почали 10 років тому з гри «Танграм». Результати вражали нас та спонукали збільшити скарбничку новими іграми Б. Нікітіна.

Використовуючи у своїй роботі методику І. Стеценко «Логіки світу», ми ставимо перед собою завдання організувати таку пізнавальну діяльність, яка б ставила дитину перед необхідністю спрямувати свої розумові зусилля на пошук нових і вибіркове використання наявних у неї знань і вмінь для розв'язання нового конкретного завдання. Виконання цієї методики стимулює власне мовлення дитини, навчає давати та дотримуватись інструкції, накладаючи та дотримуючись певних обмежень.

Упровадження інноваційних Lego-технологій у роботі нашого закладу дошкільної освіти почалося у 2015 році.

Це дозволило підтримувати високий рівень уваги та зацікавленості дітей під час виконання добре відомих їм вправ. Робота з конструктором приносить велике задоволення як дітям, так і педагогам. Результатом упровадження леґо-технології стало підвищення якості та успішності навчання, набагато зросла активність дітей під час навчальної діяльності.

Використання мнемотаблиць, схем, коректурних таблиць дало позитивний результат – діти з легкістю та цікавістю виконують різноманітні завдання, а саме: складають речення, описові розповіді, розгадують загадки, вивчають вірші, вигадують історії на запропоновану тему, починають творити. Це сприяє розвитку зв'язного мовлення, що є дуже актуальним саме для дітей із порушеннями мовлення, та урізноманітнює прийоми навчання. Діти засвоюють матеріал швидше та міцніше. Крім того, робота зі схемами та мнемотаблицями впроваджується на заняттях з математики: заучування віршів про цифри, геометричні фігури, вирішення задач. На заняттях із образотворчої діяльності та конструювання використовували карти розумових дій.

У 2012 році у своїй практиці почали використовувати кінезіологічні вправи. Під час використання кінезіологічних вправ відмітили значне покращення загального стану дітей, сплеск сил та енергії. Діти разом із нами залюбки опановують вправи, вигадують різні ускладнення. Упровадження в

роботу названих методик наштовхнуло на ідею заучування назв місяців, пір року та днів тижня, супроводжуючи показом відповідних рухів.

Пошук нового в подоланні мовленнєвих порушень та використання кінезіологічних вправ наштовхнуло на знайомство, а потім і впровадження в практику роботи таких методик: біоенергопластика, методика Н. Ценіної «Цукерочка» з усунення порушень звукової структури слова, креативна методика І. Боровик – артикуляційні вправи. Ці методики знайшли своє місце у всіх видах навчальної діяльності як самостійні вправи, так у вигляді фізхвилинок.

У вересні 2016 року почали впроваджувати в роботу «Палички Кюїзенера». Уведення цієї методики викликало в дітей емоційний підйом, сплеск творчості. Така активність дітей спонукала до використання паличок не лише на заняттях із математики, а й у різних видах навчальної діяльності, зокрема: під час визначення місця звуку в слові, кількості складів, побудові речень, складання невеличких оповідань та казок, створення середовища для сюжетно-рольових ігор. Якщо спочатку педагоги були ініціаторами ігор та завдань, то з часом діти самі стали пропонувати різні завдання, ускладнювати вже знайомі.

Останні 3 роки почали активно впроваджувати у свою роботу інформаційно-комунікаційні технології. Це надало можливість використання додаткового матеріалу, підвищило ступінь наочності, посилило мотивацію навчання та, як наслідок, підвищився пізнавальний інтерес дітей.

Використання ІКТ та створення власних електронних посібників дало змогу індивідуалізувати й диференціювати процес навчання, здійснювати самоконтроль і самокорекцію дітей. Основне, підготувати наших дітей до життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства, відкрити нові можливості, зробити навчальний процес більш різноманітним за формами, уникнути шаблонності, підвищити інтерес дітей до навчання.

Інноваційні методи, прийоми та технології були випробувані, адаптовані впродовж останніх 5–10 років. За результатами моніторингу, використання цих інновацій дало змогу збільшити показники засвоєння освітнього матеріалу, рівень підготовки дітей до шкільного навчання.

Кожна інноваційна технологія не є вузькопрофільною за своїм призначенням. Інновація математичного напрямлення знаходить використання й у розвитку мовлення, у процесі навчання основам грамоти, в ознайомленні з довкіллям, природою, образотворчій діяльності. Кожна інновація стає інструментом формування цілісної, компетентнісної особистості дитини.

Список використаних джерел

1. Байд. К.С. Працюємо за програмою «Впевнений старт». *Вихователь-методист*. 2012. №8. С. 35–42.

2. Васильєва О.В. Інформаційні технології в ДНЗ: використання мультиплікаційних і розвивальних фільмів у роботі з дітьми дошкільного віку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. №9. С. 2–9.
3. Воронковська Н.О. Використання інформаційних технологій у дошкільній освіті. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. №3. С. 2–12.
4. Гальченко В. Комп'ютерні технології в освіті: реалії та перспективи: психологічний аспект. *Інформатика та інформаційні технології*. 2012. №4. С. 17–20.
5. Дичківська І. Інноваційна компетентність педагога. *Дошкільне виховання*. 2010. №1. С. 7
6. Інновацій в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: посібник на допомогу дошкільним працівникам / автори-упоряд.: Л. Калуська, М. Отрощенко. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 376 с.
7. Інформаційні технології в дошкільній освіті: впроваджуємо помірковано. *Дитячий садок*. 2012. №3. С. 1–8.
8. Кіндрат І. Застосування інтелект-мап у методичній роботі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. №5. С. 9–18.
9. Кривошлик Н. Ігри з нестандартними матеріалами. *Дошкільне виховання*. 2008. №1. С. 28.
10. Крутій К. Інноваційна діяльність у сучасному ДНЗ. *Дошкільне виховання*. 2005. №5. С. 5.
11. Панасюк Т. Інноваційні технології: обмінюємося досвідом. *Дошкільне виховання*. 2010. №7. С. 18.
12. Стойко О., Ліпанова Є. Інформаційно-комунікаційні технології в роботі дитячого садка. *Палітра педагога*. 2012. №6. С. 6–8.
13. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навчально-методичний посібник / Н.В. Гавриш, О.О. Лінник, Н.В. Губанова; за ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2007.

Конспект заняття з розвитку мовлення в середній групі «Подорож до осіннього лісу»

Мета: використання схем у різних видах мовленнєвої діяльності, засобів біоенергопластики та кінестезії в стимуляції мовленнєвої активності дитини. Розвивати логічне мислення, виховувати уважність, естетичне сприйняття та смак. Продовжувати вчити грамотно складати речення за допомогою схем. Уведення до словника дітей прийменників У, НА, ЗА, ПІД. Тренування в поділі слів на склади.

Розвивати фонематичне сприйняття. Удосконалювати вміння відтворювати різні емоційні стани, тренування мімічних м'язів обличчя, узгоджувати мову з рухами, уміння володіти голосом: висотою, силою.

Формування діафрагмального дихання, довгого та плавного видиху. Розвиток легень та вміння гармонійно використовувати дихальні резерви.

Закріпити та вдосконалити знання про зміну пір року, частин доби, назви місяців.

Обладнання: мультимедійний проектор, ноутбук, музичний центр, презентація схеми, лялька ворони, запис аудіозвернення ворони, соломинки за кількості дітей, коричнева фарба, листи паперу з намальованим грибом, пензлики

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Вправи на біоенергопластику.

Добрий день, долоньки! Хлоп, хлоп, хлоп!

Добрий день, ніжки! Топ, топ, топ!

Добрий день, щічки! Плюх, плюх, плюх!

Добрий день, вушка! Смик, смик, смик!

Добрий день, губки! Чмок, чмок, чмок!

Добрий день, зубки! Клац, клац, клац!

Добрий день, носик! Біп, біп, біп!

Добрий день, дітки! Хі, хі, хі!

Добрий день, гості! Ради вам усім!

Плескаємо у долоньки

Тупотімо

Хлопнемо по щічкам

Смикаємо вуха

Чмокаємо губами

Клацаємо зубами

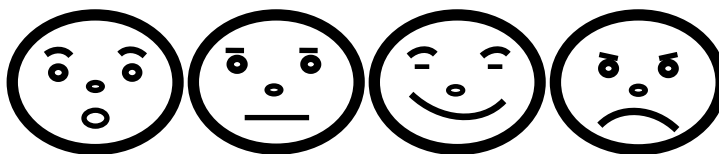
Тремо носик

Повертаємося в різні боки

Уклін гостям

Вихователь. Скажіть мені, який у вас настрій зараз? Поглянете на ці малюнки, що ви бачите?

Тренування мімічних м'язів обличчя. На екрані по черзі виникають схеми різних емоційних станів (слайд №1). Діти відтворюють відповідні емоції.

Слайд №1

II Основна частина.

Розвиток фонематичного сприйняття.

Вихователь. А що це за звуки чутно? (*Звучить шум ліса, шурхіт листя, каркання ворони*)

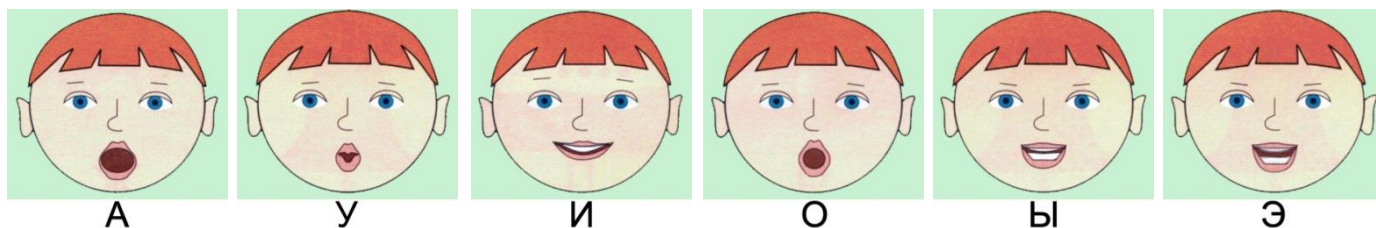
Вихователь. Здається, ми з вами потрапили у ліс. Скажіть мені за звуками, які ми чули, можна визначити яка пора року зараз у лісі? (*Підвести до того, що зараз у лісі осінь*)

Вихователь. А ще який звук було чутно? (*Каркання ворони*) Давайте її покличемо, а допоможуть нам у цьому наші схеми-символи.

Робота з голосом.

Вихователь. Уважно стежте за моєю долонькою.

На екрані по черзі виникають схеми-символи голосних звуків (слайд №2). Відповідно до того згори вниз, чи знизу догори підіймається долонька, діти співають різною висотою голосу та з різною швидкістю

Слайд №2

Вихователь. А ось і вона, бешкетниця.

(Виникає лялька ворони. Звучить запис)

Ворона. «Ой, дітки! Крах, кар-тострофа, біда! У нашому лісі все переплуталось, змішалось. За зимою прийшло літо, за ранком – ніч, за вереснем – травень, гриби вирости на деревах. Рятуйте! Допоможіть навести лад у лісі. Ви ж зможете, бо я чула від сороки, що дужі розумні й усе, усе знаєте».

Вихователь. Ну що, діти, допоможемо! Приведемо все до ладу. Наведемо порядок у лісі. *(діти сідають на килимок)*

Робота зі схемами.

Вихователь. Давайте пригадаємо, яка пора року йде за якою.

(На слайді №3 – схеми пір року. Діти називають у різній послідовності чергування пір року)

Слайд №3

Промовляння назв місяців із використанням кінестезії

Вихователь. Молодці. Зараз давайте пригадаємо, який місяць за яким іде. Вересень – крутимо однією долонькою над іншою (як перше опале листячко кружляє).

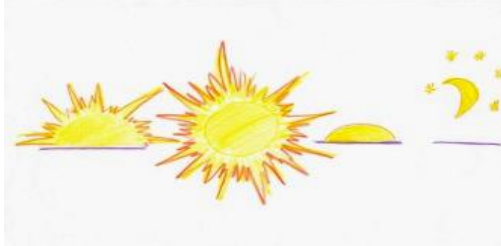
Жовтень – широко розставляємо пальці (як жовте сонечко).

Листопад – хвилеподібні рухи з гори вниз (як листячко опадає).

Грудень – стислі кулачки (як змерзла земля) і т.ін.

Вихователь. Зараз пригадаємо, які частини доби ми знаємо та що за чим іде.

Слайд №4. Схема «частини доби», робота зі схемою.

Слайд №4

Тренування в поділі слів на склади.

Вихователь. А щоб навести лад у цій частині лісу, нам потрібно поділитися на 2 команди. Усі діти ліворуч від Марійки будуть першою командою, а проворуч від Андрійка – друга команда.

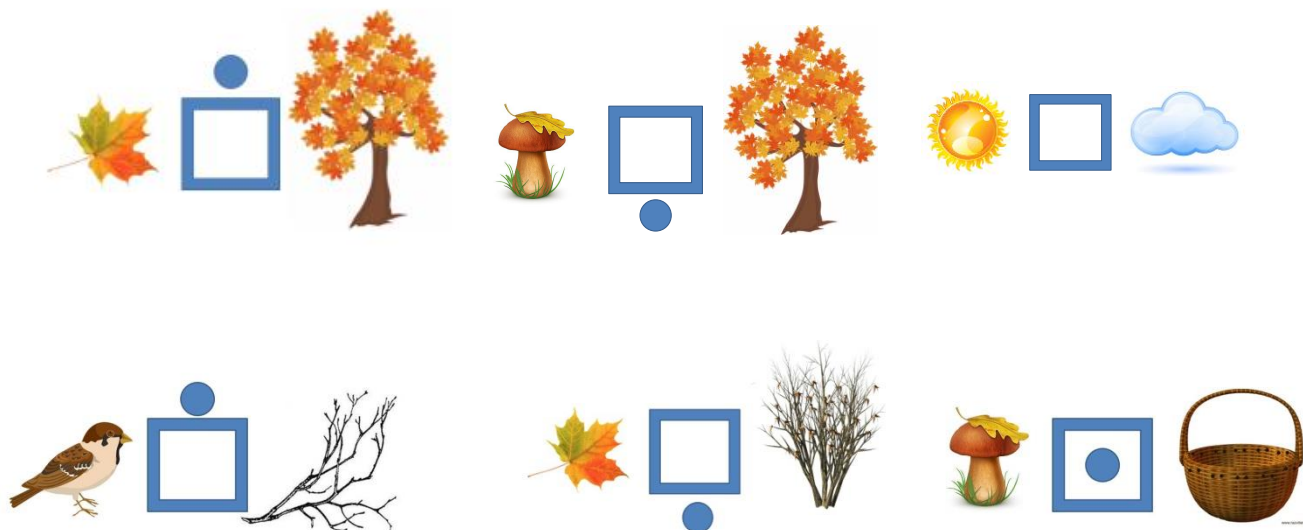
(Робота на килимі. У кожній команді по 3 малюнки, на яких зображено одно-, двух- та трискладові слова. 1 команда: ліс, хмара, дерево; 2 команда: гриб, дощик, калюжа)

Діти повинні розкласти слова, спочатку односкладове, потім дво-, потім трискладові.

Вихователь. Ось і тут порядок. Залишилось розібратися, що за гриби на деревах.

Складання речень за схемами з використанням прийменників НА, ПІД, ЗА, В. На екрані по черзі виникають схеми (слайд №5).

Слайд №5

Логоритмична вправа з елементами масажу.

Вихователь. Молодці, ніби всюди вже порядок. Давайте трішки відпочинемо та помасажуємо один одного. Вишукайтесь у рядочок. Зігріємо нашу долоньки, розітремо їх.

(Під різний музичний малюнок діти виконують масажні рухи один одному, супроводжуючи їх проспівуванням складів)

Застукотів осінній дощик.

Ті-ті-ті

*Барабанимо пальцями по спінам
один одного*

Розтеклися великі калюжі.

Та-та-та

Поглаживання

Діти вдягнули гумові сапоги та пішли гуляти.

То-то-то

Кулачками барабанимо

Потрапили до лісу та почали шуршати опалим листям.

Тш-тш-тш.

Хвилясті рухи з гори в низ

Та під деревом знайшли гриб!

Ти-ти-ти

Щіпки

Розвиток звязного мовлення.

Вихователь. Дуже добре! А ми з вами знаємо вірші про гриби?. А давайте ми з вами нашої гості вірш розповімо, щоб її потішити. А що це за вірш, вам допоможе пригадати ця схема.

(За допомогою схеми діти розказують вірш, вивчений раніше. На екрані – схема вірша. Слайд №6)

Білий гриб –боровик
 Він до свого бору звик.
 Грибника злякався –
 В глицю заховався.
 Не очей не вушок –
 Сам лиш капелюшок.

О. Орач

Слайд №6

Вихователь. Молодці! І щоб остаточно навести порядок у лісі, давайте на згадку вороні намалюємо, де повинні рости гриби. Сідайте за столи.

(На столах стоять соломинки та коричнева фарба)

Розвиток легень та вміння гармонійно використовувати дихальні резерви.

Вихователь. Малювати ми будемо незвичним способом, дуючи на краплинку фарби через соломинку. Діти малюють дерево.

III. Підсумок заняття.

Бінарне заняття
з математики та розвитку мовлення для старшої групи
«Подорож до країни Леголяндії»

Інноваційна ідея заняття: ефективно використовувати провідні педагогічні технології та специфічний дидактично-ігровий матеріал. Упроваджувати в систему освіти інноваційну методику – Lego-конструктор.

Завдання:

– **освітні:** використовуючи Lego-конструктор, закріпити рахунок дітей у межах 10 (прямий і зворотній), розпізнавати цифри від 1 до 9; учити співвідносити цифру з кількістю, виконувати завдання за алгоритмом; закріплювати назви геометричних фігур; учити розрізняти деталі конструктора Lego за формою, кольором; учити складати готові схеми з Lego-конструктора; формувати просторово-часові уявлення; продовжувати знайомити дітей із звуковим аналізом слів за допомогою Lego-конструктора;

– **розвивальні:** розвивати комунікативні навички, здатність мобільно мислити й аналізувати; спонукати дітей до логічного мислення; сприяти розкриттю творчого потенціалу дітей через гру;

– **корекційні:** продовжити роботу над координованістю рухів, розвитком дрібної моторики; тренування в узгодженні іменників із числівниками;

– **виховні завдання:** виховувати дружні стосунки під час спільної діяльності.

Обладнання: мультимедійний проєктор, ноутбук, музичний центр, презентація «Лист від Lego-людини», конструктор Lego, дидактична гра «Танграм», фізкультурні обручі, бейджики.

Хід заняття

Вихователь. Діти, подивіться скільки нас. Давайте привітаємось один із одним.

Валеохвилинка.

Доброго ранку! Посміхнись скоріше,
І тоді весь день стане веселіше.
Я погладжу лобик, носика і щічки
Будемо красивими, як в саду порічки.
Розітрем долоньки сильніше, сильніше;
Долоньками поплескаєм дружніше, дружніше.
Вушка ми тепер потрем і здоров'я збережемо.
Посміхнулись знову, будьте всі здорові!

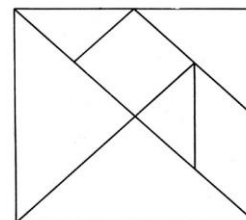
(Звучить звук гелікоптера)

Вихователь. Що це за звук ми чуємо? Хтось летить до нас на повітряній кульці.

(Уривок із мультфільма «Мультик раскраска – Винтик летает на воздушном шаре»)

Вихователь. Подивіться, хто до нас прилетів (*Лего-людина на повітряній кульці*) Діти, опишіть її, яка вона? Діти, у Лего-людини є лист, давайте його прочитаємо: «Доброго ранку, діти! Я – Лего-людина, звати мене Легоша. Я прилетів до вас із математичного острова Леголяндії. Уночі у нашій Леголяндії трапилася біда. Злий чаклун зачаклував його жителів. Вони переплутали всі цифри, забули назви геометричних фігур, не пам'ятають днів тижня. Я знаю, що ви любите й знаєте математику й зможете зняти чари із жителів математичного Лего-королівства».

На додачу, висилаю вам карту мого острова. Вона зображена на квадраті, але, що таке квадрат, ми забули. Допоможіть нам!

Дидактична гра «Танграм» (колективно 2 підгрупи).

Питання до дітей.

З яких геометричних фігур складається Танграм?

Скільки великих трикутників?

Квадрат площинний чи об'ємний?

Скільки у квадрата сторін, кутів?

Які сторони у квадрата за довжиною?

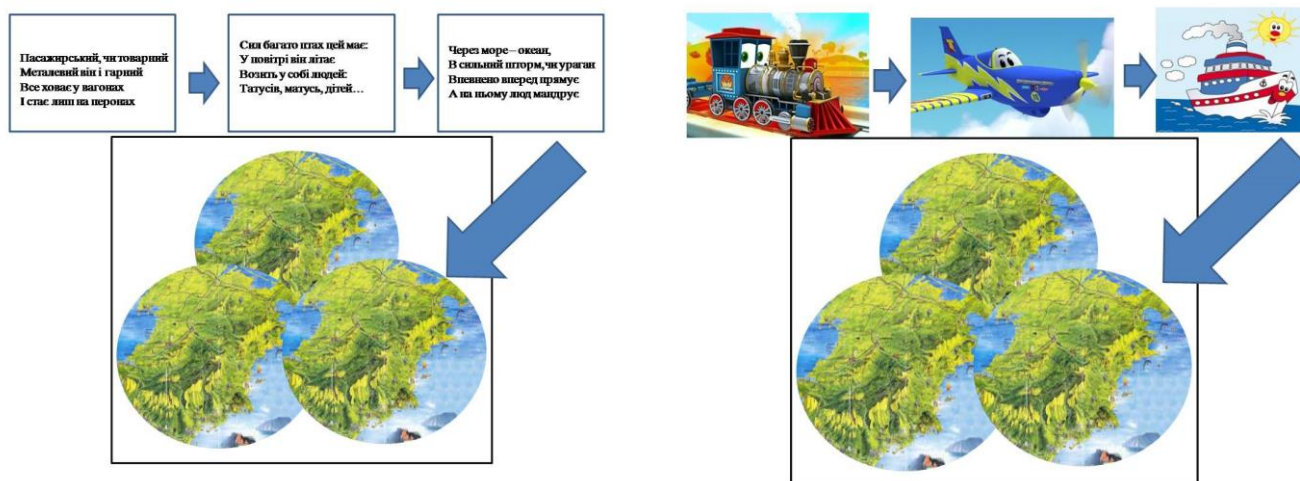
Яка фігура схожа на квадрат, але об'ємна?

У яких фігур площинних, крім квадрата, є кути й сторони?

Вихователь. Молодці, діти! Ваші знання допомогли нам розкрити карту. А ось на яких видах транспорту ми будемо мандрувати до острова, якщо зможемо розгадати цю схему.

Алгоритм маршруту (у слайдах).

Загадка (потяг) – загадка (літак) – загадка (корабель) – острів

Вихователь. Але, перш ніж відправитись у путь, я надіну на вас бейджики, на яких вказано, ким ви сьогодні будете (машиніст потяга, пілот літака, капітан корабля).

Щоб потрапити на залізничний вокзал, треба піднятися сходами до приміщення вокзалу й спуститися сходами на перон. Машиністе, потребуємо твоєї допомоги. Контролюй правильність виконання роботи!

Дидактична гра «Склади сходинок вгору та вниз» (прямий і зворотній рахунок у межах 10).

Вихователь. Ось ми й на пероні. Потяг прибув, але він не пасажирський, а вантажний. Він везе цеглу на будівництво. Допоможіть визначити кількість вантажу у вагонах і поставити відповідну цифру, а також заповнити пустий вагон.

Дидактична гра «Допоможи заповнити вагони» (сусіди числа).

Вихователь. Молодці! А ось і пасажирський потяг прибув. Машиністе, ставай у голову потяга, будемо рушати.

Логоритміка «Потяг».

Вихователь. Діти, ми під'їхали до наступної станції. Як ми далі будемо мандрувати? Правильно, літаком. Але, щоб потрапити на борт, треба зробити трап. Пілоте, тобі завдання: отримувати від дітей вірно названі цеглинки й споруджувати трап.

Дидактична гра «Чарівний мішечок» (наосліп називання Lego-цеглинок).

Вихователь. Молодці! Трап зробили, запрошуй, пілоте, пасажирів до салону літака, а ви, діти, зручно сідайте в крісла за столами. Виводь, пілоте, літак на злітну смугу.

Дивиться, прямо по курсу зоряне небо. На ньому багато сузір'їв, а ось якісь нові. Вони схожі на КОТА та ЖУКА. Ми відкрили нові сузір'я, треба записати їх назви за допомогою Lego-цеглинок. Червоний колір – це голосний звук, синій – твердий приголосний, зелений – м'який приголосний.

Вправа на звуковий аналіз слів із Lego-цеглинок.

Вихователь. До речі, який сьогодні день? Наш шлях триватиме 2 дні. Коли ми прибудемо на місце? А вчора який день був?

Діти, щоб жителі Леголяндії не хвилювались і нас чекали через 2 дні, давайте відправимо їм зашифрований лист.

Дидактична гра «Склади шифрограму» (орієнтування на аркуші Lego -цеглинками).

Вихователь. А шифрувати ми будемо так:

- ліворуч у нижньому кутку покладіть звичайну прямокутну цеглинку;
- праворуч у нижньому кутку покладіть лапку;
- ліворуч у верхньому кутку покладіть дзьобик;
- праворуч у верхньому кутку

покладіть прямокутну тонку цеглинку.

Молодці! Шифрограму ми відіслали, а далі нас чекає наступна станція, до якої ми будемо подорожувати кораблем.

Логоритміка «Лодочка».

Вихователь. Попереду бачу острів.

Капітане, прямуй свій корабель до нього. Ось, нарешті, і острів. Давайте поближче з ним познайомимось.

Дидактична гра «Поклади в межах цеглинки» (обручі 3 кольорів).

Вихователь. Діти, жителі Леголяндії дуже раді, що ви до них припливли й допомогли пригадати математичні знання. А розчаклуєте їх остаточно, коли зробите портрети жителів математичної країни за допомогою Lego-конструктора.

Дидактична гра «Відтвори портрети».

Вихователь. Ось ви й розчаклували жителів математичного острова. Вони дякують вам і пропонують свою дружбу. А ще, Легоша, й жителі Леголяндії нагороджують вас солодкими медалями за сміливість та відвагу.

Список використаних джерел

1. Бегунова Т.І. Розвиток логіко-математичної компетентності дошкільника. Дошкільний навчальний заклад. 2012. №6. С. 4–22.
2. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О.В. Низьковської. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Вивчаємо математику з паличками Кюїзенера. Дошкільне виховання. 2012. № 3.
4. Галяпа М. Розвиток інтелектуальних здібностей дошкільників в ігрові розвивальні ігри. Вихователь-методист. 2010. № 8. С. 13.

5. Долинна О. Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у дошкільному закладі. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2010. № 7. С. 14.
6. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 392 с.
7. Криворучко Т. Логіко-математичні ігри. Дошкільне виховання. 2007. № 2. С. 10.
8. Любченко І.І. Педагогічні засади розвитку логічного мислення у старших дошкільників, інноваційні підходи виконання концепції розвитку дошкільної освіти 2010-2016р.: навчально-методичний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві». 2011. 134 с.
9. Особливості математичної підготовки дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі. *Формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць* / за заг. ред. В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук. Житомир: ВТВО ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 352–356.
10. Розвиваючі ігри, допомога Кюїзенера. Розвиваючі ігри, допомога Д'єнеша. На допомогу методичній службі (інструктивно-методичні матеріали на допомогу методистам, які опікуються дошкільною освітою) / укл. Л.Б. Міщенко. Суми: Ніко, 2013. 112 с.
11. Терещенко І. Проблеми інформатизації дошкільної освіти. Дитячий садок. 2011. № 3. С. 23–25.

Інтегроване заняття з математики та навчання грамоті в старшій групі

«Подорож до лісової школи тітоньки Сови»

Інноваційна ідея заняття: упроваджувати в систему освіти інноваційні методики, ефективно використовувати провідні педагогічні технології та специфічний дидактично-ігровий матеріал для формування логіко-математичних та мовленнєвих знань та умінь.

Завдання:

– **освітні:** формувати в дітей уміння рахувати десятками (прямий та зворотній рахунок); удосконалювати математичні навички, використовуючи палички Кюїзенера; навички роботи з двозначними числами за допомогою таблиці Никітіна; закріплювати знання про назви, послідовність днів тижня та місяців, навички звуко-складового аналізу за допомогою символів та жестів; за допомогою схем удосконалювати навички роботи з танграмом, конструктором Lego;

– **розвивальні:** сприяти розвитку комунікативних навичок дитини; розвивати розумову діяльність дітей, логічне мислення, уміння нестандартно міркувати, обґрунтовувати свою точку зору через виконання різноманітних

завдань; розвиток навчально-пізнавальних навичок; розвивати асоціативно-образне мислення, пам'ять, увагу;

– **корекційні:** розвиток фонематичного слуху та дрібної моторики; удосконалення орієнтування в просторі та координованості рухів із мовленням;

– **виховні завдання:** сприяти розкриттю творчого потенціалу через гру; виховувати дружні взаємини під час спільної діяльності.

Обладнання: м'яка іграшка Сова, бандероль, таблиця «Сотні Нікітіна», картки з цифрами, фішки для звукового аналізу, магнітні цифри, мультимедійний проєктор, палички Кюїзенера (5 комплектів), картки «Логіки світу», великі модулі (1 комплект), набірне полотно, цифри та знаки, схеми портрету сови та цифр, набори з Lego.

Хід заняття.

Логопед.

Годі, діточки, вже гратись!
На заняття час збиратись!
Математику і грамоту згадаймо
І заняття починаймо.

Вихователь.

Не просто слухати, а чути,
Не просто дивитись, а бачити,
Не просто відповідати, міркувати.
Завдання зараз для вас –
Дружно і гарно працювати.

Вихователь. Діти, сьогодні вранці до нашого садочка кур'єр «Нової пошти» приніс бандероль. Відкриємо її? Погляньте, тут є лист-запрошення: «Запрошуємо на День відкритих дверей до лісової школи», але запрошення розмите, мабуть, бандероль потрапила під дощ і ми не знаємо, хто нас запрошує.

Логопед. Погляньте, ще є в бандеролі флешка. А в запрошенні є пароль. Коли ми його відгадаємо, зможемо відкрити флешку.

Пароль:

Що воно за дивна птиця –
Світла денного боїться?
Дзьоб гачком, великі очі
І не спиться їй щоночі
«Угу-угу» – кричить вона,
Відгадали? Це ... (сова).

Тож, запрошує нас до лісової школи «Сова». А так як комп'ютер розуміє знаки, то напишемо пароль за допомогою знаків і флешка відкриється.

Вправа «Звуковий аналіз слова СОВА».

Вихователь. Пароль записали й флешка відкрилась.

Мультик «Уроки тітоньки Сови» (запис).

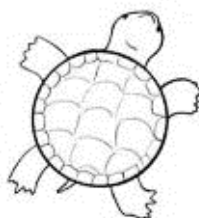
Вітаю вас, я – мудра сова!
Навчаю діток також я.
Не хлопчиків, і не дівчат –
Пташок, комах також звірят.
Усі вони старанні, здібні,
Завжди уважні і активні.
Вивчали цифри й звуки вони
Повторіть сьогодні з ними і ви.
Завдання цікаві вам даю,
Бажаю успіхів! Угу!

Вихователь.

Завдання виконаєм ми!
Тож часу не гаємо, почали!

Вправа «Які фігури сховались у тваринах?»

Вихователь. Діти! Художник намалював тварин, які ходять до лісової школи. Назвіть їх. (*Їжак, заєць, черепаха*)

Вихователь. А на які геометричні фігури вони схожі? (*Трикутник, овал, круг*) А потім художник подумав і намалював ось таку фігуру. (*Прямокутник*) А про що подумали ви, діти, побачивши її? А я подумала про автобус. А як ви думаєте чому? (*Відповіді дітей*) А з чого можна зробити автобус, щоб пограти? (*Lego, стільці, модулі*) Пропоную скласти автобус із модулів, і він доведе нас до тітоньки Сови.

Дидактична гра «Склади з модулів автобус» (2 дитини складають).

Логопед. А поки автобус готується відправитися в путь, пропоную назвати дні тижня, коли дітки ходять до школи та в які дні відпочивають.

Вихователь. Давайте спробуємо завести двигун, порахувавши до 100 десятками в прямому та зворотному напрямку. Автобус готовий, вирушаємо в путь.

Логоритміка «Автобус їде».

Колеса у автобуса крутяться, крутяться, крутяться.
Колеса у автобуса крутяться цілий день.
А вікна в автобусі хлоп, хлоп, хлоп (*3 рази*)

А вікна в автобусі хлоп, хлоп, хлоп цілий день.
 А двірники в автобусі вжик, вжик, вжик (3 рази)
 А двірники в автобусі вжик, вжик, вжик цілий день.
 Дитина в автобусі ва-ва-ва (3 рази)
 Дитина в автобусі ва-ва-ва цілий день.
 Матуся заспокоює ш-ш-ш (3 рази)
 Матуся заспокоює ш-ш-ш цілий день.
 Сигнал у автобуса біп-біп-біп (3 рази)
 Сигнал у автобуса біп-біп-біп цілий день.

Вихователь. Ось ми й приїхали до вулиці, на якій знаходиться лісова школа. Але номер будинку ми не знаємо, нам відомо лише, що він розташований на цій таблиці (наприклад, 3 рядок, 5 місце: як називається ця цифра, скільки у неї десятків, а скільки одиниць).

Ось ми й дістались до школи тітоньки Сови. Вона вас радо вітає та пропонує погратись її улюбленими кольоровими паличками.

Робота з паличками Кюїзенера.

Завдання для дітей.

Покажіть паличку, що позначає цифру 5, 7, 9.

Покажіть паличку на 1 менше (більше).

Збільшить (зменшить) рожеву паличку на 1.

Покажіть паличку наступну (попередню) за паличкою, що позначає цифру 4.

Заплющіть очі й знайдіть паличку, що позначає цифру 3.

Із заплющеними очима знайдіть паличку, що є наступною за рожевою. Яку вона позначає цифру?

Покажіть палички, що позначають цифри, які є сусідами цього числа.

Перед вами картки, на яких зображені 3 кола різних кольорів. Покажіть паличку, що позначає цифру, яка розташована в правому верхньому кутку; покладіть її в межах кіл....

Складіть будиночок, у якому живе цифра 6, фундаментом є цифра 6, а дах на ваш вибір.

(Діти за підгрупами записують приклади на додавання і віднімання в межах 6. Одна дитина записує на дошці)

Вихователь. Добре, а що кожна дитина бере з собою в школу, куди вона складає всі необхідні речі? Так, портфель. Давайте зберемо портфель, а допоможуть нам у цьому наші палички. Я вам буду називати речі, а ви будете викладати

паличку, що відповідає кількості складів у назві речі, що знадобиться вам у школі.

Будьте уважні!

Олівець, книжка, іграшка, зошит, лінійка.

Подивіться на екран та перевірте себе та один одного.

Фізкультхвилинка.

Сидять маленькі совенята.

Раз – заплющили оченята,

Раз – розплющили оченята.

Піднялися.

Полетіли вліво, вправо похилили.

Потім знов на гілку сіли.

Оченята блим, блим, блим.

Відпочити треба їм.

Совенята будуть спати,

А ми далі працювати.

Логопед. Діти, а вам сподобалось у тітоньки Сови в її лісовій школі? Пропоную вам на згадку про себе залишити дарунки для лісової школи. Давайте виготовимо цифри з Lego для лісових звірят та зробимо портрет тітоньки Сови, використовуючи схеми.

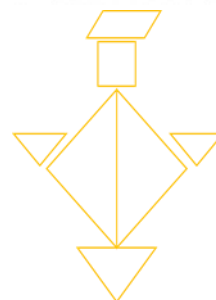
Дидактичні ігри «Склади цифру», «Склади із танграма Сову» (підгрупи).

Вихователь. Тітонька Сова дякує за подарунки й запрошує саме вас до своєї лісової школи на навчання.

А в якому місяці ви підете до школи?

Дидактична гра «Показ місяців».

Діти називають назви місяців, супроводжуючи певними рухами. Наприклад: грудень – долоньки зжаті в кулачки, січень – ребром однієї долоні вдаряємо по розкритій долоні, лютий – обіймаємо себе ніби дуже холодно.

Вихователь. Діти, ви дуже сподобались тітоньці Сові, саме тому вона хоче розумних і старанних дітей нагородити золотими медалями.

Список використаних джерел

1. Безсонова О. Коректурні таблиці як стимул пізнавальної активності дошкільнят. *Вихователь-методист*. 2012. № 2. 12 с.

2. Бегунова Т.І. Розвиток логіко-математичної компетентності дошкільника. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. № 6. С. 4–22.

3. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу: реалізація завдань освітньої лінії «Мовлення дитини». *Дошкільне виховання*. 2012. № 10. С. 8–14.
4. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови. Підручник для вузів. Київ: Вища школа, 2007. 542 с.
5. Гавриш Н. Коректурні таблиці як засіб стимулювання креативності дітей. *Вихователь-методист*. 2012. № 9.
6. Галяпа М. Розвиток інтелектуальних здібностей дошкільників в ігровотечі розвивальних ігор. *Вихователь-методист*. 2010. № 8. С. 13
7. Криворучко Т. Логіко-математичні ігри. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 10.
8. Лавриненко О. Мовленнєві ігри-вправи. *Палітра педагога*. 2004. № 2. С. 14.
9. Любченко І.І. Особливості розвитку логічного мислення у початковій ланці шкільництва. *Збірник наукових праць Харківського педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання»* / за заг. редакцією член-кор. НАПН України А.В. Троцько. Харків: ХНПУ, 2011. Вип. 30. С. 79–86.
10. Любченко І.І. Педагогічні засади розвитку логічного мислення у старших дошкільників, інноваційні підходи виконання концепції розвитку дошкільної освіти 2010-2016р.: навчально-методичний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві». 2011. 134 с.
11. Мащенко Т.М. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Харків: Основа, 2011.
12. Пащенко О. Тактильні та предметні асоціації. *Дошкільне виховання*. 2009. № 1.
13. Терещенко І. Проблеми інформатизації дошкільної освіти. *Дитячий садок*. 2011. № 3. С. 23–25.

Сапранкова Ірина Геннадіївна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

**Комплексне заняття
з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій
«Осінні барви»**

Інноваційна ідея заняття: ефективно використовувати провідні педагогічні технології, учити свідомому користуванню інформаційними технологіями, сприяти підвищенню комп'ютерної грамотності дітей.

Завдання:

– **освітні:** збагачувати уявлення дитини про природу (об'єкти природного довкілля: лікарські рослини, гриби, птахів, повітря, воду). Продовжувати знайомити з сезонними змінами та явищами в природі, станами погоди, їх впливом на життя людини. Формувати та розширювати знання про одиниці часу: місяць, пори року. Продовжувати знайомити дітей із різними жанрами образотворчого мистецтва. Уточнювати й поповнювати словниковий запас дітей. Активізувати їх в самостійних висловлюваннях;

– **розвивальні:** розвивати пізнавальні здібності дитини, уміння аналізувати різні явища та події, зіставляти їх, узагальнювати, робити елементарні висновки, умовиводи, висувати припущення, обґрунтовувати власну думку. Розвивати в дітей інтерес до різних видів рухової діяльності, зокрема, виконання вправ для зняття зорової напруги, уявлення про ознаки здоров'я та хвороби, шляхи їх запобігання;

– **корекційні:** мовленнєвий розвиток: розвивати фонематичний слух. Учити диференціювати на слух у словах звуки. Удосконалювати звуковимову. Привчати говорити чітко, у помірному темпі та регулювати темп мовлення, силу, висоту, тембр голосу, залежно від ситуації спілкування. Збагачувати

активне мовлення дітей. Управляти в складанні речень різного виду, учити записувати схему речення, визначати кількість слів у ньому. Навчати визначати на слух місце кожного звука в слові, будувати звукові схеми слів із фішок відповідно до порядку й характеристики звуків у словах. Управляти в поділі слів на склади;

– **виховні:** формувати позитивне ставлення до світу на основі емоційно-чуттєвого досвіду; розвивати в дітей естетичне сприйняття, уміння помічати красиве в навколишньому середовищі, виховувати основи художнього смаку. Розвивати здатність сприймати мистецькі твори, виявляти емоційне ставлення до зображеного.

Обладнання: презентації на тему: «Осіньна погода», «Лікарські рослини», «Гриби», «Осінь на картинах відомих художників», «Птахи»; аудіозапис «Мелодія осені», спів птахів, «Осінні звуки»; роздатковий матеріал: фішки з позначенням погодних явищ, фішки для складання звукової моделі слів, трав'яний збір лікарських рослин.

Хід заняття

Діти заходять до ігрової кімнати

Вихователь. Малята, я бачу у вас гарний настрій, хоча погода за вікном похмура. Підійдемо до віконця й подивимось, яка там погода.

Діти підходять до вікна

Вихователь. Скажіть, що ж трапилось останнім часом із погодою? Чому вона змінилась? Чи довго, малята, триває осінь? Із якого місяця вона починається? А закінчується яким місяцем? Зараз який місяць осені? *(Відповіді дітей)*

Вихователь. А зараз я пропоную вам переглянути слайди із зображенням різних погодних умов. Приготуйте свої картки. Погодні умови ми позначатимемо відповідними позначками.

Презентація «Погодні умови».

Вихователь. Яка пора року на цих світлинах? Так, осінь. Давайте пригадаємо віршик Лідії Нестеренко-Ланько про жовтень, який ми нещодавно вичили.

Фізкультхвилинка.

Бігав жовтень по калюжах,
Тротуарах і дахах.
Полюбив він осінь дуже
І літав неначе птах.
За ним листячко із клена,
Із пустунчиком дощем,
Парасольки, діти, люди,
Танцювали ще і ще...

Вихователь. Це все добре, але ж чи можна бігати під дощем? Чому? Поясніть. Так, восени люди частіше хворіють. Чому, як ви гадаєте? Що ми

можемо порадити тим, хто все ж таки захворів? Правильно, треба тепліше одягатись. А чим можна лікуватись, коли застуджене горло. Зараз перевіримо, чи знаєте ви ці корисні лікарські рослини.

Презентація «Лікарські рослини».

Гра «Що це за рослина?»

Вихователь. Візьміть у руки стаканчик, що стоїть у вас на столі. Що в ньому? Так, це подрібнене сушене листя та квіти лікарських рослин. Назвіть, яка саме рослина в вашому стаканчику. *(Відповіді дітей)*

Вихователь. Але ж осінь приносить із собою не лише застуду. Що дарують нам рясні осінні дощики? Чи всі гриби можна збирати й вживати? Які гриби бувають? *(Відповіді дітей)* Давайте розповімо гостям, як ми ходили по гриби до лісу.

Вправа для зняття зорової напруги.

Ми ходили по гриби,
(рухи торцем долоні по повіках)
Зайчика злякались,
(закрити очі долонями)
Поховались за дуби,
(ритмічні махи долонями перед очима)
Розгубили всі гриби,
(руки розвести в сторони)
Потім засміялись –
(мах руками вперед)
Зайчика злякались!
(закрити очі долонями)

Вихователь. Дуже важливо знати всі гриби, щоб раптом не назбирати отруйних. Давайте переглянемо малюнки із грибами й пригадаємо, які з них їстівні, а які – отруйні.

Презентація «Гриби».

Вихователь. А зараз, малята, я запрошую вас до лісу. Як тут красиво! А які ж звуки можна почути в осінньому лісі, зараз ми пригадаємо.

Діти сідають на килим

Прослуховування звуків «Осінній чи зимовий звук?»

Вихователь. Які ж ви молодці! Дуже уважні. Як добре ви знаєте спів птахів, та чи впізнаєте ви їх, коли побачите?

Презентація «Відгадай пташку».

Вихователь. Яка все ж таки чудова пора року – осінь! Осінь люблять художники, тому малюють її на картинах! Як називається жанр образотворчого мистецтва, у якому художник зображує природу? Правильно, пейзаж. Я пропоную вам переглянути картини відомих художників. Уявіть, що ви знаходитесь у музеї.

Презентація «Картини відомих художників».

Вихователь. Чи сподобалися вам усі ці картини? А зараз ми переглянемо їх ще раз. Тільки спробуйте вгадати, як називаються ці картини. Назвіть місяць осені, який зображено на картині. Як ще інакше називають осінь у вересні, у жовтні, у листопаді? Які осінні слова ми згадали, коли переглядали картини? А тепер складіть із ними речення про осінню пору року. Молодці, ви впоралися із завданням.

Вправа для зняття зорової напруги.

Два віконця маєм,
(долоні притиснуті до заплющених очей,
імітація відчинення віконця – розплющення очей)
Добре про них дбаєм,
(потирання кулачками очей)
Обидва близько себе,
(почергове заплющення правого-лівого ока)
Як зорі до неба.
(піднімання рук і голови вгору)

Вихователь. На цьому, малята, наше заняття закінчене. Молодці, діти, ви були на занятті слухняні й уважні, а тому багато чого дізналися.

Список використаних джерел

1. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу: реалізація завдань освітньої лінії «Мовлення дитини». Дошкільне виховання. 2012. № 10. С. 8–14.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови. Підручник для вузів. Київ: Вища школа, 2007. 542 с.
3. Гринь О. Оновлення змісту освітньої роботи щодо мовленнєвого розвитку дошкільників. Дошкільний навчальний заклад. 2007. № 3. С. 2.
4. Калуська Л., Бабій Н., Пальона К. Риторика в дитячому садку: науково-методичний посібник. Івано-Франківськ: Акцен, 2011. 211 с.
5. Лавриненко О. Мовленнєві ігри-вправи. Палітра педагога. 2004. № 2. С. 14.
6. Мащенко Т.М. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Харків: Основа, 2011.
7. Погулич О.А. Розвиток мовленнєвої компетентності дошкільників під час роботи за картиною. Дошкільний навчальний заклад. 2011. № 8. С. 33–35.
8. Подліна С.В. Розвиток мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Дошкільний навчальний заклад. 2012. № 1. С. 5–10.
9. Седунова А. Розвиваємо мовлення у грі. Дошкільне виховання. 2011. № 9. С. 31–33.

Бобирєва Валентина Вікторівна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Кузнецова Тетяна Григорівна

Використання інноваційних технологій у мовленнєвому розвитку дошкільників

У теперішній час зростає кількість дітей із обмеженими можливостями здоров'я, а також тих дітей, які мають порушення мовлення. Збільшується кількість, складність і обтяженість мовленнєвої симптоматики серед дітей мовленнєвих груп, які мають діагноз – загальне недорозвинення мовлення. І тому для логопедів особливо актуальним є створення оптимальної системи комплексної допомоги дітям із порушеннями мовлення в оволодінні програмою дошкільної освіти й позитивною соціальною адаптацією до наступної вікової сходинки – школи.

У мовленнєвій діяльності треба розрізняти мовну й мовленнєву компетенції, а в мовленнєвій – лексичну, фонетичну, граматичну, діалогологічну та комунікативну. Мовна компетенція – це засвоєння й усвідомлення мовних норм, що склалися історично в лексиці, фонетиці, граматиці, орфоепії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності в процесі використання певної мови. Отже, мовленнєва компетентність – це вміння адекватно й доречно користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності.

Організація діяльності дітей із мовленнєвими порушеннями потребує особливого підходу. Досить часто ані бажання логопеда, ані володіння методикою корекції мовлення недостатньо для отримання бажаного результату під час корекції мовленнєвих недоліків.

Важливим методом розвитку мовлення дітей із вадами мовлення є дидактична гра. Вона забезпечує сприятливі умови для розв'язання педагогічних завдань із урахуванням можливостей дітей дошкільного віку. Отже, гра – супутник дитинства, провідна діяльність, під час якої коригується та розвивається дитяче мовлення й особистість у цілому. Розглядаючи питання про роль дидактичних ігор у логопедичній роботі, професор М. Хватцев вказує, що вони сприяють співдружності педагога з дитиною, активній увазі до мовлення, бажанню оволодіти тими чи тими мовленнєвими навичками, руйнуванню старих і набуванню нових навичок мовлення, застосуванню нових навичок у повсякденному житті.

Використання дидактичних ігор у корекційній роботі з дітьми, які мають вади мовлення, дає можливість забезпечити психологічний комфорт на занятті; активізувати й відновити вищі психічні функції; поліпшити слухову увагу й пам'ять, підвищити швидкість запам'ятовування; поліпшити мовленнєвий розвиток.

Відомо, що використання різноманітних нетрадиційних методів і прийомів у роботі логопедів підтримує в дітей пізнавальну активність, запобігає стомленню, а також підвищує ефективність логопедичної роботи. Упровадження інноваційних технологій є новою сходинкою у освітньому процесі. На використанні деяких із них треба зупинитися більш детально.

Сучасне життя неможливо уявити без комп'ютера. Вчителі-логопеди активно використовують інформаційно-комп'ютерні технології (ІКТ) у своїй практиці. ІКТ під час проведення логопедичних занять сприяють більш цікавому поданню матеріалу. Використання ІКТ оптимізує здійснення індивідуального підходу та розширює можливості роботи з наочним матеріалом, сприяючи успішному досягненню поставленої мети.

Кінезіологічні вправи – це комплекс рухів, що активізують міжпівкульну взаємодію: розвивають мозолисте тіло головного мозку, підвищують стресостійкість, сприяють поліпшенню пам'яті та уваги, покращують розумову діяльність.

Логопедичний масаж – масаж м'язів периферичного мовленнєвого апарату; допомагає нормалізувати тонус м'язів і так підготувати м'язи до виконання складних рухів, необхідних під час артикуляції звуків. Також ефективний масаж долоней із використанням кам'яних, скляних і металевих різнокольорових кульок, прищіпок, горіхів, каштанів.

Великої популярності набула Су-Джок терапія. У її основі лежить уявлення про розташування на кистях рук і стопах ніг основної системи всіх внутрішніх органів і відповідних частин тіла.

Пісочна терапія досить ефективна і дає позитивні результати. Ігри з піском розвивають тактильно-кінетичну чуттєвість і дрібну моторику рук, допомагають долати страхи, удосконалюють координацію, стабілізують емоційний стан, сприяють засвоєнню навичок звуко-складового аналізу та

синтезу, сприяють розвитку зв'язного мовлення, розвивають фонематичний слух і сприйняття.

Дедалі більше особливої популярності набуває використання арт-терапії. Найбільш поширеними видами арт-терапії є: казкотерапія, кольоротерапія, сміхотерапія, вокалотерапія, музикотерапія.

Музикотерапія – ліки, які слухають. Важливий ефект від музики – це лікування та профілактика нервово-психічних захворювань. Музикотерапія впливає на покращення загального емоційного стану дитини; сприяє поліпшенню якості рухів; стимулює мовленнєву функцію; нормалізує просодичну сторону мовлення.

Для логопедичної корекції використовують логоритміку як систему музично-рухових, мовленнєво-рухових і музично-мовленнєвих ігор та вправ.

Про терапевтичний ефект кольору на організм людини давно відомо. Вплив кольору на дитину не може бути однозначним, а завжди є індивідуальним і має вибіркового характеру.

Сміх є одним із механізмів адаптації людини до навколишнього середовища. Сміхотерапія сприяє формуванню просодичних компонентів мовлення – розвитку емоційно-тембрового забарвлення мовлення.

Казкотерапія – це інтеграційна діяльність, у якій створюються дії уявних ситуацій, які пов'язуються з реальним життям, спрямованих на активну участь у процесі, регулювання дитиною власних емоційних станів.

Дуже активно в корекційній роботі використовують технологію мнемотехніки, яка дає гарний результат – діти легко та зацікавлено виконують різні завдання.

Мнемотехніка – це система прийомів, що полегшують запам'ятовування й збільшують обсяг пам'яті через утворення додаткових асоціацій. Вона допомагає в розвитку зв'язного мовлення, асоціативного мислення, зорової та слухової пам'яті й уяви, прискоренні процесу автоматизації та диференціації поставлених звуків.

Використання дидактичних ігор та інноваційних технологій у логопедичній роботі стає перспективним засобом корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовлення. Ці технології належать до ефективних засобів корекції та сприяють досягненню максимально можливих успіхів у подоланні мовленнєвих труднощів у дітей.

Конспект заняття з розвитку мовлення в молодшій групі за темою «Осінні листочки»

Інноваційна ідея: упроваджувати в систему освіти інноваційні методики: мнемотабліця, елементи кінезіотерапії (психогімнастика, логоритміка).

Завдання:

– **освітні:** учити дітей визначати ознаки осені; збагачувати словниковий запас за темою; вправляти в словотворенні прикметники від іменників в однині; учити запам'ятовувати римований текст за допомогою символів;

– **розвивальні:** розвивати зорову та слухову увагу та сприйняття; розвивати навички просторової орієнтації (праворуч-ліворуч) та співвідносити їх з відповідними кольорами; розвивати фонематичний слух, фонетичні здібності;

– **корекційні:** удосконалювати узгодження ритмічного мовлення віршованого тексту з рухами; розвивати інтонаційну виразність мовлення, дрібну моторику, пам'ять, увагу;

– **виховні:** виховувати інтерес до світу природи, пізнавальний інтерес, посидючість.

Обладнання: демонстраційний малюнок дерева (береза без листя та березові листочки на кожну дитину); демонстраційний малюнок-символи до вірша І. Блажкевич «Осінь»; демонстраційні малюнки берези, клена, дуба, горобини, каштану та листочки до них; роздавальні малюнки дерева без листя та тарілочка з горохом на кожну дитину.

Хід заняття

Логопед. Діти, подивіться, як багато гостей у нас сьогодні! Давайте привітаємось і налаштуємось на заняття.

Вправа «Привіталочка».

Доброго ранку, сонце привітне!
Доброго ранку, небо блакитне!
Доброго ранку, лагідний вітерець!
Доброго ранку, птахи в вишині!
Доброго ранку тобі і мені!

(Одноюменні пальці обох рук торкаються одне одного по черзі, починаючи з мізинців. На слово «тобі» – показати на сусіда, а на слово «мені» – на себе)

Лунає тиха музика.

Логопед.

Тихо я іду одна по саду,
Під ногами жовтий лист хрустить.
Осінь ллє передзимову прохолоду
Та про літо, що пройшло вже, говорить...

(На дошці малюнок берези без листя, а на полу лежать жовті і зелені березові листочки)

Логопед. Як цікаво, звідки взялися тут листочки? *(Із дерев)*

А в яку пору року опадає листя? (*Восени*)

Скажіть, якого кольору буває осіннє листя? (*Жовте, червоне, зелене, оранжеве*)

Коли листя падає, як називається таке явище? (*Листопад*)

А перед тим, як листя опинилося на землі, де воно знаходилося? (*На деревах*)

А як шурхотить листя? Покажіть. (*Ш-ш-ш*)

Подивіться, що це? (*Дерево*)

Чому дерево сумне? Чого йому не вистачає? (*Листочків*)

Давайте подаруємо йому листочки. Нахиліться й візьміть по одному листочку. Діти, у яких жовтий листочок, прикріпіть його з правої сторони дерева, а в кого зелений листочок – прикріпіть листочок із лівої сторони дерева.

Подивіться, якого кольору листя на нашому дереві? (*Праворуч – жовті, ліворуч – зелені*)

А як називається це дерево? (*Береза*) А якщо листочок із берези, то листочок який? (*Березовий*)

А це яке дерево? (*Клен*) Листок із клену який? (*Кленовий*)

Це дерево як називається? (*Дуб*) Листок із дуба який? (*Дубовий*)

А це що за дерево? (*Каштан*) Листок із каштану який? (*Каштановий*)

А це що за дерево? (*Горобина*) А листок із горобини який? (*Горобиний*)

Логопед. Молодці, діти. Давайте трошки відпочинемо й затанцюємо осінній таночок.

Осінній танок.

Логопед. Молодці, діти, дерева ви знаєте, таночок гарно танцювали. А чи зможете ви впізнати звуки осені? Сідайте на килимок і послухайте, будь ласка, уважно й скажіть, який звук осені ви почули? (*Шурхіт листя, вітер, дощ, пташки відлітають у теплі краї*)

Молодці, усі осінні звуки впізнали. Скажіть, а якщо одного осіннього дня задує вітер, набіжать хмарки, то що почнеться? (*Дощ*)

Логопед. Давайте ми з вами зараз заспіваємо пісеньку про дощик.

Дощ шепоче до ладу:

кап-кап-кап-, кап-кап-кап.

(*Похлопування долоньками по щокам*)

По калюжам я іду:

так-так-так, так-так-так.

(*Ходьба на місці з високим підніманням колін*)

Вже намокли чобітки:

плюх-плюх-плюх, плюх-плюх-плюх.

Всюди чують діточки:

хлюп-хлюп-хлюп, хлюп-хлюп-хлюп.

(*Ритмічні оплески долоньками*)

Логопед. Діти, осінь – це дуже красива пора року, про яку складено чимало віршів. Послухайте один із них.

Осінь, осінь... Лист жовтіє.
З неба часом дощик сіє.
Червонясте, золотисте
Опадає з кленів листя.

Логопед. Я пропоную вивчити його. А щоб вам було легше запам'ятати вірш, нам допоможуть ось такі малюнки-символи.

(Робота із заучування вірша)

Логопед. Діти, подивіться у віконце та скажіть, який вигляд мають дерева пізньої осені? *(Вони голі, без листя)* Пам'ятаєте, на початку заняття ми всі разом прикрашали берізку? А зараз пропоную прикрасити кожному своє деревце. Згодні? Тоді сідайте до столу. У кожного з вас є малюнок дерева, але на ньому чогось не вистачає? *(Листочків)* Так, тому візьміть, будь ласка, ці чарівні горошинки й перетворіть їх на листочки. Викладіть горошинками листочки на дереві.

Логопед. Про що ми сьогодні з вами говорили? Що робили? Давайте згадаємо віршик, який ми вчили.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.
2. Волкова І. Пальчикові ігри. Для всіх вікових груп. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 64 с.
3. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення. Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2005. 128 с.
4. Логоритмічні заняття в ДНЗ. 3–4 роки / упоряд. Сухар В.Л. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. 160 с.
5. Логоритмічні заняття в ДНЗ. 5–6 років / упоряд. Сухар В.Л. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. 160 с.
6. Планування роботи за сферами життєдіяльності. 3–4 роки: Осінь / упоряд. В.Л. Сухар. Харків: Вид-во «Ранок», 2009. 208 с.
7. Рібцун Ю.В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників із ЗНМ. Дефектологія. 2006. № 1. С. 44–48

Ткаченко Тетяна Вікторівна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Кузнецова Тетяна Григорівна

Балансувальна дошка Більгоу. Тренуйте мозок із задоволенням

Перебуваючи на межі педагогіки, психології та медицини, логопедія використовує у своїй практиці нетрадиційні для неї методи й прийоми суміжних наук, що допомагають оптимізувати роботу вчителя-логопеда.

Мозочкова стимуляція – це комплекс вправ, спрямованих на розвиток ділянок мозку, що відповідають за формування мовлення, поведінку дитини.

Якщо раніше вважалося, що мозочок управляє рівновагою та координує рухи очей і інших частин тіла, то сьогодні вчені довели, що цей маленький клубочок, що містить величезну кількість нейронів (50%), щодо інших частин головного мозку, відповідає за своєчасний розвиток інтелекту, мовлення та емоційного тла дитини. Тому його буквально називають «ключем до навчання мозку». Він пов'язаний з усіма частинами нашого мозку та переробляє всю інформацію від органів чуття.

На основі цієї інформації мозочок проводить корекцію рухів і поведінки. Але робота мозочку відповідає не лише за обробку сенсорної інформації та координацію, але й за здатність до навчання, сприймання та концентрацію уваги дитини, а також швидкість обробки інформації.

Витоки виникнення програми.

У 60-ті роки минулого століття американець Френк Більгоу, працюючи з дітьми, які погано вміли читати, помітив зв'язок між руховою активністю і змінами в навичках читання. Це спричинило початок розвитку методики мозочкової стимуляції, концепції з роботи з дітьми, що мають порушення сенсорної інтеграції.

Дані, отримані в ході практичних експериментів доктором Більгоу, знайшли своє відображення в багатьох інших теоріях про рух і розумовий розвиток дітей. Прикладами цього слугує теорія нервової організації Н. Бернштейна, теорія СДЛ ВПФ О. Лурія, принципи нейропсихології дитячого віку Л. Цветкової, діяльний підхід О. Леонтьєва та інші.

Сфери застосування програми.

Мозочкова стимуляція у своїй роботі спирається на три основних аспекти: дидактичний, психологічний, технічний (інструментальний).

Ці чинники в сукупності діють на роботу мозочка досконало, формують нові нейронні зв'язки, це, так само, позитивно позначається на рівні навчання дитини. Заняття дають можливість підвищити пластичність мозку, заповнюються прогалини, відшкодовуються недоліки в функціональності базової структури. Цей метод стимуляції має позитивну динаміку під час роботи з дітьми, що мають такі порушення:

- гіперактивність;
- проблеми в оволодінні навичками;
- дислексія, дисграфія;
- порушення уваги;
- моторна незручність;
- порушення координації руху;
- порушення письмового, усного мовлення;
- порушення аутичного спектру.

Програма стимуляції мозочка реалізується зі спеціальним обладнанням Learning Breakthrough Kit (Balametrics).

Устаткування Balametrics Learning Breakthrough Kit за своїм характером досить різноманітне, тому відповідає корекційно-розвивальному принципу подвійної стимуляції. Методика LBK має такі переваги як компактність, технологічність і варіативність у використанні.

Опис обладнання для ігор на балансувальній дошці Більгоу.

Балансувальна дошка Більгоу (Belgau) – спеціально розроблений пристрій, який має розліновану поверхню та рокери, які обертаються, щоб ефективно змінювати радіус від 5 до 50 сантиметрів. Рівень складності балансувальної дошки безпосередньо пов'язаний із установленим радіусом рокерів. Спочатку дитина бере саме цей предмет і вчиться тримати рівновагу, лише після його досягнення виконуються наступні вправи, стоячи на цій дошці. Рівень складності вправ може підвищуватися не лише за рахунок додаткового матеріалу, а й регулювання положення ніг на розмітці дошки, зміни кута роликів.

Додаткове обладнання:

- мішечки з різними наповнювачами (на кожен із таких мішечків даються певні завдання);
- м'яч-маятник (він закріплений на спеціальній гумці);

- планка з кольоровими секторами (на ній нанесені цифри від 1 до 9);
- стенд із цілями (на ньому нанесені цифри від 1 до 9);
- стійка з фігурками;
- різнокольорові м'ячі;
- банки, боулінг, стаканчики, подушки для збивання.

Розвиваємо нюх: вчимо дитину розпізнавати різні запахи. Наприклад, робимо мішечки, наповнені різними матеріалами з яскраво вираженими запахами (наприклад, із кавою, какао, ваніліном, хвоєю, пелюстками троянди, апельсиновими шкірками та ін.),

Комплект засобів для занять можна розширити за допомогою обладнання, яке скероване на розвиток вестибулярного апарату та сенсорних систем.

Для кожної дитини розробляється індивідуальна програма, при цьому враховується вік дитини, її можливості та особливості.

Правила поведінки на балансувальній дошці.

1. Під час первинного освоєння дитиною дошки необхідно притримувати її за руку до тих пір, доки вона не зможе самостійно встати на дошку та утримувати рівновагу.

2. Переміщати дитину на дошці не можна.

3. Стояти на дошці необхідно босоніж чи в шкарпетках.

4. Щоб уникнути ситуації травмування, поруч із дошкою не повинні знаходитись предмети меблів.

5. Стрибати на дошці заборонено.

6. У процесі виконання вправ сидячи, діти нерідко тримаються за край дошки. Тому необхідно спостерігати, щоб дитина не травмувала свої пальці під час торкання країв дошки об поверхню підлоги.

Варіанти вправ для балансувальної дошки Більгоу (Бельгау):

– мішечки, різні за вагою, кидаються дитині, вона приймає їх однією чи двома руками;

– підкидання мішечків угору: спочатку однією рукою, потім двома по черзі;

– підвішений м'яч відбиваємо правою, потім лівою, далі двома руками;

– вправи на влучність (мішень для мішечків розташована на підлозі чи на стіні);

– відбивання м'ячика на гумці по нахиленій дошці;

– відбивання м'ячика ракеткою чи палицею;

– залазити й злазити з дошки з різних боків: ззаду, спереду, збоку;

– сісти, склавши ноги «по-турецьки», спробувати утримувати баланс на дошці;

– сидячи на дошці, робити рухи, що імітують плавальні: двома руками, по черзі правою, лівою;

– сидячи навпочіпки, робити кругові обертання головою, краще під музику, потім обертання руками;

– у положенні стоячи чи сидючи руки скласти на грудях, потім підняти їх над головою в сторони, нагнутися, дістати підлоги.

Мета-результат:

- покращується рівень концентрації уваги;
- розвиваються всі види пам'яті;
- розвиток мовлення – як усного, так і писемного, а також навички читання;
- удосконалюються комунікативні навички;
- формуються математичні та логічні здібності;
- удосконалюється аналіз і синтез інформації;
- формується здатність до планування;
- покращується робота емоційно-вольової сфери;
- розвивається рівновага й координація рухів, окомір, міцність, спритність, швидкість реакції, моторно-зорова координація;
- підвищується чутливість стоп;
- розвивається дрібна моторика, уміння орієнтуватися в просторі, фізична спритність і навички володіння тілом.

Основний принцип проведення вправ та ігор для розвитку моторики:

- якщо в дитини рух швидко та легко виходить, то ми його швидко робимо та йдемо далі;
- якщо вправа не виходить, то зупиняємося та відпрацьовуємо до тих пір, доки не буде виходити легко, чітко, швидко;
- складні для дитини вправи потрібно робити постійно до повного оволодіння.

Педагог відіграє величезну роль у правильному використанні методики мозочкової стимуляції. Основними його діями вважаються такі:

- керувати послідовністю, чергою вправ, які виконує дитина;
- суворе дотримання техніки безпеки під час використання обладнання;
- дотримання правил присутності на заняттях;
- педагог дає спочатку найлегші завдання, поступово просуваючись до більш складних;
- добирає оптимальний рівень складності;
- додатково мотивує до виконання завдань.

Варіанти ігор (стоячи на балансири)

Ігри на розвиток словника та граматичної будови мовлення:

- «М'яч кидаю, диких тварин називаю»;
- «Чия у звіра голова? Підкажи скоріше слова» (кинути м'яч та плеснути у долоньки);
- «Ось предмет, а з чого люди зробили його?» (із використанням м'яча-маятника);

– «Я кидаю, ти лови, слово лагідно кажи» (із використанням великого м'яча);

– «Мій, моя чи мої – правильно кажи» (використання мішечків із різними наповнювачами);

– «Щоб навпаки сказати, треба м'ячика піймати» (із м'ячем-маятником);

– «М'яч об підлогу кидай – сік із фруктів називай і м'яча мені вертай»; (можна використовувати такі види рухів: кидати м'яча об підлогу однією чи двома руками та ловити двома руками; кидати м'яча вгору двома руками та ловити двома руками; відбивати м'яча правою та лівою рукою на місці);

– «Назви одним словом» (кидати вгору бавовняного м'яча);

– «Знавці» (кидати вгору чи відбивати м'яча об підлогу та ловити його, кілька разів без зупинки двома руками, а потім однією).

Ігри на розвиток фонематичного слуху:

– «Світлофор». Визначити, який із приголосних звуків (твердий чи м'який) «живе» у слові. Якщо в слові «живе» твердий приголосний звук, то дитина підкидає вгору м'ячик чи мішечок синього кольору. Якщо в слові «живе» його м'яка пара, то дитина підкидає м'ячик чи мішечок зеленого кольору;

– «Тихо-голосно». Ми каталися горами, співали тут і там. Сила голосу порівнюється з напрямком руху руки. У міру просування руки з м'ячем угору (на гору) сила голосу збільшується, вниз (під гірку) зменшується. Під час горизонтального руху руки з м'ячем (м'яч котиться доріжкою) сила голосу не змінюється;

– «Скільки звуків, складів?» Відбивання м'ячика планкою з кольоровими секторами, а також кидаємо дитині м'ячик і пропонуємо «відстукати» якесь слово. Попередньо, звичайно, демонструємо, як це зробити самостійно: ударяє м'яч об підлогу стільки разів, скільки частин у слові. Спочатку вибираємо короткі, двоскладові слова: ма-ма, кіш-ка, потім можна показати, що слова бувають 3- і 4-складовими;

– «М'яч лови і м'яч кидай – скільки звуків, називай». Логопед, кидаючи м'яч, вимовляє слово. Дитина визначає послідовність звуків у слові та називає їх кількість (слова типу мак, сон, кит; слова з відкритими складами (рама, мама); слова зі збігом приголосних (кріт, стіл, спор);

– «Будь уважним». Із ланцюжка звуків дитина повинна вибрати заданий звук, стукнувши при цьому м'ячем об підлогу;

– «М'яч передавати, слово називати». Дитина називає слово на заданий звук і перекидає м'яч наступному гравцеві, той придумує слово на цей же звук і передає м'яч далі;

– «Звуковий ланцюжок». Дорослий називає перше слово й передає м'яч дитині. Далі м'яч передається від гравця до гравця. Кінцевий звук попереднього слова – початок наступного (слон – ніс – сова);

– «Різнокольорові м'ячі». Використовуємо м'ячі червоного й синього кольору. Дорослий кидає м'яч дітям. Той, хто спіймав м'яч, називає голосний звук, якщо м'яч червоного кольору. Якщо м'яч синього кольору – приголосний;

– «Придумай слово» – дитина називає слово, що починається з голосного звуку, якщо ловить м'яч червоного кольору. А якщо м'яч синього кольору, то дитина називає слово, що починається з приголосного звуку.

Ігри на закріплення правильної вимови та диференціації звуків:

- «З м'ячиком граю – звуки, склади повторюю»;
- «М'яч передавати – слово зі звуком називати»;
- «М'яч скоріше лови – чистомовку повтори»;
- «Раз, два, три – склади повтори» (вистукування).

Привітання з «літерами» – виконання вправ із комплексу фонетичної зарядки.

Відпрацьовується вимова звуків та одночасно демонструються відповідні літери (кубики М. Зайцева).

Ігри для розвитку дрібної моторики з різним масажним знаряддям:

– «Під долоньку м'яч кладу і по колу проведу» (прокатування м'яча колом між долоньками);

– «М'ячик мій не відпочиває, між долоньками літає» (перекидання масажного м'ячика з долоньки в долоньку);

– «Спритно з м'ячиком граю, його по пальчиках катаю» (катання масажного м'ячика по кожному пальцю);

– «М'ячик сильно я стискаю і долоньку поміняю» (із силою стискати м'ячик кожною рукою).

Розвивальна кінезіологічна програма (стоячи на балансірі, вправи для розвитку міжпівкульної взаємодії):

– «Ліхтарики-зірочки». Руки витягнуті перед собою. Одна долоня стиснута в кулак, друга – пальці розчепірені. Ритмічна зміна позицій («зірочки запалилися, згаслі»);

– «Кільця». По черзі якомога швидше дитина перебирає пальці рук, з'єднуючи в кільце з великим пальцем послідовно вказівний, середній і т. ін. Вправу виконують у прямому (від вказівного пальця до мізинця) і в зворотному (від мізинця до вказівного пальця) порядку. У роботі зі старшими дітьми вправу «Кільця» може бути використано в ускладненому варіанті: ліва рука змикає вказівний і великий пальці, права – великий і мізинець. У такт рахунку ліва й права руки роблять одночасні різноспрямовані рухи: ліва рука змикає великий палець по черзі з середнім, безіменним і мізинцем, а права, відповідно, – з безіменним, середнім і вказівним;

– «Лезгинка». Ліву руку стискають у кулак, великий палець відставлений у сторону, кулак розвернутий пальцями до себе. Прямою долонею правої руки в горизонтальному положенні торкаються мізинця лівої. Після цього одночасно

змінюють положення правої та лівої рук упродовж 6–8 змін позицій. Необхідно прагнути швидкості зміни положень;

– «Змійка». Схрестити руки долонями одна до одної, зчепити пальці «у замок», вивернути руки до себе. Рухати пальцем, дотримуючи вказівок ведучого. Палець має рухатися точно й чітко. Торкатися його не можна (лише на початку навчання, якщо не вдається виконати вправу на зоровому рівні). Послідовно у вправі повинні брати участь усі пальці обох рук. Надалі діти можуть виконувати вправу в парах;

– «Вухо-ніс». Лівою рукою беруться за кінчик носа, а правою рукою за протилежне вухо. Одночасно відпускають вухо і ніс, плескають у долоні, змінюють положення рук «з точністю до навпаки»;

– «Будинок-їжак-замок»;

– «Гусак-курка-півень»;

– «Заєць-колючко-ланцюжок»;

– «Заєць-коза-виделка».

Також рекомендовано виконання комплексу дихальних вправ та артикуляційної гімнастики, стоячи на балансірі.

Ігри на балансувальній дошці дозволяють прискорити вирішення корекційних завдань у логопедичній роботі. Ігрові завдання враховують область актуального й найближчого розвитку дитини.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. Київ, 2012. 26 с.

2. Березін О.І. Неврологічні основи логопедії: навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010100 «Корекційна освіта». Полтава: Друкарня ПП Ткалич А.М., 2008. 92 с.

3. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. 376 с.

4. Декларація прав дитини. Прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 14.11.2019 р.).

5. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

6. Калягин В.А., Овчинникова Т.С. Логопсихология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений. Москва: Академия, 2006. 320 с.

7. Крутий Е.Л. Волшебная логопедия: практическое пособие. Донецк: Сталкер, 2000. 368 с.

8. Подолання логопедичних проблем молодших школярів / упоряд.: Т. Бишова, О. Кондратюк. Київ: Шк. світ: Л. Галіцина, 2006. 125 с.

9. Рібцун Ю.В. Методика вивчення невербального інтелекту у молодших дошкільників із ЗНМ. Теорія і практика сучасної логопедії: зб. наук. пр. Київ: Актуальна освіта, 2005. Вип. 2. С. 82–94.

10. Рібцун Ю.В. Мовленнєві намистинки для маленької дитинки: навч.-метод. посіб. Київ: Літера ЛТД, 2010. 160 с.

Рябуха Олена Федорівна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

**Логіко-математичний розвиток
дітей дошкільного віку**

Кожна дитина – потенціал.

Задіяти її можливості, відкрити для неї власні життєві сили, наповнити її відчуттям власної спроможності – важливе завдання педагога.

Коментар до базового компонента дошкільної освіти в Україні

Основним завданням у роботі з дітьми дошкільного віку є забезпечення умов для розвитку й зростання активності кожного, їхньої ініціативної поведінки. Тому сучасна дошкільна освіта націлює не стільки на засвоєння дитиною математичних знань, скільки на використання різноманітних елементарних прийомів.

Свою роботу з логіко-математичного розвитку спрямовуємо на вирішення таких завдань:

– навчити дітей логічно мислити;

- робити правильні висновки, доводити розпочату роботу до кінця;
- використовувати різні прийоми вирішення завдання;
- легко й швидко використовувати набуті знання в різних життєвих ситуаціях.

Планування й добір програмових занять із логіко-математичного розвитку поєднуємо із розвивальними іграми, формуючи математичні уявлення, спираючись на сучасні дослідження з проблемами індивідуально-диференційованого підходу.

Методи та прийоми, дидактичні засоби спрямовані на єдину мету – розвинути пізнавально-творчі здібності дошкільника. Тому основними завданнями, які розв’язуються в процесі ознайомлення з галузями логіко-математичного розвитку є:

- формування мотивації навчання;
- розвиток уваги, пам’яті варіативного мислення, уяви;
- навчання вмінню аргументувати власні висловлювання;
- формування прийомів розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення), а також загальних навчальних умінь та навичок (уміння обдумувати власні дії, усвідомлено підходити до розв’язання поставлених завдань).

Роботу з логіко-математичного розвитку треба проводити з урахуванням індивідуальних особливостей дитини, з опорою на життєвий досвід, створюючи комфортне середовище для кожної дитини:

- нові завдання подавати у вигляді відкриття;
- із новими поняттями ознайомлювати у вигляді взаємозв’язку з предметами навколишньої дійсності;
- учити дітей робити вибір та власний висновок;
- збагачувати зв’язок між усіма сферами розвитку.

Саме використання інноваційних методів та прийомів дозволяє реалізовувати ці аспекти, надати імпульс на подальший творчий розвиток особистості та визначити її напрямки.

Логіко-математична компетентність дошкільнят – це, насамперед, їхня здатність застосовувати на практиці набуті знання, уміння та навички лічби, порівняння, аналізу, розв’язання логічних завдань. І ефективним засобом її формування є моделювання проблемних життєвих ситуацій, у яких діти мають самостійно діяти. Із цими задачами справляться методики «Блоки Дьзеша» та «Палички Кьютенера».

«Логіка» позначає розумну внутрішню побудову людиною судження, здатність доводити правильні та спростовувати неправильні міркування, добирати в ході висловлювання істинні судження, які призводять до істинних наслідків, уміння висловлюватись, спираючись на логічні операції. Логічні уміння – необхідний засіб освоєння дошкільником навколишньої діяльності, засвоєння матеріалу в будь-якій галузі знань. Формувати в дитини логічне мислення, уміння розмірковувати й самостійно приймати рішення, сприймати

світ у цілісності його взаємозв'язків варто з раннього дитинства. Добрим помічником у цьому стануть «Технологія розвитку творчої особистості» Г. Альтшуллера, розвивальні ігри Нікітіних, «Логіки світу» Стеценко, нетрадиційне використання конструктору Lego.

Із власного досвіду можемо зробити висновок, що саме в процесі пізнання навколишньої дійсності розвивається активність дитини. На заняттях із логіко-математичного розвитку використовуємо нестандартні задачі з елементами творчості, логічного мислення, кмітливості. Намагаємося створити атмосферу взаєморозуміння, знаходити неординарні рішення, покладаючись на власний досвід, довіряючи як собі, так і дітям. Оцінювати зусилля, які діти докладають до рішення завдань, до логічного мислення, творчості.

Заняття з математики **«У країну Розумних чудес»**

Інноваційна ідея заняття: упровадження в роботу методики «Навчання в русі», використовувати провідні педагогічні технології та специфічний дидактично-ігровий матеріал для формування логіко-математичних знань, упроваджувати в систему освіти інноваційні методики.

Завдання:

– **освітні:** формувати поняття числової послідовності, продовжувати вчити рахувати предмети в межах 7 у прямому і зворотному напрямках, кількісною та порядковою лічбою, знати числа-сусіди, продовжувати вчити орієнтуватися на аркуші паперу, використовуючи знаки-символи (блоки Дьенеша, палички Кюїзенера), тренувати вміння групувати блоки за однією із ознак;

– **розвивальні:** розвивати логічне мислення, пам'ять, зосередженість, увагу, дрібну моторику рук, просторову орієнтацію;

– **корекційні:** розвиток сили та висоти голосу, міжпівкульних взаємодій у ході виконання кінезіологічних вправ, стимулюючи розвиток мовлення;

– **виховні:** виховувати інтерес до математики, уважність та активність на занятті, організованість, самостійність, уміння слухати один одного, висловлювати та відстоювати власну думку.

Обладнання: лист від Фіксиків, гвинтики, рюкзак-помагатор, набір іграшкових інструментів, картки з цифрами до 7, палички Кюїзенера та блоки Дьенеша – 5 комплектів, індивідуальні набори лічильного матеріалу, презентація, мультимедійна система.

Хід заняття

Діти зайняті вільною ігровою діяльністю, вихователь привертає увагу дітей

Вихователь. Діти, коли ви приходите до дошкільного закладу, ми з вами вітаємось один із одним. Давайте пригадаємо як? *(Відповіді дітей)* А скажіть,

будь ласка, чи існують ще які-небудь слова чи жести для привітання друзів? *(Відповіді дітей)*

Вихователь. Як гарно! Коли сьогодні вранці я прийшла до дошкільного закладу, то побачила в себе на столі ось що. *(Показує різні гвинтики)* Як ви думаєте, хто їх міг залишити? Так, а ще я знайшла в групі цей дивний рюкзак. Давайте подивимося, що в ньому. *(Вихователь дістає та викладає на стіл палички Кюїзенера, блоки Дьєнеша, інструменти, цифри, лист до дітей)*

Вихователь. Діти, давайте почитаємо листа.

«Дорогі малята! Ми ваші друзі – Фіксики. Ми часто спостерігаємо за вами. Ви розумні, допитливі і кмітливі діти. Запрошуємо вас у нашу країну Розумних чудес. У нашій країні вам необхідно буде виконати завдання. Допоможе вам впоратися незвичайний рюкзак-помагатор. У ньому ви знайдете все необхідне для рішення завдань. Ми впевнені, що ви з ними впораєтесь. Бажаємо успіхів. До зустрічі. Ваші друзі, Фіксики».

Вихователь. Діти, ви згадали Фіксиків? Ви хочете потрапити до Країни розумних чудес? Згадайте, який жест-привітання існує у Фіксиків? Щоб потрапити в країну Розумних Чудес, необхідно показати відповідний жест і три рази промовити «тидищ». Але, перший раз ми говоримо пошепки, другий – голосніше, третій – зовсім голосно. *(Діти виконують. Грає музика, на екрані – герої мультфільму. Фіксики вітають дітей у своїй країні)*

Вихователь. А ось і перше завдання від Нолика. Треба йому допомогти полічити інструменти. Давайте допоможемо! *(Діти рахують інструменти до семи прямим і зворотним рахунком)*

Вихователь. Діти, а яка за рахунком викрутка? Покладіть під цим інструментом відповідну цифру. *(Діти під кожним інструментом викладають відповідні цифри)*

Вихователь. Малята, знайдіть, будь ласка, кольорову паличку, яка відповідає цифрі один. *(Під кожною цифрою діти викладають відповідну кольорову паличку)*

Вихователь прибирає інструменти й цифри. Залишає перед дітьми лише палички Кюїзенера

Робота з паличками Кюїзенера.

Вихователь бере паличку, показує дітям. Діти називають цифри-сусіди (3 рази).

Вихователь бере в дві руки палички, закриває їх пальцями й говорить, що це сусіди цифри 5. Пропонує дітям назвати цих сусідів, якого кольору палички (3 рази). Запрошує дітей закрити очі.

Вихователь міняє місцями кольорові палички. Діти відкривають очі, знаходять зміни й виправляють їх.

Вихователь прибирає одну паличку, потім дві. Діти відкривають очі й розставляють палички на місця.

Вихователь. Молодці, діти, Фіксики задоволені вашою допомогою та шлють вам свої привітання! *(На екрані – вітання Фіксиків)*

Фізкультхвилинка «Дружна команда».

Як ви, діти, живете?
Як до успіху йдете?
Як ви дивитеся в далину?
А як стрибаєте у висоту?
Як їсте ви всі в обід?
Як махаєте друзям вслід?
Як спите у тихий час?
А як бавитеся повсякчас?

Вихователь. Молодці! Гарна в мене команда! А ось і друге завдання від Фіксиків. Татусь просить допомогти розставити речі на полиці. Але, замість палички, у вас індивідуальні картки, а замість речей – різнокольорові палички. *(Діти переходять за столи з індивідуальним роздатковим матеріалом)*

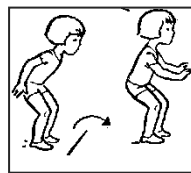
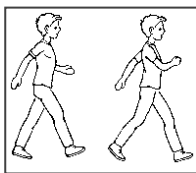
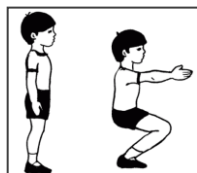
Вихователь. Покладіть, будь ласка, картки так, щоб праворуч був зелений квадрат, а ліворуч – синій. Жовтий квадрат – посередині між ними. Палички ми розставляємо в межах жовтого квадрата.

Покладіть в середину жовтого квадрата паличку, що означає цифру 1. У правий верхній кут покладіть паличку, що означає цифру 3 (блакитна). У правий нижній кут – паличку, що означає цифру 5 (червона). У верхній лівий кут – 2 (рожева), у нижній лівий кут – 4 (жовта).

У віконечко синього квадрата покладіть цифру 2, а у віконечко зеленого – наступну цифру (3). Поставте між ними знак, що більше. Ті ж дії з 5 і 6. А тепер у віконечко синього квадрата поставте найменшу цифру, що ми вивчили (1), а у віконечко зеленого квадрата – найбільшу, що ми вивчили (7). Поставте між ними відповідний знак. *(Діти виконують завдання)*

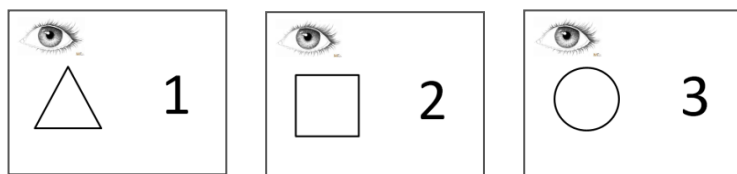
Вихователь. Молодці! Діти, а Сімка пропонує розшифрувати закодовані схеми й виконати необхідні рухи. *(Діти підійшли до мультимедійної дошки й стали на килимку)*

На екрані – схема. Діти називають дію «присідання». Вихователь показує дітям блакитну паличку. Діти 3 рази виконують присідання. Потім «ходьба» – чорна (7), «стрибки у висоту на місці» – фіолетова (6), «плескання у долоні» – жовта (5).

Вихователь. Діти, а тепер зверніть увагу на іншу схему (око–цифра–геометрична фігура). Ці вправи треба виконати очима.

Вихователь обводить геометричну фігуру стільки разів, яка цифра стоїть поряд. Усі діти повторюють рухи вказівки очима.

Вихователь. Молодці! Вітання Фіксиків. Сідаємо на стільчики на килимку.

Завдання від Дідуса «Відгадай предмет за дотиком».

Діти по черзі дістають із «Помагатора» фігуру й описують за схемою «Форма – Розмір – Товщина – Колір» (називають, коли вже дістали фігуру з рюкзака).

Викладають фігури в логічний ланцюжок так, щоб колір фігур не повторювався.

Вихователь. Діти, наші друзі Фіксики задоволені вашою допомогою! Вони вас вітають!

Вихователь. Фіксики дуже працьовиті, вони весь час трудяться, щось ремонтують. У них навіть немає будиночка, у якому вони могли б відпочити. Давайте ми підемо за столи й побудуємо з різнокольорових паличок для них будиночки.

Звучить музика, діти будують домівки

На екрані Фіксики, вони дякують дітям за допомогу в їхній країні Розумних Чудес

Вихователь. Але, зустрітися ми не зможемо, бо Фіксикам терміново потрібно ремонтувати водяний насос. Вони передають дітям у подяку подарунок – велику коробку пазлів із власними логотипами.

Вихователь. Діти, вам сподобалось подорожувати країною Розумних Чудес? Та нам пора повертатися додому. Давайте згадаємо жест-привітання Фіксиків і промовимо «Тидищ» спочатку дуже голосно, потім – тихіше, третій раз – зовсім пошепки. Ось і закінчилась наша подорож.

Заняття з математики для дітей старшої групи «Подорож до Lego -міста»

Інноваційна ідея заняття: упроваджувати в систему освіти інноваційну методику – Lego-конструктор, створювати умови для всебічного розвитку дітей. Розвиток логіко-математичних здібностей дітей засобами конструктора Lego.

Завдання:

– **освітні:** продовжувати вчити дітей рахувати (прямий рахунок, зворотній, порядковий), знаходити сусідів числа, порівнювати предмети, орієнтуватися на аркуші паперу, виконувати словесні вказівки педагога, уміти висловлювати власні думки, освоювати операції узагальнення, порівняння та класифікації;

– **розвивальні:** сприяти інтелектуальному, емоційному, креативному, фізичному розвитку дітей;

– **корекційні:** продовжити роботу з формування мовленнєвого дихання, тренування артикуляційного апарату, розвивати тактильні відчуття; активізувати комунікативну активність дітей;

– **виховні:** прищеплювати інтерес до знань, викликати бажання отримувати ці знання, забезпечувати здатність мислити, працювати самостійно й в групах; узгоджувати свої дії з діями педагога та інших дітей; свідомо регулювати свою поведінку.

Обладнання: конструктор Lego, фізкультурні блоки-модулі, рюкзак, клубочок, картки для орієнтування, мультимедійний проєктор, ноутбук, музичний центр, презентація.

Хід заняття

Діти стають у коло

Вихователь.

Зібрались діти всі у круг!
Я – твій друг і ти – мій друг!
Міцно за руки візьмемось,
Один одному всміхнемось
І привітаємось до всіх:
– Доброго ранку!

Вихователь. А щоб краще налаштуватися на наше заняття, давайте розбудимо наші ручки – розітремо їх, доки вони не стануть теплими. Тепер легенько надавимо пальчиками на очі декілька раз, погладимо наше обличчя двома руками, розімнемо вушка, похлопаємо по колінцях, потупаємо ніжками. Ми вже розбудили свій організм і налаштувалися на роботу.

На екрані демонструють уривок мультфільму «Даша-мандрівниця»

Вихователь. Діти, подивіться, хто це до нас сьогодні завітав? Та це ж Даша-мандрівниця! Вона дуже любить мандрувати. А ви любите подорожі? А куди ви ходили в подорожі?

Вихователь. Сьогодні Даша кличе нас до Lego-міста. А щоб наша подорож була цікавою, вона передала нам ось цей рюкзачок. У ньому є підказки, які допоможуть нам. Lego-місто – це іграшкове місто, несправжнє. Як ви вважаєте, як туди можна потрапити?

А давайте подивимось в наш рюкзачок. Ось чарівний клубочок, він і покаже нам шлях у Lego-місто.

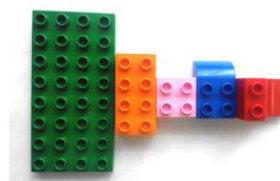
Дидактична гра: «Рахуй далі».

Діти стоять у колі. Вихователь кидає клубок і каже: «Ідемо в гору» і називає цифру «5». Дитина рахує від цього числа в прямому порядку. Вихователь каже: «Ідемо вниз». Називає цифру «7». Від цього числа дитина рахує в зворотному напрямку.

Вихователь. Діти, «Чарівний клубочок» довів нас до річки. Подивимось у рюкзачок (дістає Lego-деталі). Із цих деталей нам потрібно зібрати місточок. Я буду називати деталі, а ви викладайте їх у певній послідовності.

Дидактична гра: «Логічний ланцюжок «Місток».

Вихователь. Ось ми й збудували місточок. І перейшли на другий берег. А щоб Даша не хвилювалася, ми передамо їй звістку ось із цим корабликом. А щоб він швидше доплив до Даші, давайте подуємо йому на вітрила й він швидше попливе, і передасть від нас вітання.

Дихальна гімнастика.

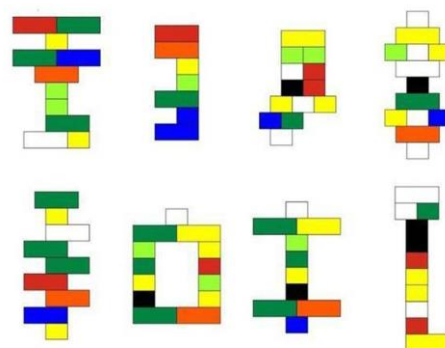
Вихователь. Сіли рівненько, поклали руки на коліна, можна на животик. Робимо глибокий вдих носиком, надуваємо живіт, плечі залишаються на місці, – видихаємо тепле повітря зі звуком «Ха», вдихаємо носиком – видихаємо холодний вітерець (губи трубочкою).

Вихователь. Молодці, швидко поплив наш кораблик! Ось ми й підійшли до брами Lego-міста, але ворота закриті. Що нам робити? Рюкзачок, допоможи! (Дістаю Lego-деталі) Щоб замок відкрився, нам треба зробити ключ ось із цих деталей.

Дидактична гра: «Відкрий замок».

Дивимось на екран, на схему, вибираємо потрібну деталь. Ставимо першу деталь і називаємо перший день тижня, вибираємо другу деталь і називаємо другий день тижня тощо.

Вихователь. Молодці, відкрили двері. Але гляньте, хитрий лис, що живе у мультику, вирішив нам нашкодити. Він викинув наш ключ у купу інших ключів.

Дидактична гра: «Знайди ключ».

Діти повинні назвати, у якому рядку та котрий за порядком наш ключ.

Вихователь. Молодці, ви виконали й це завдання. Нарешті ми потрапили в наше місто. Подивіться, які чудові будиночки тут стоять. Який за рахунком найвищий будиночок, який найнижчий, а який середній? Діти, подивіться, а на будиночках є для нас якісь завдання. Рюкзачок підкаже, що нам потрібно зробити (дістає цифри).

Діти, нам потрібно знайти «Сусідів цифр». Давайте їх розставимо.

Дидактична гра «Будиночки з завданнями».

Вихователь. У цьому будиночку треба поставити потрібні знаки «більше», «менше», «дорівнює».

Діти, а в найменшому будиночку лежать малюнки. Що це за малюнки? Так, це підказки для артикуляційних вправ. Давайте їх виконаємо!

Артикуляційні вправи.

На екрані по черзі виникають малюнки відповідної артикуляційної вправи, діти виконують по 2–3 повторення однієї вправи.

Вихователь. Діти, будиночки в Lego-місті гарні, але чомусь не видно ні чоловічків, ні машин, ні рослин. Ну, це ми зараз виправимо!

Давайте візьмемо конструктор і все збудуємо самі. Але, здається, хитрий лис знову нам заважає. Він сховав від нас Lego-конструктор. Але, у нас із вами є чарівний рюкзачок і, я гадаю, він знову нам допоможе.

Фізична хвилинка з модулями.

Діти перетинають смугу переешкод, зроблених із великих модулів «Лего». Після виконання сідають за столи на свої місця.

Вихователь. Діти, рюкзачок знову дає нам ось таку підказку. Це карта, де знаходиться Lego-конструктор. Якщо ми виконаємо завдання.

Дидактична гра: «Постав фішку».

Вихователь. Візьміть свої карти й квадратну цеглинку й поставте цю цеглинку в клітинку A1, потім O3, U5, O1, A2, U4.

Молодці, ми знайшли місце де знаходиться наш конструктор!

Вихователь. А тепер, давайте заселимо наше місто чоловічками, побудуємо транспорт, дерева, тварин.

Вихователь. Діти, а в нашому рюкзачку ще щось залишилось. Здається, це гостинець від Даші. (Пригощає яблучками)

Список використаних джерел

1. Логіко-математична діяльність. Середня група / упор. Бороздіна О.В., Гончаренко А.В., Яковлева А.В. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2009. 104 с.
2. Нікітченко С. Навіщо дошколярику математика // Дитячий садок. Бібліотека. Київ: Шкільний світ, 2009. 128 с.
3. Петерсон Л.Г., Холина Н.П. Раз – ступенька, два – ступенька... Практический курс математики для дошкольников: методические рекомендации. Москва: Ювента, 2008. 256 с.
4. Пехарева В.І., Андрусенко М.П. Розвиваємо увагу й логічне мислення. Харків: Видавнича група «Основа», 2007. 110 с.
5. Сазонова А.В. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 248с.
6. Скворцова С. Формування логіко-математичної компетентності п'ятирічних. *Дошкільне виховання*. 2011. №5.
7. Старченко В.А. Навчання математики: сучасний погляд. *Дошкільне виховання*. 2008. №7.
8. Старченко В.А. Формування логіко-математичної компетентності у старших дошкільників: навчально-методичний посібник. Київ: Світоч, 2009.
9. Старченко В.А. Цікава математика для молодшого дошкільника: навчально-методичний посібник. Київ: Наш час; Харків: Ранок, 2010. 127 с.
10. Стеценко І. Логіки світу: Розвиток логічного мислення дітей 4–6 року життя. Київ: Редакція загальнопедагогічних газет, 2004.
11. Терещенко І. Цікава математика надворі і вдома. *Дошкільне виховання*. 2011. №6.
12. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики в дошкільників: навч. посібник. Київ: Видавництво Європейського університету. 2011. 262 с.
13. Якименко С.І. Логіка. Вчимося логічно мислити. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2001. 20 с.

Калашникова Світлана Анатоліївна,
керівник музичний закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
та соціальної роботи

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Бондаренко Наталія Борисівна

Особливості музичного виховання дітей дошкільного віку

Дошкільне дитинство – важливий етап у житті й розвитку людини, її особистості. Дуже важливо, аби дитина розвивалася всебічно й гармонійно, тому що це вплине на все її подальше життя.

Важливе місце в системі дошкільного виховання посідає музичне виховання. Саме в процесі музичного виховання розвиваються творчі здібності дітей, що є одним із вагоміших компонентів загальної структури особистості.

Давно відомо, що в поєднанні музики, співу й танцю закладено дуже величезні можливості для виховання душі й тіла. Ще в Давній Греції сформувалося уявлення, що основою всього прекрасного є Гармонія. У ті часи, музика для освіти й виховання мала більше значення, ніж зараз. Вона по'єднувала не лише гармонію звуків, а й поезію, філософію, танок, творчість. У непростому сучасному світі набуває актуальності чудова формула Платона: «Від гарних образів ми перейдемо до красивих думок, від красивих думок – до красивого життя і від красивого життя – до абсолютної краси».

Тож створюючи сприятливі умови для гармонійного розвитку дитини у вигляді музичних та хореографічних занять, потужних виступів, музично-театральних та хореографічних постановок, педагоги мають на меті залучити дитину до Світу Краси й Мистецтва. Потрібно кожному малюкові допомогти виявити художній хист, сприяти вияву креативності, розвинути творчі вміння.

Але, наше суспільство постійно розвивається та змінюється, а разом із цим змінюються й запити сучасного суспільства до якості освіти загалом і дошкільної освіти зокрема. Це мотивує нас до використання інноваційних

методик і технологій виховання й освіти дітей. У своїй роботі з дітьми впроваджуємо різноманітні форми та методи. Наведемо приклади.

1. Ігрове моделювання.

Різнорманіття ігор і вміле керівництво дитячими іграми дозволило досягти певних результатів:

- підвищилася творча активність дітей у грі;
- діти навчилися самостійно розподіляти ролі, діяти спільно, вирішувати спірні питання.

Розроблено цикл театралізованих музичних ігор.

2. Використання ІКТ на заняттях і святах.

У роботі з названого напрямку використовуємо ІКТ, широкий спектр цифрових освітніх ресурсів: комп'ютер, музичний центр, DVD-програвач, цифровий фотоапарат, відеокамеру. Для підвищення якості педагогічного процесу використовуємо мультимедійні презентації та навчальні програми, бо матеріал, представлений різними інформаційними засобами (звук, відео, графіка, анімація) краще засвоюється дошкільниками.

Перейшли до розробки та накопичення електронних освітніх ресурсів, що включають розвивальні комп'ютерні ігри, презентації, навчальні фільми, звукові файли (музика та аудіокнижки). Реалізуючи навчально-виховний процес, розробляємо конспекти занять із використанням інформаційних технологій, робимо мультимедійні презентації для занять за допомогою програми PowerPoint. Використовуємо комп'ютер і проєктор для оформлення свят, створюючи урочисту обстановку.

3. Метод психолого-педагогічного проєктування.

Організовуємо з дітьми й з дорослими спільну проєктну діяльність.

Використання методу педагогічного проєктування в роботі з дошкільниками дає дитині можливість експериментувати, розвивати творчі здібності та комунікативні навички, сприяло активному підвищенню самооцінки, беручи участь у проєкті, дитина відчуває себе значущою в групі однолітків, бачить свій внесок у загальну справу.

Успіх у діяльності забезпечують такі форми роботи, як: свята й розваги, які дуже люблять діти і дорослі. Урочиста обстановка, музика активно впливають на розвиток і емоційність дитини. Свято об'єднує в собі різні види музичної діяльності. З великою відповідальністю підходимо до підготовки: ретельно готуємо сценарії, добираємо музичний супровід, музично-театралізовані сценки, танцювальний репертуар, постановки танців. У нашій роботі з розвитку творчих здібностей дітей засобами хореографії використовуємо нестандартне обладнання й різноманітні цікаві атрибути до танців. Так, наприклад, дівчатам дуже подобається виконувати танцювальні композиції з великими віялами та «крилами», які використовують у східних танцях. Хлопці в захваті від танців на великих м'ячах – фітболах, завдяки яким вони можуть відчути себе справжніми козаками чи ковбоями.

У кожній дитині від народження закладено творчу основу, яка впродовж життя може змінюватися залежно від тієї життєвої ситуації, у якій вона знаходиться: слабшає чи зміцнюється. У зв'язку з цим, перед дорослими, будь-то батьки чи педагоги, які оточують дитину, стає задача не нашкодити, не «придушити» у дитині це творче начало, а навпаки, направити його в потрібне русло. Для цього потрібно всіляко сприяти розвитку творчих здібностей, а це довгий та складний шлях.

Сценарій весняного свята для дітей старшої групи «Пригоди Барвінка і Ромашки»

Інноваційна ідея: популяризувати творчість видатного українського дитячого письменника Богдана Чалого, автора казок про Барвінка і Ромашку (за допомогою музично-театралізованої та хореографічної діяльності дошкільників). Творцеві 24 червня 2019 року виповнилося 95 років від дня народження. Ефективно використовувати інноваційні педагогічні технології задля розвитку музичних здібностей дітей та виховання почуття патріотизму.

Завдання:

– **виховні:** виховувати любов до України, національних традицій, формувати інтерес до вивчення й відродження народних звичаїв та традицій рідного краю;

– **освітні:** відтворити на святі обряд зустрічі весни, показати його красу, навчити дітей обрядових пісень – веснянок, закличок, хороводних тощо;

– **розвивальні:** розвивати творчі здібності та виконавчі вміння дітей, розвивати художній смак та здатність до самовираження.

Словникова робота: збагачувати словник дітей народними образними виразами, прислів'ями, метафорами, епітетами, емоційною лексикою; сприяти засвоєнню дітьми узагальнень, понять, переносного значення слова, сприяти формуванню навичок словотворення.

Обладнання: хатина, тин, паперові квіти, стрічки, відерця з медом для бджілок, віночки, ритмічні палички, скринька, сопілка.

Попередня робота: ознайомлення з казками Б. Чалого «Як Барвінок став героєм», «Барвінок і Весна»; розучування пісень, хороводів та таночків.

Дійові особи:

дорослі: Дід Гнат, Калина-мати, Зима, Весна, Ведуча;

діти: Барвінок, Ромашка, Лелека, Бджілки, Сніжинки, дівчатка-україночки, хлопці-українці.

Хід

Під музику до зали заходять діти

Танок «Дівчина Весна».

Ведуча.

Надійшла весна прекрасна,
Мов панянка така ясна.
Ніби дівчина в віночку,
Усміхається в садочку.
А на улицах лунає
Із кожного вікна
Із самісінького ранку:

Діти. Це Весна! Весна! Весна!

Ведуча.

Весна приходить з ласкою,
Та із своєю казкою.
Як тільки струсить рукавом –
Синіють проліски кругом.

І сьогодні, такої прекрасної пори, коли оживає природа, ми запросили вас, шановні гості, до нас у садочок.

Щоб вас із весною привітати
І казочку чудову вам подарувати.

1-а дитина.

Подаруємо вам казку,
Про Барвінка і Ромашку,
Ці малята дуже гарні,
України діти славні.
І де тільки не бувають –
Україну прославляють.

2-а дитина.

Дивовижні ці малята!
Це онуки діда Гната.
Зимували за морями,
За високими горами.
Та настав їм час вертатись,
Весну вдома зустрічати.

3-а дитина.

Треба до Діда завітати,
Про онуків розпитати!
Підемо до Діда зранку,
Заспіваємо веснянку!

Хоровод «Веснянка».

Діти сідають на місця

Ведуча.

Бачите – біліє хата,
Це господаря Діда Гната.
Він гостей давно чекає,
Сам на зустріч вирушає!

Виходить Дід Гнат

Дід Гнат.

Добрий день, всьому народу!
Всі заходьте до господи!
Вас чекав я, любі діти,
Разом весну щоб зустріти!

Дід Гнат дивиться удаль

Дід Гнат.

Подивіться, струнким клином
Із чужини птахи линуть!
Знов до нас прийшла Весна!
І Барвника, і Ромашку
Повертає нам вона!

Виходять Лелеки, Барвінок та Ромашка

Ведуча.

Над весняними луками,
У весняну годину,
Лелеки повернулися,
Додому, в Україну.

Лелека.

Облітав я, обходив,
Сто земель, сто морів.
Всього я надививсь,
Крила, ноги натрудив.
І можу я сказати,
Що найкраща земля –
Рідна наша сторона!

Лелеки «улітають» на місце

Дід Гнат.

Ну нарешті вже, малята
Повернулись в рідну хату!
Йдіть до мене, Ромашка й Барвінку,
Обійняти вас хочу, доню і синку!

Дід Гнат обіймає Барвінка і Ромашку

Барвінок.

Добрий день, дідусь Ігнате,
Тебе бачить дуже радий!

Ромашка. Ми з Ромашкою поспішали,
Бо за дідом сумували.

Дід Гнат. Тільки вдома, якимось хмарно,
Ще, нажаль, нема тепла.
Низько стеляться тумани,
Забарилась десь Весна!

Ромашка. Знайте, діти, без сигналу
Ані бузок, ні лютик малий
На Землі не розквітає.
Спів чарівної сопілки
З нетерпінням все чекає!

Дід Гнат. Як нам сопілку розшукати,
Щоб змогла Весна буюти?

Барвінок. Кажуть, десь біля Дніпра,
Чарівна стоїть гора.
На горі цій – ліс казковий,
В лісі – озеро чудове.
Біля озера – Калина,
Розпустила коси довгі.
Сопілку ту вона охороняє
І весняних гонців чекає.
Ви сопілочку знайдіть!
Весну – красну поверніть!

Хоровод «Капай, капай дощику».
Ведуча. Що робити? Треба йти.
І Калину нам знайти.
Ту Сопілку розшукати,
Щоб прийшла Весна на свято.

Ведуча. Довго йшли, втомились дуже,
Сіли відпочити під грушу,
Щоби далі крокувати,
Треба відпочити малюкам.

Ведуча. Раптом заспівала дзвінка
Золотиста бджілка!
Слава дівчинці Ромашці

І хлопчику Барвінку!

Танок «Бджілок».

Барвінок.

Добрий день, цариця-Бджілка,
Раді привітати!
Дозволь меду нам з Ромашкою
Трішки скоштувати!

1-а бджілка.

Що? Втомились, малюки?
Покоштуйте залюбки.
Але мед, нажаль, торішній,
Влітку буде він смачніший!

Бджола дає Барвінку й Ромашці відерко з медом

2-а бджілка.

Але час настав прощатись,
Влітку будем зустрічатися.

Під музику бджілки улітають

Ведуча.

Відпочили діти трохи,
Тож рушають у дорогу.
Час Калину розшукати,
І сопілку в неї взяти!

Під музику Барвінок і Ромашка обходять коло й виходять із зали

Ведуча.

Тим часом, десь у лісі,
Біля озера лісного,
Чекала Калина-Мати
Гостя дорогого!

Під музику виходить Калина

Калина.

Де Барвінок-миролюб?
Розшумівся, навіть Дуб!
Де красунечка Ромашка?
Не співає навіть пташка!
Стогне ліс, Весни немає,
Нам сопілочки чарівної,
Звуків так не вистачає!

Під музику заходять Барвінок і Ромашка

Барвінок.

Барвінок вклоняється Калині

Добрий день, Калина-мати,
Раді тебе привітати!

Ромашка. Ми важливу справу маємо,
Чарівний гудок шукаємо.

Це – сопілка не звичайна,
Голос в неї дуже файний.
Як та дудочка заграє,
Прийде знов до нас Весна!

Калина.

Друзі, я на вас чекала,
З ранку вас я виглядала.

Ведуча.

Раптом в лісі все змарніло,
І дерева зашуміли.
Холодом повіяло,
Й стало вмиль все білим.

Лунає звук завірюхи

То Зима закляття чарівне шепоче,
Бо Весні дорогу
Звільнять вона не хоче.

Танок Зими і сніжинок.

Шумовий оркестр «Крижинки».

Діти за допомогою металевих ритмічних паличок відтворюють музично-ритмічний етюд

Зима.

Я – володарка Зима!
Ви прийшли сюди дарма!
Бо ще силу свою маю,
Нею зараз скористаюсь.
Гори снігу намету
І морозу напущу!
Віхоли, допомагайте,
До зими всіх повертайте!

Під музику Зима й сніжинки стають у фігуру до центральної стіни

Барвінок.

Допоможи, Калино-Мати,
Скоріше зиму подолати!

Калина.

Ключик, діти, цей тримайте,
Скриньку цю ним відчиняйте!

Ромашка відчиняє скриньку й дістає з неї сопілочку

Ромашка.

Ну, нарешті – ось вона!
Сопілочка чарівна!

Ромашка грає на сопілочці

Ведуча.

Ромашка на сопілочці заграла,
Неначе пташечка казкова заспівала.
І від музики чарівної
Сталося нарешті диво.
Сил лишилася зима,
Не зашкодить нам вона.

Під музику Зима і сніжинки уходять

Калина.

Сніг розтанув, ліс шепоче.
Він тепла і сонця хоче,
І біжить струмочок – грає,
Із Весною всіх вітає.

Танок «Струмочок».

Ведуча.

Шепоче нова нам трава:
– До нас прийшла весна-красна!
Кружляє на квітках бджола,
До нас прийшла весна – красна!
Вся природа ожила,
Веселиться дітвора!
Це до нас, нарешті, друзі,
Вже прийшла Весна-красна!

Танок «Красива Весна».

Танцюють Весна, діти молодшої групи, Барвінок і Ромашка

Весна.

А ось я, Весна-красна.
Гарна, тепла, чарівна.
Красно дякую вам діти,
Що змогли мене звільнити!
Піду я далі лугами й лісами,
Встелю землю килимами!
Я теплом людей зігрію
І здоров'я всім навію.

Під музику Весна разом із дітьми молодшої групи йде

Калина.

Днів весняних дочекались,
Усе сталося, як бажалось!
Скоро будуть новосілля.
І веселощі, й весілля.

Ведуча.

Ліси, гори, полонини,
Повні співів солов'їних.
Білим став весняний сад!
Сонце сяє в свіжих росах,
У Ромашечки на косах
Краплі іскрами горять!

Танок «Дівчат із віночками».

1-а дівчина.

Ми віночок чудовий сплетемо,
У віночок ромашку вплетемо.
Їди до нас, миласечко,
Білесенька ромашечко.

2-а дівчина.

Ми віночок чудовий сплетемо,
У вінок ми барвінок вплетемо.
Їди до нас, Андрієчку,
Зелененький барвіночку!

3-а дівчина.

Наша пісня дзвенить,
Над землею летить!
Ясне сонечко – засяй,
Свято з нами зустрічай!

Калина.

Повні поли сьогодні нарвемо
Квітів гарних, весняних, красивих,
І вінок український сплетемо,
Для дівчат – на долю щасливу!

Під музику Калина одягає Ромашці український вінок, дівчата під музику сідають на місця

Ведуча.

Із таночком, із піснями,
Повернулися із вами
Ми, нарешті, в рідну хату.
У домівку Діда Гната.

Під музику заходить Дід Гнат

Дід Гнат.

Ну, нарешті, вже прийшли!
І сопілочку знайшли!
Я дивлюся ти, Барвіша,
Ростом став, здається, вище.
Глянь – все квітне навкруги,
Сонце в небі сяє!

Калина.

Кожен листик із Весною
Нас із тобою вітає!

Радісні усюди лиця,
Як тут нам не веселитись!
Дід Гнат – як скинув років,
У таночку – руки в боки.
З ним разом – уся родина
Веселиться без зупину!

Український танок вихователів.
Ведуча.

У лісах, степах навколо
Усе розквітло, як ніколи!
Всі радіють, всі співають,
Весну-красну прославляють.
І на щастя добрим людям,
Диво-квітка розквітає!

Танок «Диво-квітка» зі стрічками та великими паперовими квітами.
1-а дівчина.

Я – Українка!
Горджусь і радію,
Що рідною мовою я володію.
Шевченківським словом умію писати,
Слова мелодійні у вірші складати.

2-а дівчина.

Я – Українка!
Живу в Україні,
На вільній, єдиній моїй Батьківщині.
Де все мені в радість:
Ліси і сади,
Озера і річки,
Й глибокі ставки.

3-а дівчина.

Лани неосяжні,
І гори й долини.
Цвіт білосніжний у лузі калини,
В душі моїй солодко грає сопілка.
Бо я з України!
Бо я – Українка!

Пісня «Україна благословенна».

Дід Гнат.

Бажаємо вам: хай лиш весна співає,
І музика, що награвать ліси!
І квітів тих, що раз лише розцвітають,
І повні пригоршні здоров'я і краси!

Калина.

Хай рікою щастя ллється,
Хай в сім'ї добро ведеться!
Хай живуть у серці почуття високі,
Хай дарує доля сто щасливих років!

Діти під музику уходять із зали. Свято завершується

Весна іде – красу несе

*Дід Гнат разом із Барвінком і
Ромашкою*

Список використаних джерел

1. Календарні та народознавчі свята. Початкова школа / упорядник О.В. Гноінська. Харків: Ранок, 2005.
2. Наumenko С.І. Музично-естетичне виховання дошкільнят. Київ: Магістр-S, 1996.
3. Чалий Б. Сто пригод Барвінка і Ромашки. Київ: Видавництво Дитячої літератури «Веселка», 1978.
4. Шевчук А.С. Дитяча хореографія: навчально-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець 2016.

Конспект музичного заняття для дітей старшого дошкільного віку

«Повернення голосу Феї Музики»

Інноваційна ідея: активно використовувати ігрове моделювання та ІКТ на музичних заняттях, упроваджуючи специфічний дидактично-ігровий матеріал (картки до дидактичної гри: «Хто в хатинці живе?», розрізана на частки картина «Музична країна», зображення нот) для розвитку музичних здібностей.

Завдання:

– **виховні:** прищеплювати інтерес і любов до музичної діяльності; виховувати духовно-моральні якості, такі як любов до своєї Країни, своєї родини, співчуття та дружні почуття; виховувати комунікативні якості, уміння співпереживати, співчувати, сприймаючи музичний образ, настрій;

– **освітні:** розрізняти музичні твори за жанрами – *марш, танець, пісня*, уміти виражати це у відповідних рухах; закріплювати знання про характер музики, розвивати ладове почуття, познайомити з термінами «*мажор*» і «*мінор*»; упізнати та назвати музичні інструменти, зображені на картинках, розподілити інструменти по групах;

– **розвивальні:** учити узгоджувати рухи зі словами, виконувати рухи чітко та узгоджено; розвивати музично-ритмічні навички, закріплювати раніше вивчені рухи, удосконалювати техніку виконання *бокового галопу, приставного кроку, підскоку, бігу із закидом ніг*; учити змінювати рухи згідно зі змінами в музичному супроводі. Розрізняти музичні твори за жанрами – *марш, танець, пісня*, уміти виражати це у відповідних рухах.

Словникова робота: збагачувати словниковий запас дітей, сприяти засвоєнню раніше невідомих слів – музичних термінів: *мажор, мінор*. Активізувати словник, удосконалювати використання дітьми лексичних засобів.

Попередня робота: вивчення пісень, хороводу.

Музичний матеріал: співаночка «Добрий день», «Гамма»; пісні: «Що зробить таке?», «Це моя Україна» (муз. М. Ведмедері); хоровод «Друзі» (муз. і сл. Н. Рубальської); п'єса «Хвороба ляльки» (муз. П. Чайковського); музично-дидактична гра «Хто в хатинці живе?», музична гра «Музиканти».

Обладнання: ноутбук, проєктор, екран, музичний центр, фортепіано, дитячі музичні інструменти (металофон, маракаси, дзвіночки).

Хід

Діти під музику заходять до зали. Вихователь звертає увагу на присутніх там гостей. Діти вітаються з гостями

Керівник музичний. Діти, я дуже рада вас бачити й хочу привітатися з вами нашою вітальною пісенькою.

Співаночка «Добрий день».

Лунає сигнал «SOS»

Керівник музичний. Ой, що це за тривожний сигнал? Здається хтось потрапив у біду, давайте послухаємо уважно.

На екрані виникає зображення Феї, лунає голос Феї Музики

Фея Музики.

Про допомогу я благаю!
Мене усі на світі знають.
Феєю Музики мене всі звуть
І завжди на святі ждуть.
Але Чаклунка-Скрипунка

Мене зачаклувала,
Мій чарівний голос вкрала
І на частинки зламала.
Без голосу не можу жити,
Благаю, друзі, мені допоможіть!

Керівник музичний. Ну що, допоможемо феї? Знайдемо уламки її голосу, щоб вона знову змогла співати? (*Відповіді дітей*)

Керівник музичний. Але уламки, щоб знайти, ми в країну Музичну повинні піти. А потрапити до цієї країни можуть лише добрі та дружні діти. Діти, а ви вмієте дружити?

Бесіда про дружбу.

Керівник музичний. Я бачу, що всі ви добрі друзі, тож час відправлятися в путь. Вирушайте всі за мною.

Хоровод: «Дружба».

Діти сідають на свої місця. На екрані – зображення нот

Керівник музичний. Ось ми й потрапили до Музичної країни. Дивіться, нас зустрічають її мешканці! Діти, може ви їх впізнали? Так, це нотки. Діти, скажіть, а навіщо потрібні ноти? А хто такий композитор? Так, нотки увесь час займаються тим, що допомагають створювати та записувати різну музику. То веселу, то сумну, то жваву, то спокійну. Музику розуміє кожен, якою би мовою він не розмовляв і з якої країни б не приїхав. Нотки дуже люблять та поважають свою Музичну країну – тому й музика в них виходить гарна та чарівна. Діти, ноткам дуже цікаво, із якої країни до них прийшли ми? І чи любите ви свою країну так, як нотки люблять Музичну країну?

Бесіда про Батьківщину.

Керівник музичний. Діти, щоб ноткам було зрозуміліше, що це за країна Україна, давайте заспіваємо про неї пісню.

Пісня: «Це моя Україна».

Керівник музичний. Ноткам дуже сподобалась наша пісенька й за це вони нам залишили ось це (*дістає 1-й уламок*). Я гадаю, що це уламок голосу Феї Музики.

Керівник музичний. Нотки дружно та весело живуть у своїй Музичній країні та у своїй родині ноток. Скажіть, а скільки всього нот у родині ноток? Так, їх усього сім. А хто знає як їх звуть? (*Відповіді дітей*)

Керівник музичний. Діти, а давайте заспіваємо пісеньку про ноти. Гадаю, вона їм дуже сподобається.

Пісня «Гамма».

Керівник музичний. Діти, як ви вважаєте, яка ця пісня за характером? Так, весела. Почувши її, до нас прийшов ще один мешканець Музичної країни.

На екрані виникає зображення Мажору

Керівник музичний. Подивіться на нього уважно й скажіть, як ви вважаєте, який у нього настрій? Так, це найвеселіший мешканець, він дуже

любить веселу музику, веселі пісні й таночки. А звать його Мажор. Давайте привітаємося з ним. Посміхнемося йому й махнемо рукою. *(Діти вітаються)*

Мажор дуже любить веселу музику, веселі пісні та таночки. Давайте заспіваємо для нього веселу пісеньку, яку знаємо.

Пісня: «Що зробить таке?» (муз. М. Ведмедері).

Керівник музичний. Діти, Мажору так сподобалася ваша весела пісенька, що він вирішив вам подарувати ось це *(дістає 2-й уламок)*. Давайте подякуємо йому за це. *(Діти дякують)*

Керівник музичний. Ну що, діти, ви запам'ятали, як зовуть цього веселого чоловічка? Так, його звать Мажор.

Керівник музичний. Діти, наш друг Мажор мешкає в музичній країні не один, у нього є брат, подивіться, ось він.

На екрані виникає зображення Мінору

Керівник музичний. Діти, як ви вважаєте, який настрій цього чоловічка? Так, він сумний, а звать його Мінор.

Мінор дуже любить сумні пісні, сумну музику, але не тому, що він злий. А тому що він співчуває всім, кому погано чи сумно, і вчить співчувати нас. І сьогодні Мінор хоче нам розповісти історію ляльки, яка захворіла. Йому дуже її шкода. Давайте послухаємо п'єсу, що створив композитор П. Чайковський, яка називається «Хвороба ляльки».

Слухання п'єси «Хвороба ляльки» (муз. П. Чайковського).

Керівник музичний. Діти, який настрій у цього музичного твору? Як ви вважаєте, чому? Так, не дарма цю п'єсу називають «Хвороба ляльки». Ми чуємо, що музика, нібито, стогне разом із хворою лялькою, вона лунає сумно, протяжно й повільно. Слухаючи її, ми можемо уявити, як ляльці погано. Діти, вам шкода ляльку? Ви б хотіли їй допомогти?

Бесіда «Допоможемо ляльці, пожаліємо їй».

Керівник музичний. Мінору дуже приємно, що ви співчуваєте ляльці як і він, і за це він теж приніс вам дарунок – ось цей уламочок, який він знайшов, гуляючи Музичною країною *(дістає 3-й уламок)*.

Керівник музичний. Діти, ми майже зібрали всі уламки голосу Музичної Феї, залишилось знайти лише один. Треба йти й розшукати його. А підемо ми танцювальною стежинкою. Я піду перша – ви зі мною. Ця стежинка не проста – уважно слухайте музику й виразно виконуйте рухи. Якщо змінюється музика – змінюється рух. Ну що, усі готові? Тож вирушаємо зі мною.

Музично-ритмічна вправа «Танцювальна стежинка».

Керівник музичний. Діти, ми з вами прийшли на чарівну музичну галявину, давайте присядемо й відпочинемо. *(Діти сідають на ковдру)*

Керівник музичний. Ця галявина незвичайна, це галявина музичних інструментів. Подивіться, будь ласка, на наш чарівний екран і скажіть, який музичний інструмент ви бачите? *(На екрані по чергово виникають різні музичні інструменти, діти називають їх)*

Керівник музичний. Які з цих інструментів струнні, духові, а які ударні?
(Відповіді дітей)

Вихователь виставляє дитячі музичні інструменти: металофон, маракаси, дзвіночки

Керівник музичний. Діти, подивіться, тут хтось залишив музичні інструменти. Ви впізнали що це за інструменти? (Відповіді дітей)

Керівник музичний. Молодці! Діти, скажіть, а хто грає на музичних інструментах? Так, музиканти. А як зветься велика група музикантів, кожен із яких грає на своєму інструменті? Так, оркестр. Давайте з вами уявимо себе музикантами й заграємо в справжньому оркестрі.

Оркестр «Полька» (діти грають на дитячих музичних інструментах).

Керівник музичний. Діти, подивіться що я знайшла на нашій чарівній музичній галявинці. Дивіться, ми знайшли останній уламок. Давайте складемо їх і подивимося що вийде.

Діти збирають «уламки» у картинку

Керівник музичний. Діти, ви впізнали, що зображено на картинці? (Відповіді дітей) Так, це Музична країна. Гадаю, ми виконали завдання й допомогли Музичній Феї полагодити її голос.

Музична Фея.

Діти, дякую вам дуже!
Ви – мої найкращі друзі!
Голос повернули ви мені,
Щоб змогла співати я пісні.
Я за це вам музику дарую,
Вона щастя й радість начаклує.

Керівник музичний. Діти, наша Фея залишила для вас ще один сюрприз. Ідіть за мною й подивіться, що це.

(Діти йдуть за керівником музичним до екрану)

Керівник музичний. Ось вже й добігає кінця наша подорож до країні Музики. Чи сподобалась вона вам? (Відповіді дітей)

Діти, я бажаю вам частіше навідуватися в цю чарівну країну. А в майбутньому може навіть стати справжніми музикантами. Але, якщо ви музикантами не станете, я хочу, щоб музика була завжди разом із вами, бо вона робить людей кращими, добрішими й щасливішими.

Перегляд відеопрезентації: «Музика – чудесна робота».

Керівник музичний. Давайте спробуємо з вами стати на мить добрими чаклунами та чаклунками, створимо добрий настрій усім присутнім у цій залі. А допоможуть у цьому наші добрі друзі – нотки. У серці кожної нотки живе свій настрій і характер. Діти, як ви вважаєте, що треба зробити, щоб настрої цих ноток став добрим та радісним? Так, звичайно, треба намалювати усмішку.

Діти малюють фломастерами усмішки на паперових нотках. Дарують «Усміхнені нотки» гостям

Список використаних джерел

1. Гелунова А.М. У світі музики. Розробки занять для дітей 4–6 років. Київ: Видавнича група «Основа», 2008. 336 с.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
3. Електронний журнал «Музичний керівник». URL: <https://emuzker.mcfr.ua>.
4. Розповімо дітям про музичні інструменти. Демонстраційний матеріал. Київ: Ранок, 2015.

Сценарій музичного свята до Обласного фестивалю дитячої гри «Подорож до країни Гри та Фантазії»

Інноваційна ідея: упровадження ігрового моделювання; організація спільної проектної діяльності педагогів і вихованців; використання нетрадиційного обладнання та атрибутів до ігор та таночків, а саме:

- рухового обладнання: рухові кулі, будівельні модулі;
- атрибутів-трансформерів: весняні галявинки, велике яблуко;
- атрибути до ігор і таночків: ритмічні палички, футболи, віяла, крила.

Мета: створити неповторну, «казкову» атмосферу свята. Розвивати вміння виявляти активність, творчо самовиражатися в музично-руховому та пісенному виконавстві.

Завдання:

- **виховні:** виховання почуття патріотизму, емпатії, формування почуття такту, уміння вести себе в групі під час свята;
- **освітні:** збагачувати слухацький та виконавський досвід різними за стилем і жанром музичними творами;
- **розвивальні:** розвивати вміння емоційно переживати ігрову ситуацію, використовуючи музично-рухові навички, створюючи музично-пластичні образи; розвивати сприйняття, довільну увагу, пам'ять.

Словникова робота: розвивати зв'язне мовлення дітей, збагачувати словник, формувати граматичну будову мовлення в процесі ігрової діяльності; учити робити висновки, використовуючи складнопідрядні речення.

Попередня робота: розучування пісень, хороводів та таночків до цього свята.

Вступ

Усі знають, що дитинство – це час див. Мало хто вміє, як діти, бачити казкове серед повсякденного. Улюблена лялька, трансформер чи конструктор оживають у дитячих руках і кличуть до цікавих ігор та казкових пригод, які

відкривають для юних талантів нові шляхи безпосереднього творчого пошуку, радості й упевненості. Якщо зібрати всі елементи дитячої фантазії разом, то можна побудувати чарівну, ігрову країну.

Сьогодні ми хочемо запросити вас у цю казкову країну – Фантазію, у якій господарює добра фея – Гармонія. Як і будь-яка казка чи уявна гра – країна Фантазія, немає меж...

Отож, ласкаво просимо до нашої цікавої, ігрової, казкової дитячої країни!

Хід

Під музику до зали заходить Фея Гармонія

Фея Гармонія.

Добрий день, усіх вітаю!
Казкові двері відчиняю!
У Фантазію-країну,
Кращу в світі для дитини!
Діти тут щасливі грають,
З Лего замки викладають,
Фантазують, винаходять.
В тім Гармонію знаходять!

Танок «Ми – щасливі діти».

Фея Гармонія. Добрий день, мої маленькі друзі! Нарешті ми знову зустрілися в нашій казковій, ігровій країні – Фантазії. І сьогодні я хочу вас запросити до нової казкової подорожі.

Країна наша неповторна і прекрасна!
Та пори року, навіть, в ній
Приходять вчасно.
За Весною – Літо,
Потім Осінь і Зима,
Із ними часу не втрачаємо дарма.
З ляльками водимо весною хороводи,
Улітку граємо з м'ячем ми на природі.
А восени на ярмарок рушаємо,
В народні та спортивні ігри залюбки там граємо!
Та зараз час Зими прийшов володарювати –
Тож привітаємо її на нашім святі!

Під музику до зали заходять дівчатка-крижинки, за ними – Зима

Танок із Білими кулями.

Зима.

Здрастуйте, друзі! На вас я чекала.
Палац ігровий цей для вас будувала.
Але, щоб до нього потрапить на свято,
Потрібно з кубами пограти, малята.

Зима звертає увагу на модулі коло замка

Якщо ми куби ці до купи зберемо –

Гадаю, ключа ми миттєво знайдемо!
Але не кожен ключ підійде до замка.
Будьте уважні! Не витрачайте час дарма!

Гра «Збери ключ до замка».

Фея Гармонія.

Діти, ви зробили диво,
Змайстрували ключ чарівний!
Ключ цей свято відчиняє,
Фестиваль розпочинає!

Танок «Карнавал» (парад костюмів)

Зима.

Ну що, скажіть, що я вас здивувала!
Моя Фантазія з усіх найкраща стала!
Бо час зимовий – він найцікавіший...
І грати взимку діти люблять,
Впевнена, найбільше!
Цей час дивує сяйвом зоряним, чудовим,
Немов Жар-Птиця, й казку нам дарує нову!

Танок із Золотими крилами.

Фея Гармонія.

Усіх Зима сьогодні здивувала,
Казковий фестиваль подарувала,
Але і я також пофантазую -
Зимі змінити образ пропоную!
Наш світ такий різноманітний, неповторний,
І в ньому ролей є багато пречудових.
Наприклад – Лагідна Весна,
Чи Літо Красне, Щедра Осінь...
Ти згодна в подорож відправитись, Зима?
І зовнішність свою на час змінити зовсім?

Зима.

Ця пропозиція цікава дуже.
Я згодна, якщо поруч будуть друзі!

Фея Гармонія.

Ти не вагайся, Зимонька –красуня,
Йди й примірай нову та гарну сукню!

Зима йде

Блок: «Розвиток соціальних навичок та ефективної взаємодії дітей з особливими потребами через гру».

Фея Гармонія.

Наш садочок дружбою зігрітий,
Мешкають у ньому добрі й працьовиті діти.

Вони роблять справи гарні і важливі,
Вони грають і тому такі щасливі!

До зали заходять діти з особливими потребами та їхній вихователь. У руках тримають горщики з паростками пшениці

1-а дитина.

Добрий день, добрий час,
Раді ми зустріти вас!
Щиро ми гостей вітаємо
І здоров'я всім бажаємо!

2-а дитина.

А у нашому садочку затишно завжди,
Ось ці паростки пшенички –
Їх зростили ми самі!

Вихователь. Давайте, дітки, розповімо гостям, як ми вирощували пшеничку.

Діти розповідають вірша з імітацією рухів

Посадили ми зернятко.
Як же виросте воно?
Дощик землю поливав,
Сонце ніжно зігрівало,
Підросло зернятко –
Вийшло в нас малятка!
Вітерець його гойдає,
Та до землі пригортає.
Потягнувся наш росточок –
Виріс з нього колосочок!

Вихователь. Якщо всі дозрілі колоски зібрати разом та змолотити на млині – із них вийде мука. А які вироби можна спекти з муки? (*Відповіді дітей*) Я вам сьогодні пропоную погратися, перетворитися на маленьких пекарів. Згодні? Тоді одягаєм спеціальну форму та мерщій до роботи.

Сюжетно-рольова гра «Маленькі пекарі».

Вихователь.

Ми всі борошна візьмемо,
Хліба й булок напечемо.
Буде стіл із короваєм,
Місить тісто починаємо.

Вихователь. А які продукти ми покладемо в тісто? Давайте пригадаємо рецепт.

Дидактична гра «Збери рецепт» (картинки).

Вихователь. Так, рецепт згадали, тісто гуртом замісили. Ось яке воно вийшло в нас – пухке та ніжне (*показує тісто*). На що воно схоже? Так, на колобка. Зараз я розділю тісто на маленькі колобочки, ми з вами покладемо їх у

формочки, викладемо на деко й поставимо випікатися в духовці. Усім вистачить духмяних пиріжків!

Запеклося сонце в хлібі,
Хто зростив його – спасибі!

А зараз ми з вами поставимо пиріжки до печі, почекаємо коли вони випечуться та почастуємо ними наших гостей. *(Діти виходять із зали)*

Фея Гармонія.

Чарівну силу добрі справи мають,
Від них сніги і лід умить розтануть.
Хоча на вулиці Зима,
До нас в садочок знову йде Весна!
Дивіться, скрізь біжать струмки веселі,
Весну чарівну кличуть до оселі!

Танок із Віялами «Весняна повинь».

Закривається куліса, виставляється яблуко, весняні галявинки

Весна.

Ось і я, Весна-Красна!
Куди ступаю – сонце сяє,
Усе навколо оживає.
А ще пробуджую від сну
Я нашу землю чарівну!

Фея Гармонія.

Шепоче нам нова трава,
До нас прийшла Весна-Красна!
Вся природа ожила, веселиться дітвора.
Всі танцюють і співають,
Ще в народні ігри грають!

Під музику заходять діти середньої групи

Хоровод «Веснянка».

Фея Гармонія.

У лісах, степах навколо,
Все розквітло, як ніколи!
Слід за Весною привітною,
Йде до нас спекотне Літо!
Треба крок новий зробити,
І вінок Весні змінити.

Під музику Фея Гармонія одягає на Весну новий, літній вінок. Весна перетворюється на Літо

Фея Гармонія.

Усе сталося, як бажалось,
Ось і літа дочекались.

Куліса відкривається

Екологічна танцювальна композиція з елементами театралізації «Чарівні перетворення».

Літо йде із зали, наприкінці танцю спускається «земна куля», яку дівчата прикрашають квітами та метеликами. Закривається куліса, виставляється «ярмарок»

Фея Гармонія.

Немає більших див, чим ті,
Що створює природа.
Метелик з гусені з'явивсь,
Він має дуже гарну вроду.
Усім гармонія керує,
Нове життя вона дарує!
А ми продовжуємо наше свято,
Скажіть, сподобалось разом із нами грати?
Тоді ми далі вирушаємо
І Осінь Щедру зустрічаємо!

Під музику до зали заходить Осінь

Фея Гармонія.

Ми раді зустрічі з тобою, Осінь,
Побути з нами, дуже тебе просимо.
Щедра і дорідна, пахнеш ти медами,
Гарно водиш хороводи, граєш з дітлахами!

Патріотичний блок.

Під музику до зали заходять діти в українських костюмах

1-а дитина.

Ми є діти українські,
Хлопці і дівчата.
Рідний край наш – Україна
Щедра та багата!

2-а дитина.

Ми малі та всі ми друзі,
Ми – одна родина.
А найбільша наша мати –
Рідна Україна!

Осінь.

Добрий день, шановні діти,
Дуже рада вас зустріти.
Я – Осінь щедра, чарівна,
Для вас приготувала
Дарунків, ігор та розваг,
Весело щів чимало!

Всіх запрошую сьогодні
На Осінній ярмарок.
Там цікавого багато
Для дорослих і діток!

Діти йдуть за Осінню

Фея Гармонія.

Сонце осіннє так лагідно сяє,
На ярмарок із ранку народ поспішає.
З іграми, піснями та танками –
Щедрої Осені дарами.

Куліса відкривається, виходять дорослі в українських костюмах

1-й дорослий.

Дорогих усіх гостей
Ми щиро вітаємо.
Вам здоров'я і щастя бажаємо!

2-й дорослий.

Всі на ярмарок до нас!
Грати з нами саме час!

3-й дорослий.

Тут речі умільців ні з чим не зрівняні,
Дивіться – ляльки у стрічках, такі гарні!
Дівчатка, підходьте, ляльок цих купляйте,
Разом із ними танцюйте і грайте!
А хлопці жайворонків тримайте.

Танок із ляльками-мотанками.

Осінь.

Гуде ярмарок, гуде
А народ все йде і йде...

Входять іноземні гості

Танок ковбоїв.

Діти.

Добрий день! Добрий час!
А ми з Америки до вас.
Як про ярмарок дізналися,
То до вас усі зібралися!
З вами хочемо пограти,
Веселу пісню заспівати!

Англійська пісня «I can».

Фея Гармонія.

Дякуємо вам, панове,
Навчили іноземній мові!
І на згадку про цю мить

Ляльку-мотанку приміть.
Забавлянка ця дитяча
Принесе вам щастя й вдачу!
Американець:
Дякуємо! Так приємно.
Завітали не даремно!

Під музику іноземні гості йдуть

Осінь.

Ось так ярмарок у нас!
Яскравий та багатий.
Веселяться тут разом
Дорослі та малята.
А тепер настав вже час покликати музик до нас!

До зали заходять музики

Музична гра «Веселі музики» (за мотивами української народної пісні «По дорозі жук»).

Дорослий.

Гей, весела музика,
Жартівлива й жвава!
Затанцюємо в таночку,
Щоб земля дрижала!

Український танок.

Дорослі уходять із зали

Осінь.

Немає України без калини,
Як і нема без пісні солов'я,
А ми – народ, зернина від зернини,
В біді і щасті ми – одна сім'я.

Фея Гармонія.

Немає України без тополі,
Як і нема без сонця сяйва дня.
Ти без коріння – перекаати – поле,
А корінь там, де вся твоя рідня.

Танок «Диво-квітка».

Діти залишаються в центрі зали. Заходять діти й дорослі в українських костюмах

Осінь.

Наша подорож скінчилась,
Мрія чарівна здійснилась!
Побували ми в Країні,
Де так радісно дитині!
В ній всі грають, фантазують,
І нове життя будують!

Фея Гармонія.

Разом створили ми уявний світ,
Де кожен із вас чарівником зміг стати.
Казкова гра змогла допомогти,
Розкрити в дітях здібності й таланти!
Ми фестиваль відкрили ігровий:
Цікавий, радісний, яскравий, неповторний...
І друзів там собі знайшли нових,
Отож чекаємо всіх вас на зустріч нову!

Музична композиція під пісню Р. Лижичко «У ритмі серця».

Свято завершується

Театралізовані музичні ігри

Театралізовані музичні ігри є одним із різновидів творчих ігор. Вони відкривають простір для участі дітей у різних видах самостійної художньої діяльності. Театралізовані музичні ігри викликають у дітей жвавий інтерес і користуються незмінною любов'ю, бо діти бачать навколишній світ через образи, барви, звуки. Вони переживають події разом із героями ігор. Театралізована гра є ефективним засобом соціалізації дошкільника в процесі обмірковування ни морального підтексту літературного чи фольклорного твору та участі в грі, яка має колективний характер, що створює сприятливі умови для розвитку почуття партнерства та засвоєння засобів позитивної взаємодії.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та наукових досліджень (О. Акулова, А. Гогоберідзе та ін.) доказує доцільність розвитку театралізованої діяльності в дошкільному віці.

Театралізовані музичні ігри сприяють: розкриттю й розвитку творчих здібностей дітей; збагаченню мистецьких знань; удосконаленню виконавських умінь (спів, хореографія, гра на ДМІ, декламування); оволодінню засобами виразності (інтонація, хода, міміка, жести); вихованню морально-етичних якостей; вихованню естетичного смаку.

Театралізована музична діяльність у дошкільному віці є одним із найефективніших засобів педагогічного впливу на особистість дитини.

Театралізовані музичні ігри ділять на дві основні групи: ігри-драматизації та режисерські ігри.

В іграх-драматизаціях дитина виконує роль артиста, самостійно створює образ за допомогою засобів вербальної та невербальної виразності.

Види ігор-драматизацій:

- ігри-імітації образів тварин, людей, літературних персонажів;
- інсценування творів;
- постановки спектаклів, у яких використовується один чи декілька творів;

– ігри-імпровізації з розігруванням сюжету без попередньої підготовки.

У режисерських іграх «артистами» є іграшки чи їхні замінники. У них дитина, організовуючи діяльність як «сценарист» і «режисер», управляє «артистами». «Озвучуючи» героїв, дитина використовує різні засоби вербальної виразності (спів, декламування тощо).

Театралізована музична гра є «рубіжним» видом діяльності, тісно пов'язаним із музичною, хореографічною, літературною творчістю. Загальним для всіх театралізованих музичних ігор є наявність глядача. Театралізовану гру (особливо гру-драматизацію) характеризує переклад акцентів із процесу гри на її результат, цікавий не лише учасникам, але й глядачам. А це означає, що розвиток театралізованої діяльності потрібно здійснювати в контексті художньої діяльності. Генезис останньої розкрила Н. Ветлугіна. Із її точки зору, художня діяльність складається з трьох етапів: сприйняття; виконання (як розвиток спеціальних умінь); творчості.

Але театральна-ігрова діяльність викликає певні труднощі в педагогічній практиці, бо вміщує низку суперечностей між свободою дитини в грі та обов'язковою змістовою основою театралізації. Між імпровізаційністю гри та етапністю підготовки театралізації; між акцентом у грі на сам процес, а в театралізації – на її результат. Ці суперечливості знімаються за умови організації театральної-ігрової діяльності як самостійної, вільної та творчої діяльності дошкільника. Ця умова є основною.

Отже, театралізовано-ігрову діяльність дітей розглядають у двох зв'язаних аспектах:

– як різновид художньої діяльності;

– як творчу сюжетну гру, що існує в самостійному ігровому досвіді дитини.

Так досягається непряме керівництво грою з наданням дитині можливості вільного самовираження та існування театралізованої гри в самостійній дитячій діяльності.

Театралізована музична гра «Ярмарок»

Виховні завдання: виховувати почуття пошани до людей праці; любові до Батьківщини; виховання культурних навичок у процесі спілкування з дітьми й дорослими.

Завдання:

– **освітні:** пробуджувати пізнавальний інтерес до історії свого народу; удосконалювати співочі навички та навички спільної гри в оркестрі; вдосконалювати виконавчі хореографічні вміння дітей;

– **розвивальні:** розвивати артистичні навички, естетичний смак; покращувати загальну моторику; розвивати вміння виражати емоції в міміці та пантоміміці.

Словникова робота: активізувати мовленнєві можливості дітей, збагачувати словник іменниками: ляльки-мотанки, коники; дієсловами: купувати, танцювати, грати.

Попередня робота: добірка музики та пісень; розучування таночків, пісень, ознайомлення з прийомами гри на різних музичних інструментах; розучування партій оркестру; розповідь про ярмарки, які проводилися в давнину.

Обладнання: національні костюми, «товари» для ярмарку (музичні інструменти, ляльки-мотанки, коники на палицях), скатертини, рушники, посуд.

Опис гри

На початку гри вихователь пропонує розподілити ролі за допомогою лічилки. Обираються діти-продавці.

Лічилка

Тікав заєць через ліс,
Довгі вуха, куций хвіст,
А ти далі не тікай,
Рахувати починай.
Раз, два, три – вийди ти!

Ті діти, що залишилися в колі, виконують ролі покупців, гра розпочинається!

Керівник музичний.

Сьогодні в нашій ярмарковій краї,
Хто присутній, той співає,
Хто не співає, той танцює,
Хто не танцює, той торгує,
Хто не торгує, той купує.

Під музику діти-продавці йдуть до торговельних рядів

Пісня «Ой, на веселім, на базарі» (українська народна мелодія).

Вихователь.

У вишиванках йдуть дівчата,
Ляльок хочуть купувати.

Під музику виходять дівчата-покупці та йдуть до торговельних рядів

Діти-продавці.

Дівчатка, підходьте, ляльок цих купляйте,
Разом із ними танцюйте і грайте.

Дівчата-покупці обирають собі ляльок

Танок із ляльками-мотанками.

1 варіант. Дівчата виконують танок, що вивчили на попередніх заняттях.

2 варіант. Творче завдання. Потрібно придумати свій танок.

Вихователь.

А от і хлопці поспішають,
Придбати коників бажають.

*Під музику виходять хлопці-покупці та йдуть до торгівельних рядів
Діти-продавці.*

Хлопці, підходьте, коників купляйте,
Разом із ними танцюйте і грайте.

Хлопці обирають собі коників

Танок із кониками на палицях.

1 варіант. Хлопчики виконують танок, що вивчили на попередніх заняттях.

2 варіант. Творче завдання. Потрібно придумати свій танок.

Вихователь.

Ось так ярмарок у нас, веселий та багатий,
На музичних інструментах заграємо, малята!

*Усі діти й «продавці», і «покупці» обирають за власним бажанням
дитячі музичні інструменти*

Оркестр дитячих музичних інструментів «Полька» (українська народна мелодія).

Вихователь.

Сьогодні на ярмарку ми побували,
Одні купували, інші торгували,
Всміхались, співали і танцювали,
Ще й краму різного придбали.
З гарним настроєм потому
Повертаємось додому.

Пісня «Ой, на веселім, на базарі» (українська народна мелодія).

*Усі діти гуртом йдуть з «базару». За бажанням гру можна повторити,
змінюючи ролі дітей*

Театралізована музична гра «Чарівні перетворення»

Завдання:

– **виховні:** виховувати емоційну чуйність, реалізувати потреби дітей у самовираженні, спілкуванні, пізнанні себе та довкілля, через відтворення різних образів;

– **освітні:** навчати створювати образ за допомогою рухів танцю; удосконалювати вміння дітей розрізняти музику на слух; закріплювати знання про загальні музичні поняття (високі й низькі звуки; швидкий, середній та повільний темп); удосконалювати виконавчі танцювальні навички;

– **розвивальні:** розвивати творчі здібності дітей, музичний слух та почуття ритму; формувати гарну поставу, м'язовий апарат; удосконалювати роботу нервових центрів.

Попередня робота: добірка музики до танцювальних композицій; ознайомлення дітей із музичним репертуаром, слухання музики, розучування таночків; бесіда про сезонні зміни в природі.

Обладнання: костюми комах: жуків, гусені, метеликів, божих корівок; велике яблуко-трансформер (4–5 дольок на зріст дитини 5–6 років); весняні галявинки (ширми для перевдягання).

Опис гри

Діти за власним бажанням обирають собі роль тієї комахи, образ якої вони хочуть створити.

«Діти-гусені» заходять до «хатинок»-дольок яблука.

(Лунає звук «хруст яблука»)

«Діти-гусені» у дольках відплигують один від одного, «розламуючи» яблуко.

(Лунає музика: «танок гусені»)

«Діти-гусені» вилазять із своїх хаток-дольок та на високих рачках ідуть до весняних галявинок-ширм. У той же час до кущиків прилітають і «хлопчики-жуки».

Танок жуків та гусені.

1 варіант. Діти виконують танок, що вивчили на попередніх заняттях.

2 варіант. Творче завдання. Потрібно придумати свій танок.

Танок бджілок та божих корівок.

«Хлопчики-жуки» підіймають ширмочки, в середині яких «дівчата-гусені» «перетворюються» на метеликів, скидаючи з себе чохол гусені, під яким є костюм метелика. У той же час до галявинок-ширм «вилітають» бджілки та божі корівки.

Танок бджілок та божих корівок.

1 варіант. Діти виконують танок, що вивчили на попередніх заняттях.

2 варіант. Творче завдання. Потрібно придумати свій танок.

Танок метеликів.

Бджілки та божі корівки «улітають». «Хлопчики-жуки» опускають ширмочки, з яких з'являються «дівчата-метелики».

Танок жуків та метеликів.

1 варіант. Діти виконують танок, що вивчили на попередніх заняттях.

2 варіант. Творче завдання. Потрібно придумати свій танок.

Лунає пісня «Маленька країна»

Усі учасники гри збираються до кола на уклін. Гру закінчено.

Музична гра-інсценізація «Рукавичка»

Завдання:

– **виховні:** виховувати доброзичливі стосунки між дітьми; інтерес до театральної-ігрової діяльності;

– **освітні:** створювати умови для розкриття індивідуальності кожної дитини; навчати створювати образ за допомогою рухів; удосконалювати вміння дітей розрізняти музику на слух;

– **розвивальні:** розвивати творчі здібності дітей, почуття ритму, музичний слух та загальну моторику.

Словникова робота: активізувати мовленнєві можливості дітей, розвивати діалогічне мовлення, гнучкість словника.

Попередня робота: читання української народної казки «Рукавичка»; перегляд ілюстрацій до казки, відеофільму; добірка музики до виходів героїв казки, таночків; слухання музики разом із дітьми; виконання вправ на імітацію рухів тварин.

Обладнання: костюми персонажів казки, ляльки з «живою рукою»; ширма – велика рукавичка; музичний центр.

Опис гри

Вихователь пропонує дітям побавитися в гру «Чарівна торбинка». Діти по черзі витягують із торбинки іграшку, називають її та тим самим обирають для себе роль героя казки; одягають костюми та готуються до інсценівки. Вихователь виставляє декорації до казки.

Вихователь.

Йшов дід лісом, а за ним бігла собачка...

Під музику виходить дід, за ним – собачка. Імітаційні рухи ходи діда й собачки

Вихователь.

І загубив дід рукавичку...

Коли, де не візьмись – мишка-поскребушка...

Під музику виходить мишка-поскребушка. Імітаційні рухи мишки

Мишка.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Вихователь.

Ніхто не відповідає...

Мишка.

Тут я буду жити!

Вихователь.

Та й поселилась мишка в рукавичку.

Де не візьмись – жабка. І теж до рукавички.

Під музику виходить жабка. Імітаційні рухи жабки

Жабка.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Мишка.

Я – мишка-поскребушка, а ти хто?

Жабка.

А я – жабка-стрекотушка. Пусти мене до себе жити.

Мишка.

Заходь!

Вихователь.

І стали вони жити вдвох.
Живуть друзі – поживають,
Танцюють, грають та співають.

Танок мишки та жабки

Вихователь.

Де не візьмись – зайчик. І той до рукавички.

Під музику виходить зайчик. Імітаційні рухи зайчика

Зайчик.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Мишка.

Я – мишка-поскребушка.

Жабка.

А я – жабка-стрекотушка.

Разом.

А ти хто?

Зайчик.

А я – зайчик-побігайчик.
Пустіть мене до себе жити.

Разом.

Заходь!

Вихователь.

І стали вони жити втрьох.
Живуть друзі – поживають,
Танцюють, грають та співають.

Танок мишки, жабки та зайчика

Вихователь.

Де не візьмись – лисичка. І та до рукавички.

Під музику виходить лисичка. Імітаційні рухи лисички

Лисичка.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Мишка.

Я – мишка-поскребушка.

Жабка.

А я – жабка-стрекотушка.

Зайчик.

А я – зайчик-побігайчик.

Разом.

А ти хто?

Лисичка.

А я – лисичка-сестричка,
Пустіть мене до рукавички!

Разом.

Заходь!

Вихователь.

І стали вони жити вчотирьох.
Живуть друзі – поживають,
Танцюють, грають та співають.

Танок мишки, жабки, зайчика та лисички

Вихователь.

Де не візьмись – вовчик. І той до рукавички.
Під музику виходить вовчик. Імітаційні рухи вовчика

Вовчик.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Мишка.

Я – мишка-поскребушка.

Жабка.

А я – жабка-стрекотушка.

Зайчик.

А я – зайчик-побігайчик.

Лисичка.

А я – лисичка-сестричка,

Разом.

А ти хто?

Вовчик.

А я – вовчик-братик.
Пустіть мене до себе жити.

Разом.

Заходь!

Вихователь.

І стали вони жити вп'ятьох.
Живуть друзі – поживають,
Танцюють, грають та співають.

Танок мишки, жабки, зайчика, лисички та вовчика

Вихователь.

Де не візьмись – ведмідь. І той до рукавички.
Під музику виходить ведмідь. Імітаційні рухи ведмедя

Ведмідь.

Тук, тук, хто в рукавичці живе?

Мишка.

Я – мишка-поскребушка.

Жабка.

А я – жабка-стрекотушка.

Зайчик.

А я – зайчик-побігайчик.

Лисичка.

А я – лисичка-сестричка.

Вовчик.

А я – вовчик-братик.

Разом.

А ти хто?

Ведмідь.

А я – ведмідь клишоногий.

Пустіть мене до себе жити.

Разом.

Заходь!

Вихователь. І так стало звірям жити тісно у тій рукавичці, зовсім не поміщаються! А тим часом дід помітив, що загубив рукавичку і повернувся разом із собачкою у ліс її шукати!

Під музику виходить дід, за ним – собачка. Імітаційні рухи ходи діда й собачки

Вихователь.

Рукавичку дід шукає,

А собачка лає, лає...

Почули це звірі і повтікали всі у ліс.

Під музику всі герої казки розбігаються з рукавички у різні боки

Усі учасники гри збираються до кола на уклін. Гру закінчено.

Список використаних джерел

1. Артемова Л.В. Театр і гра. Київ, 2002. 291 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. Частина 5 / упоряд. Т.В. Панасюк, С.І. Нерянова, А.А. Грищенко. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 144 с.
3. Веселинка: збірник розваг. Книга 1 / авт.-упоряд. Л.В. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 256 с.
4. Веселинка: збірник розваг. Книга 2 / авт.-упоряд. Л.В. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 224 с.
5. Вистави для малят / авт.-упоряд. Г.В. Заренок. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 80 с.
6. Затія – дивоглядія: Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини / авт.-упоряд. О.О. Тимофєєва, О.В. Борисенко. Вид. 2-ге, зі змін. та доп. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 176 с.

7. Куфко Н. Театралізовані ігри з дітьми дошкільного віку. *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. 2000. №19–20. С. 3.

8. Макаренко Л.В. Все про театр і дитячу театралізовану діяльність. Київ: Шк. Світ. 2008. 128 с.

9. Парціальна програма «Грайлик». Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі / О.М. Березіна, О.З. Гніровська, Т.А. Линник. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 56 с.

10. Сорокіна Н.Ф. Граємо в ляльковий театр. *Дошкільне виховання*. 2002. №6. С. 61–63.

11. Макаренко Л.В. Екскурсія до театру. *Джміль*. 2002. №4. С. 14–15.

12. Макаренко Л. В. Вітаю тебе, театр! *Джміль*. 2004. №2. С. 10–11.

Ігрові прийоми в музично-ритмічній діяльності дошкільників

Ігровий прийом: «Що таке коло?»

Керівник музичний. Діти, давайте зараз усі для початку візьмемося за руки і надуємо великий пузир. (*Діти стають у велике коло*) А зараз опустіть ручки і скажіть мені, як ви вважаєте, кішки люблять рибку куштувати? (*Відповіді дітей*)

Керівник музичний. Так, діти, дуже люблять рибку. А покажіть мені, як голодна кішка вхопила лапкою рибку! (*Усі хапають одною рукою іншу*) Ой, як неприємно! Рибка каже: «Гей, кішка, свою лапку прибери!» (*Діти опускають руки*) А кішка іншою лапкою схопила рибку – ось так! (*Змінюють руки*)

Керівник музичний. Як ви вважаєте, рибці приємно? Ні! А зараз, діти, давайте покажемо, як мама-киця торкається кошеняти – лагідно – ось так! Молодці! (*Показує як*) А зараз давайте здуємо наш пузир, зробимо його маленьким-маленьким. (*Роблять маленьке коло*) Так, зібралися усі на серединці. Для початку, що таке середина? Подивимося, де середина? Ось вона! А що вона робить? (*Вона спить, аж хропить*) Діти, давайте її збудемо! Будемо сильно тупати ніжками, може вона прокинеться? (*Діти, тупаючи, кроками відходять назад, розширюючи коло*)

Керівник музичний. Ну що, прокинулася? (*Нахиляється вперед, ніби роздивляючись, діти повторюють*) Ні, здається, не прокинулася! Давайте підемо тихенько навшпиньках і подивимося. (*Крадучись навшпиньках звужують коло*)

Керівник музичний. Ні, діти, спить серединка. Ой, діти, а серединка пухнаста, у неї маленькі вушка, ще є вуса, хвостик! На кого вона схожа? (*На кішку, мишку тощо*) Давайте збудимо мишку? Давайте! (*Тупаючи, шагом відходять назад, розширюючи коло*) Ну що, не прокинулася? (*Нахиляються уперед, роздивляючись*)

Керівник музичний. Ні, не прокинулася! На інший бік перевернулася і спить далі! Стаємо навшпиньки і йдемо знов до серединки (*Рухаються маленькими кроками на пальчиках*) Ой, дивіться, у серединки вирости ріжки! На кого вона стала схожа? (*Відповіді: на корівку, козу тощо*) Ну, тоді давайте збудимо корівку. (*Діти рухаються, тупаючи кроком, розширюючи коло*)

Керівник музичний. Діти, я вважаю, що наша серединка, нарешті, вже прокинулася! Давайте помашемо їй долонькою.

Серединка, серединка,
Прокидайся, вмивайся
Та з нами займайся!

Діти почерзі «махають» серединці руками

Керівник музичний. Діти, подивіться, яке коло в нас вийшло! Кругле, як сонечко!

Діти називають свої варіанти: як яблуко, як м'яч тощо

Ігровий прийом «Казка про Високе коліно»

Керівник музичний. Діти, давайте станемо у коло, візьмемося за руки і я розповім вам казку. (*Діти стають у коло*) Діти, ви хочете почути казку? (*Відповіді дітей*)

Керівник музичний. Але спочатку треба стати випрямивши спинку – ось так! І ніжки повернути – ось так! Молодці!

Керівник музичний. Я розповім вам казку «Про Високе коліно»! Діти, а яке це високе коліно? Ось таке, напевно? (*Керівник музичний підіймає високо коліно*)

Покажіть мені високе коліно! (*Діти високо підіймають коліно*)

Тож слухайте уважно! Жило собі, жило в одному місті – Високе коліно.

(*Діти під музику йдуть по колу високо підіймаючи ноги у колінах*)

Високе коліно дуже любило гуляти містом, а ще йому дуже подобався міський парк. Високе коліно завжди приходило до парку і дивилося на високий батут. Прийде – і дивиться на високий батут: «Як мені батут цей подобається! Як я хочу на нього залізти і більше ніколи не слазити!»

Дуже подобався батут Високому коліну. І ось, одного дня, прийшло Високе коліно до парку, зупинилося біля батута, подивилося на нього, почухало потилицю і залізло на високий батут – ось так!

(*Керівник музичний підіймає високо ноги, показуючи, як треба залазити на «високий батут». Діти повторюють за ним*)

Нарешті мрія Високого коліна здійснилася – воно на батуті й може трохи повеселитися! Але веселитися цікавіше разом із друзями! Тож Високе коліно запросило Гострі лікті повеселитися разом із ним.

Керівник музичний. Давайте зігнемо ручки – ось так, та порухаємо – ось так! (*Діти повторюють рухи за муз. керівником*)

І ось стрибає Високе коліно на батуті, а руки йому допомагають. *(Біг на місті з високим підійманням коліна та з рухами рук, зігнутих у ліктях)*

Керівник музичний. Ось таке спритне Високе коліно! І раптом до батуту підходить директор парку, Іван Іванович, і каже: «Це хто тут на батуті стрибає? Хто вам дозволив, діти? Чому ви на батуті стрибаєте? *(Відповіді дітей)*. «А покажіть мені, як ви це робите? Якщо добре покажете, то може і дозволю далі стрибати!»

Який Іван Іванович сердитий! Діти, давайте покажемо йому, що ми вміємо! Встали, спинки випрямили, лікті зігнули й почали! *(Біг на місті з високим підняттям коліна)*

Дуже сподобалося Івану Івановичу спритне Високе коліно і він дозволив йому приходити і стрибати на батуті коли завгодно.

Далі можна продовжувати придумувати казку. Наприклад, Високе коліно пішло за друзями: «Покажи як ти вмієш стрибати? А як ти? А як ти?»

Діти вчаться самі робити і на інших дивитися.

Ігровий прийом «Човник»

Керівник музичний. Діти, я хочу запросити вас на морську прогулянку. Щоб у подорожі ми не засумували, кожен із вас має запросити з собою одного друга. *(Діти обирають собі пару)*

Керівник музичний. Молодці, а тепер нам потрібно сісти у човник.

Треба в човник нам сідати. *(Діти дивляться один на одного)*

І обличчям к другу стати. *(Перевіряють осанку і постанову ніг)*

Рівна спинка, разом ніжки,

На обличчі твоїм усмішка.

А тепер, к долонькам друга, *(Прикладають свої долоньки до долоньок*

Прикладу свої я руки, *партнера, руки на близький відстані)*

І, приклеївшись, вони,

Розійшлись, мов кораблі. *(Руки роз'їхалися у «човник»)*

Діти повторюють вправу 2–3 рази без музики, потім можна повторити вправу під музику.

Ігровий прийом «Хустина»

Ігровий прийом «хустина» дозволяє закріпити роботу як у парах, так і поодиночі. Усі діти, які стоять у колі, тримаючись за хустину, намагаються не зламати коло, щоб хустина не зім'ялася, не втратила красу.

Керівник музичний.

Подивиться, яке диво,

(розстеляє на підлозі

Яка хустка в нас красива.

велику хустину)

До хустини підійдемо,

(діти підходять до хустини,

До рук хустку ми візьмемо.

усі беруть її у ліву (праву) руку)

З хустиною будемо ми грати,
Та по колу крокувати.
Тільки прошу вас, малята, (діти крокують колом)
Хустку треба не зім'яти.
Добре діти крокували,
Гарну хустку не зім'яли.
Далі будемо ми грати,
Бігти будемо, малята. (діти біжать колом)
Дуже весело пограли,
Гарну хустку не зім'яли.
А тепер, давайте, діти, (діти кладуть хустку на підлогу,
Дамо хустці відпочити. рівно розтягуючи її в різні боки)

Ігровий прийом «Малюємо квіточку»

Ігровий прийом, що використовують у всіх вікових групах. Дозволяє добитися виставлення рівної ніжки на витягнутий носок.

Керівник музичний.

Діти, я вам пропаную зі мною пограти,
На підлозі квіточки усім намалювати.
Треба «аркуша» нам взяти і окремо усім стати.

Діти розходяться за лою

Керівник музичний.

Квітку щоб намалювати, олівці потрібно взяти,
Пожартуємо ми трішки – олівцями будуть ніжки!
Ну-мо, покажіть скоріше, олівець в кого гостріший ?

Усі діти разом із керівником музичним витягують ніжку уперед, ставлять її на витягнутий носок

Керівник музичний.

Олівці які чудові, гострі, різнокольорові!
Олівець свій покажи, якого кольору, скажи.

Діти по черзі називають колір свого «Олівця». Він залежить від кольору колготок, гольфів або шкарпеток, що одягнені на ніжку

Керівник музичний.

А тепер до праці, діти,
Намалюйте гарні квіти!

Діти під музику «малюють» квіточки

Бобирєва Валентина Вікторівна,
вчитель-логопед закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Калашникова Світлана Анатоліївна,
керівник музичний закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

**Конспект логоритмічного заняття для
дітей старшого дошкільного віку
«Подорож осіннім лісом»**

Інноваційна ідея: активно використовувати ІКТ на логоритмічних заняттях, упроваджуючи специфічний дидактично-ігровий матеріал (ритмічні схеми «веселі краплинки», дерев'яні ритмічні палички, осінні листочки) для корегування мовленнєвих дефектів.

Завдання:

- **виховні:** прищеплювати інтерес і любов до музичної діяльності; виховувати любов до природи; виховувати пізнавальний інтерес до занять, зацікавленість, ініціативність, позитивний емоційний інтерес на занятті, інтерес до спілкування з однолітками та дорослими;
- **освітні:** закріпити знання дітей про осінь, живу та неживу природу;
- **розвивальні:** учити сприймати музику, художні образи, чисто співати, правильно брати дихання між фазами; формувати вміння ритмічно та виразно рухатися відповідно до музичного темпу; формувати навички ритмічного простукування відповідно до музичного завдання; учити перевтілюватися на певні образи; виявляти свої творчі здібності;

– **корекційні:** розвивати артикуляційну та мимічну моторику, дрібну та загальну моторику; дихання, мовлення, слухову пам'ять, уяву, увагу, чуття темпу та ритму; рухові навички та вміння, просторові уявлення та здатність довільно пересуватися в просторі щодо інших людей і предметів; фонематичний слух, чіткість дикції, інтонаційну виразність мовлення, темп і ритм мовлення.

Словникова робота: активізувати мовленнєві можливості дітей, розширювати словниковий запас, а також актуалізувати в словнику вживання іменників-назв тварин (ведмідь, лисиця, заєць), прикметників (хитра, полохливий, клишоногий) та дієслів (стрибає, поспішає, крадеться та інших).

Обладнання: ноутбук, проектор, екран, муз. центр, фортепіано.

Хід заняття

Діти заходять до зали, стають колом

Логопед. Діти, у нас сьогодні багато гостей, привітайтеся, будь ласка. У наших гостей гарний настрій і в мене теж, хочеться поділитися ним із вами.

Добрий день!	<i>(Махаю дітям рукою)</i>
Добрий день!	<i>(Діти махають у відповідь)</i>
Усміхнись скоріше!	<i>(Розводять руки в сторони)</i>
І сьогодні увесь день	<i>(Плескають)</i>
Буде веселіше!	
Розітремо наші ручки,	<i>(Труть долонями одна об одну)</i>
Рука до руки.	
Будемо вродливими,	<i>(Підіймають руки вгору)</i>
Немов квіточки.	<i>(Роблять «ліхтарики»)</i>
Розітремо пальчики,	<i>(Розтирають пальці.)</i>
Ще сильніше, сильніше.	
А тепер поплескаємо	<i>(Плескають у долоні)</i>
Разом – сміливіше!	

Логопед. Ось ми трішки розім'ялися, а зараз привітаємося один з одним.

Кожна дитина простягає праву руку до центру кружка, руки з'єднуються. Розхитуючи ними вгору й вниз, діти промовляють: «Добрий день»

Логопед.

Нині у нашому краї,
Дивна пора хазяйнує й гуляє:
Листя деревам, кущам золотить,
Краплями з хмароньки часто дощить,
Може, ви, діти, не знаєте й досі,
Як ця пора називається?

Діти. Осінь!

На екрані – зображення осені

Логопед. Так, це – осінь. Осінь – дуже красива й гарна пора року. І я вам пропоную цікаву подорож до лісу, де ми почуємо багато різних звуків. Ну, що, вирушаємо?

Логопед промовляє текст, а діти супроводжують його озвученими текстами та звуконаслідуванням

Ми йдемо до лісу доріжкою,	(Руки на поясі, ходьба)
Перестрибнули через камінь,	(2 стрибки)
Перейшли через місточок.	(Ходьба навшпиньки)
Ой, що це? Болото! Його не обійти!	(Ходьба з високим підніманням)
Дорога навпростець.	
Ідемо по доріжці.	(Руки на поясі, ходьба)
Ой, що це? Річка! Вона швидка	(Легкий біг)
І понесла нас по водиці!	
Ідемо по доріжці.	(Руки на поясі, ходьба)
Ой, що це? Ліс!	

На екрані з'являється зображення лісу

Логопед.

Подивіться, який красивий ліс. Прислухайтесь, як ліс із нами розмовляє.

А-а-а, а-а-а –

Осінь у наш край прийшла,

І-і-і, і-і-і –

Часто йдуть дощі грибні.

У-у-у, у-у-у –

Затіває осінь гру.

И-и-и, и-и-и –

Прохолодні дмуть вітри.

Е-е-е, е-е-е –

Всюди листя золоте.

Логопед. А зараз я хочу перевірити, чи уважні ви, малята? Чи готові далі лісом мандрувати?

Логопед ставить запитання, а діти, якщо погоджуються з дорослими, піднімають руки вгору; якщо ні – присідають, склавши руки на грудях

Логопед.

Зараз настали деньочки осінні? (Так)

Листя з дерев не зелене, а синє? (Ні)

Птахи в теплі краї відлітають? (Так)

Голки ялинкові вниз опадають? (Ні)

Довшими стали вже ніченьки-ночі? (Так)

Різні комахи вже спатоньки хочуть? (Так)

Ми в босоніжках ідемо гуляти? (Ні)

Шапочки й куртки вдягають малята? (Так)

Щедрою осінь вважають порою? (Так)

А – мальовничою і золотою? (Так)

Логопед. Молодці, малята! Усі були дуже уважні, тож ідемо далі лісом гуляти. Із приходом осені на небі частіше виникають важкі, сірі хмари. Що вам приносять із собою? (Дош)

На екрані – зображення дощу

Логопед. А ви знаєте, що дощі бувають різні? Зараз перевіримо.

Гра-пантоміма «Скільки знаємо ми дощів?»

Скільки знаємо ми дощів?

(розводять здивовано руки в сторони)

Не секрет для малюків:

(заперечений рух пальчиком)

З вітром дощик є на світі

(широкі махи руками над головою – вітер)

Дощ грибний ще знають діти

(руками над головою зробити хатку, грибок)

Ще – як сонце припікає,

(зводять долоні так, щоб пальці утворили промінці)

З градом дощ все поливає

(стукають кулачок об кулачок)

Дощ – як листя облітає

(руками зображують опадання листя з дерева)

З блискавкою та грозою

(стукають кулачками по колінцям)

А ще – з талою водою

(наче хлюпочуться у воді)

Ось ми їх і пригадали

(оплески)

І усі порахувати!

Логопед.

Подивіться, до нас завітала хмаронька.

(На екрані – хмарка)

Вона принесла із собою краплинки.

(До бесіди приєднується керівник музичний)

Керівник музичний. А ці краплинки не звичайні, вони музикальні, бо дуже люблять співати. Давайте сядемо зручно й послухаємо їх пісеньку. *(Діти сідають на килимок).*

Пісня «Дощик» (муз. слухання).

Керівник музичний. Діти, ви знаєте, що пісню можна не лише слухати й співати, а ще й прочитати її ритм. Краплинки ці – великі; маленькі – ви з ними уже знайомі. Як звучать маленьких краплинок? *(Ti)* А великих? *(Ta)* І ось сьогодні краплинки надіслали нам із вами музичного листа. Давайте його прочитаємо!

На екрані – ритмічні схеми

Ритмічна вправа: «Веселі краплинки».

Діти згідно з малюнками (ритмічними схемами) відтворюють ритмічний малюнок, плескаючи в долоньки

Керівник музичний. Молодці, я гадаю, що хмарці сподобалось як ви впоралися із завданням.

Логопед. А ми з вами далі їдемо мандрувати! Діти, ви, напевно, знаєте, що в лісі мешкає багато звірів. Ось і зараз пройшов дощик, подув вітерець і розбудив їх: ведмедю це не сподобалося, давайте це зобразимо; лисиця здивувалась; їжачок злякався, а заєць прислухався: хто там?

Діти виконують відповідні мімічні етюди, а після цього співають на одному звуці чистомовки в супроводі музики

Логопед. Давайте проспівемо веселі чистомовки про цих звірів.

Иця-иця-иця –

В лісі бігає лисиця.

Чок-чок-чок –

В клубок звернувся їжачок.

Ро-ро-ро –

В зайця тепленьке хутро.

Бі-бі-бі –

Сидить ворона на дубі.

Логопед. А зараз послухайте, будь ласка, музичний уривок і скажіть, яку лісову тварину він вам нагадує? *(Звучить музика «ведмедя», діти називають відповідну тварину; на екрані – зображення ведмедя, аналогічна робота на визначення лисиці та зайця)*

Логопед. А тепер давайте відтворимо рухи цих тварин.

Музично-ритмічна вправа «Хто в лісі живе?»

На екрані – зображення дятла

Логопед. А це що за пташка? *(Дятел)* А за яким звуком можна впізнати в лісі дятла? Що він робить? *(Стукає)* Діти, на що схожий стукіт дятла? Немов дерев'яні палички вдаряють одна об одну, чи не так?

Керівник музичний. Дятел передав вам чудовий подарунок. Дивіться, що це? Так, це дерев'яні палички

Роздає дерев'яні ритмічні палички

Керівник музичний. Давайте сядемо на галявинці й створимо дятлу компанію, і постукаємо разом із ним! *(Діти сідають на килимок у коло)*

Логопед. Спочатку будемо стукати тихенько, як сонячні зайчики, а потім голосно, як ведмедики. *(Діти відтворюють рухи за текстом)*

Ви стрибайте, палички, як сонячні зайчики,

Стриб-скок, стриб-скок, пострибали на лужок. *(тихо стукають)*

Права ніжка туп-туп, ліва ніжка туп-туп,

Разом ніжки туп-туп, пальчиками стук-стук. *(голосно стукають)*

Логопед. Молодці! А зараз давайте погладимо наші вушка, бо їм треба бути дуже уважними.

Самомасаж «Погладимо вушка».

Керівник музичний. Зараз ви почуєте музику, яка складається з двох частин. У першій частині ми будемо передавати палички колом під рахунок, а

на другу частину ми будемо стукати паличками, відтворюючи ритмічний малюнок музики.

Музично-ритмічна вправа з дерев'яними ритмічними паличками.

Керівник музичний. Розумнички, ви довели, що палички можуть стукати по-різному: тихо й голосно, швидко й повільно.

Логопед. А тепер давайте трохи відпочинемо та розімнемо наші ручки.

Між ялинкових м'яких лап,

(погладжування ніг руками по чергово)

Дощик крап-крап-крап.

(по чергово вказівним пальчиком по колінах)

Де сучок давно засох –

(руки вгору-вниз)

Виріс мох-мох-мох.

(одночасне – кулачками по колінах)

Де листочок вже прилип –

(одночасно погладжування ніг руками)

Виріс гриб-гриб-гриб.

(руки «вирастають», пальці рівні)

Хто його знайшов, малята?

(загибаємо пальці)

Так, це я, це я, це я!

(на обох руках відставлений мізинець)

Логопед. А тепер подивіться на екран.

На екрані з'являються зображення дерев у лісі

Логопед. Уявіть, скільки в лісі є дерев. Та раптом налетів вітер і листячко почало облітати з дерев. Візьміть, будь ласка, осінні листочки й затанцюємо з ними.

Пісня-танок із осінніми листочками.

Логопед. Діти, ми з вами чудово погуляли й погралися в лісі. Скоро вже час повертатися до дитячого садка. Тож, на останок пропоную лягти на килим, заплющити очі й під звучання чудової музики П. Чайковського, яка так і називається «Осіння пісня», пригадати нашу цікаву подорож до лісу.

«Осіння пісня» муз. П. Чайковського (слухання музики, релаксація).

На екрані виникає зображення дитячого садка, діти повільно розплющують очі й піднімаються

Логопед. Діти, вам сподобалась наша сьогоднішня подорож? Де ми з вами побували? Кого ми там зустріли? Що ми бачили? Що вам найбільше сподобалось? А зараз подивіться на екран. Де ми з вами опинилися?

Так, у нашому дошкільному закладі! Давайте скажемо всім «До побачення!» і підемо до групи.

Діти прощаються зі всіма та разом із логопедом ідуть до групи

Список використаних джерел

1. Електронний журнал «Музичний керівник». URL: <https://emuzker.mcfr.ua>.
2. Гандзюк С.П. Весела логоритміка. Методичний посібник. Нетішин, 2009. 85 с.
3. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення. / Л.В. Чеснокова, О.І. Золотарьова. Харків: Вид. група «Основа», 2017. С. 36.
4. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс. Київ, 2012. – 258 с.
5. Логоритмічні заняття в ДНЗ. 3–4 роки / В.Л. Сухар. Харків: Вид-во «Ранок», 2011. С. 36.
6. Науково-методичний журнал «Логопед». URL: <http://journal.osnova.com.ua/journal/45-Логопед>.
7. Солодовник М.К., Безверха І.Г. Застосування логоритмічних вправ у роботі з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення. URL: <https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/5643/1/Solodovnyk.pdf>
8. Федорович Л.О., Пищалка Я.О. Конспекти логоритмічних занять із дітьми дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС»ЛТД, 2009. 288 с.

Усенко Ганна Миколаївна,
вихователь закладу дошкільної освіти
№2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області

Консультант:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
Кузнецова Тетяна Григорівна

Особливості технології проведення групового збору

Сучасний освітній процес у ДНЗ передбачає виконання дітьми різноманітних тематичних проєктів, спільне планування дня дорослими й дітьми, ранковий груповий збір.

Чи можна назвати паростками нового ці форми роботи з дітьми? Найскоріше, ні. Вони виникли і зміцнилися досить давно й міцно. Наприклад, ранковий збір прийшов до дошкільних навчальних закладів разом із методикою Марії Монтессорі і Вальдорфської педагогікою ще у вісімдесяті роки минулого століття. В українській освітній практиці аналогом цієї форми роботи є «Ранкове коло» програми «Впевнений старт».

Технологія проведення групового збору перевірена багаторічною практикою роботи з міжнародної освітньої програми «Step by step» – «Крок за кроком» у дошкільних закладах і класах початкової школи. Експертиза змісту програми показала, що основні ціннісні орієнтири програми «Step by Step» збігаються з цінностями особистісно-орієнтованої педагогіки, що лежать в основі реформи дошкільної освіти України: урахування особливостей розвитку дітей, які, так само, є унікальним поєднанням вікових та індивідуальних особливостей, реалізація гуманістичної ідеї про право дитини на власний шлях розвитку, який не виходить при цьому за межі норми та уявлення про освіту як про реальне життя, а не про підготовку до нього.

Основна перевага й цінність технології проведення групового збору полягає в її гуманістичній спрямованості: забезпечення поваги до особистості кожної дитини, створення умов для розвитку її впевненості в собі, ініціативності, творчих здібностей, самостійності та відповідальності – у становленні базових властивостей її особистості. Ця позиція є центральною для дошкільної освіти.

Сучасний освітній процес у закладі дошкільної освіти повинен бути розгорнутий на організації спільної діяльності дорослих і дітей, заснований на рівноправній та рівнозначній участі обох сторін у виборі змісту й у плануванні дій. Така спільна діяльність починається з проведення групового збору – місця й часу спілкування, ігор.

Основна ідея технології групового збору – дитина найкраще розвивається тоді, коли вона дійсно захоплена процесом навчання, активно включена в діяльність. У найширшому розумінні груповий збір призначений для того, щоб забезпечити можливість конструктивного, пізнавально-ділового розвитку дітей у ситуації природного соціально-емоційного спілкування з однолітками й дорослими, для формування навичок розуміння себе та інших, узгодження цілеспрямованої діяльності всієї групи й кожного окремо.

Ранкова зустріч дає дітям змогу висловити свою точку зору, чути відмінні думки інших людей, брати участь у групових обговореннях. Роль вихователя при цьому полягає в можливості моделювання й активному розвитку в дітей умінь та навичок ефективного спілкування.

Діти, які можуть ефективно спілкуватися:

- висловлюють свої думки, щоб їх розуміли інші;
- уважно слухають, коли говорять інші;
- вирішують проблеми за допомогою слів;

- пропонують свої ідеї групі;
- у них великий словниковий запас;
- уміють запитувати інформацію;
- аналізують та оцінюють матеріал;
- уміють швидко реагувати на запитання;
- уміють працювати з вивченою інформацією.

Ці навички мають дуже важливе значення для успішного життя в групі, спільного навчання та розв'язання конфліктних ситуацій.

Передбачається, що діти робитимуть свій внесок у роботу групи в інтелектуальній, соціальній, емоційній, практичній сферах. Вони потрібні, від них залежать інші, їх цінують за особистий внесок. Діти потребують практичного досвіду у висловленні власних думок, у кращому пізнанні один одного, у визнанні сильних сторін і талантів своїх однолітків. Такі звичні заняття як ранкові зустрічі дають змогу постійно розвивати ці навички.

Повторення позитивного досвіду сприяє розвитку доброти, емпатії та інклюзії, а також дає надзвичайні результати як у спільноті групи чи класу, так і поза їх межами.

Уведення групової традиції «Ранок радісних зустрічей» сприяє формуванню уважного ставлення дітей один до одного, підвищенню емоційного тла й поліпшенню психоемоційного клімату в групі, розвитку почуття упевненості.

Конспект ранкової зустрічі для дітей молодшого віку «Сонечко»

Створення спільноти групи: учити доброзичливо, із повагою ставитись до інших, обмінюватись інформацією.

Розвиток навичок спілкування: вирішувати проблеми за допомогою слів, учити слухати один одного.

Розвиток академічних навичок: закріпити знання дітей про характерні ознаки сонця, розвивати увагу, пам'ять, мовленнєво-комунікаційні навички; виховувати любов до неживої природи.

Хід ранкової зустрічі

Запрошення на ранкову зустріч.

Приходячи вранці до дошкільного закладу, кожна дитина отримує одну частину від великої картини. Перед ранковим збором вихователь пропонує зібрати на килимі цілу картинку.

На картинці виходить зображення сонечка. Вихователь пропонує дітям утворити коло навкруги картинки та сісти на промінці-стрічки.

Вітання в колі друзів.

Діти разом із вихователем промовляють вірш-вітання.

Я всміхаюсь сонечку:
Здрастуй, золоте!
Я всміхаюсь квітоньці
Хай вона цвіте!
Я всміхаюсь дощику:
Лийся, мов з відра!
Друзям усміхаюся,
Зичу їм добра!

Вітання один із одним.

Діти по колу передають тепло своїх долоньок та вітаються.

Обмін інформацією.

Вихователь звертає увагу дітей на властивості сонця: Чому в нашій групі сьогодні так світло та ясно? Чи гріє сонечко? Якого кольору сонце? Скільки сонечок у небі?

Вихователь показує повітряну кульку жовтого кольору: Що це таке? Якого кольору, форми? Як ви думаєте, чи схоже сонце на таку кульку?

Вихователь звертає увагу дітей, що сонце схоже на повітряну кульку, тому що воно жовтого кольору та кругле, як кулька. Сонце дуже-дуже велике. Пропонує доторкнутися до кульки. Чи гаряча вона? Ні, вона не гаряча, а сонечко дуже гаряче. Воно посилає до нас свої промінці й вони зігрівають усю землю.

Групове заняття.

Вихователь пропонує дітям побавитися в гру «Клубочок».

«Клубочок»

Педагог виконує роль «котушки». Діти беруться за руки. Той, хто стоїть першим, дає йому руку. Виходить «ниточка», закріплена на катушці. Остання дитина водить «ниточку» колом до тих пір, доки вона вся не «намотається» на «котушку». Педагог: «Тепер відчуйте, який у нас вийшов міцний, дружний клубок. Давайте трошки поживемо в ньому, разом подихаємо».

Щоденні новини.

Після проведення гри вихователь пропонує дітям подивитись, чим будемо сьогодні займатись у дитячому садку. (За допомогою малюнків-підказок діти визначають, що вони сьогодні будуть робити в дошкільному закладі).

Конспект ранкової зустрічі для дітей середнього дошкільного віку «Моя улюблена іграшка»

Створення спільноти групи: розвивати довіру поміж дітьми, вміння говорити й слухати один одного, у процесі звертатися на ім'я створювати позитивний настрій у групі, учити доброзичливо, із повагою ставитись до інших, обмінюватись інформацією.

Розвиток навичок спілкування: вирішувати проблеми за допомогою слів, учити слухати один одного, пропонувати свої ідеї групі.

Розвиток академічних навичок: продовжувати вчити дітей спонтанно відповідати на запитання, розвивати уміння аналізувати, використовувати вивчену інформацію, розвивати увагу, пам'ять, мовленнєво-комунікативні навички.

Хід ранкової зустрічі

Запрошення на ранкову зустріч.

Проводиться гра «Обери собі сусіда». Вихователь вибирає одну дитину, тримає її за руку, дитина вибирає собі «сусіда», створюється ланцюжок. Вихователь приводить дітей на килим. Діти сідають на стільчики, які розташовані колом.

Вітання.

Діти разом промовляють вірш-вітання, виконують відповідні рухи.

Доброго ранку, ліси і поля,
Доброго ранку, Україно моя!
Доброго ранку, рідний садочку,
Доброго ранку, земле моя!
Доброго ранку! Всім миру й тепла!

Привітання один з одним.

Вихователь пропонує взяти один одного за руки. Хай це коло стане «колом вірних друзів».

А друзі, зустрічаючи один одного, із радістю вітаються й називають ім'я тих, до кого вони звертаються. Давайте й ми почнемо цей день із такого привітання. Передаючи цю квітку побажаємо один одному щось приємне.

Діти вітаються по колу, передаючи квітку один до одного, звертаючись на ім'я, й бажають щось приємне

Доброго ранку, Іванко. Я бажаю тобі бути веселою!

Доброго ранку, Максиме. Я тобі бажаю сонячного дня!

Обговорення правил ранкової зустрічі.

Нашим привітанням ми створили спокійний, гарний настрій, адже важливу справу краще починати з гарним настроєм. А тепер згадаємо правила наших ранкових зустрічей, а допоможуть нам у цьому малюнки-схеми:

- уважно слухати один одного;
- піднімати руку, якщо хочеш щось сказати;
- говорити голосно й чітко.

Обмін інформацією «Моя улюблена іграшка».

Валентина нам пообіцяла розповісти про свою улюблену іграшку. Давайте її послухаємо. *(Розповідь дитини про іграшку, діти уважно слухають, ставлять запитання)*

А в кого ще улюблена іграшка лялька? Наталочко, а в тебе яка улюблена іграшка?

А в мене улюблена іграшка – LEGO. Хочете з ним пограти?

Групове заняття.*Вихователь роздає LEGO*

Давайте перевіримо, чи міцно тримається на долонці, а якщо ми покладемо на інший бік долоньки?

А зараз покладіть на голову та присядьте, а тепер покружляйте.

Пальчикова гімнастика. А давайте уявимо, що це сопілочка. Давайте на ній пограємо.

А ще можна LEGO малювати чи робити масаж. Хочете спробувати? Поверніться один до одного спинками, але сильно не притискайте LEGO до спини, щоб не подряпати та не зробити боляче один одному.

Що ми можемо намалювати? (*Сонечко, квіточку*)

Малюємо сонечко. Спочатку коло, а потім промінчики.

Розумнички! Давайте зберемо наші детальки.

Щоденні новини.

А зараз прийшов час щоденних новин. Сьогодні з прогнозом погоди нас познайомить Ілля.

Зараз пора року – осінь. Третій місяць осені – листопад.

Сьогодні вівторок – другий день тижня.

На вулиці холодно, похмуро, йде дощ, вітер слабкий.

Вихователь повідомляє розклад занять на день

Список використаних джерел

1. Білоусова В.М. Ігри та вправи на формування навичок спілкування і співпраці. Початкове навчання та виховання. 2007. №11.
2. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут!: посібник для вчителів з проведення ранкової зустрічі. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2004.
3. Ранкові зустрічі. 1 клас. I семестр / Н.Ю. Бабіченко. Харків: Вид. група «Основа», 2018. 144 с.
4. Тесленко Н.В. Найкращі ігри для дітей. Харків: Видавничий дім «Школа», 2003.
5. Технология группового сбора и возможности ее реализации в условиях дошкольного образовательного учреждения: учебно-методическое пособие / авт.-сост. М.А. Пазюкова. Иркутск: ОГОБУ СПО «ИРКПО», 2011. 198 с.
6. Уханова А.В. Завтра в школу! Развитие эмоций и навыков общения у ребенка. СПб.: Речь; М.: Сфера, 2011.
7. Формирование познавательной сферы у детей 5-7 лет: развивающие игровые занятия / авт.-сост. Ф.Х. Никулина. Волгоград: Учитель, 2012.

Ігри для організації групової діяльності дітей під час ранкової зустрічі з розвитку мовлення.

В арсеналі будь-якого педагога повинні бути ігри на згуртування дитячого колективу. Саме такі ігри допомагають не лише встановити позитивний контакт із дітьми, а й дітям по-доброму поглянути один на одного, викликають інтерес до однолітків, до розуміння індивідуальності кожного з них.

Ігри, які допоможуть педагогу навчити дітей:

- установлювати довірливий контакт між ними;
- відчувати стан і настрій однолітків;
- використовувати міміку й пантоміму в спілкуванні;
- узгоджувати свої дії з партнером по спілкуванню;
- зосереджуватися на зоровій та слуховій інформації;
- бути спостережливими;
- виявляти емпатію.

«Що я чую?»

У записі слухаємо погоду: стук крапель по склу, завивання вітру, хрускіт снігу, гуркіт грому, шерхотіння сухого листа тощо. Слухаємо звуки вулиці: гудок машини, дитячий сміх, рокіт літака, гавкіт собак, скрипіння гальм, спів птахів, нявкання. Розповідаємо, хто що зумів почути.

Вправа «Кого не вистачає?»

Ведучий: Чи помічаєте ви, коли в групі немає когось із дітей? Я хочу зіграти з вами в таку гру: один із вас буде ховатися, а решта – відгадувати, хто саме сховався. Спочатку я попрошу всіх закрити очі і, доки ніхто цього не бачить, тихо доторкнуся до плеча одного з вас. Той, кого я виберу, повинен буде відкрити очі, тихо вийти на середину, сісти на підлогу і сховатися під цим покривалом. Після того, як він сховається, я попрошу всіх відкрити очі й вгадати, кого не вистачає. А тепер закрийте очі...

«Ха-ха-ха! Хе-хе-хе!»

Діти стоять у колі, з'єднують руки в замок. Ведучий показує таке:

- 3 рази торкається до лівого плеча, вимовляючи: «Ха-ха-ха»;
- 3 рази торкається до правого плеча, вимовляючи: «Хо-хо-хо»;
- 3 рази доторкається до лівого коліна, вимовляючи: «Хі-хі-хі»;
- 3 рази торкається до правого коліна, вимовляючи: «Хе-хе-хе».

Потім усі рухи повторюють у більш швидкому темпі по 2 рази. Потім ще швидше по 1 разу. Потім кількість разів збільшуємо, а темп знижуємо.

«Подорож»

Діти діляться на пари. Ведучий говорить: «Ми вирушаємо сьогодні в подорож!» Діти в парі домовляються, куди вони відправляються, і за сигналом ведучого разом озвучують своє рішення.

Варіанти продовження гри.

Ми візьмемо з собою в подорож...

Цей предмет (...) кольору.

По дорозі ми зустріли...

Примітка: коли діти добре освоюють уміння працювати в парах, можна розбивати їх на більш численні групи (по 3, 4, 5 осіб).

«Розмова через скло»

Діти діляться на пари. Педагог дає завдання: уявіть собі, що один із вас зайшов до магазину, а інший залишився на вулиці, але забув сказати товаришеві, що необхідно купити в магазині. Спробуйте за допомогою жестів домовитися про покупку. Голос використовувати не можна, тому що в магазині дуже товсте скло й через нього нічого не чути.

Примітка: починати гру варто з роботи однієї пари, інші діти спостерігають. Потім треба обговорити, чи правильно грають, чи зрозуміли один одного та що їм допомогло здогадатися.

«Що змінилося?»

Із числа учасників вибирається дитина. На якийсь час вона виходить із кімнати. У цей момент у групі проводиться кілька змін: в одязі чи зачісці дітей, можна пересісти на інше місце. Завдання: правильно підмітити, які сталися зміни.

Кожна дитина по черзі стає ведучим.

Примітка: робити потрібно не більше 2–3 змін за один раз. Усі зміни повинні бути помітними.

«На містку»

Дорослий пропонує пройти містком через прірву. Для цього на підлозі чи на землі викладається місток – смужка шириною 30–40 см. За умовою, по «містку» повинні з двох сторін назустріч один одному рухатися одночасно дві дитини, інакше він перевернеться. Також важливо не переступити через межу, це вважається – «звалилися в прірву».

Коментарі: приступивши до гри, діти повинні домовитися про темп руху, стежити за синхронністю, а під час зустрічі на середині містка – акуратно помінятися місцями й дійти до кінця.

«Конкурс хвальків»

Ведучий оголошує про те, що проводиться конкурс хвальків. Потрібно краще всіх похвалитися. А хвалитися ми будемо не собою, а своїм сусідом ліворуч. Адже це так приємно – мати найкращого сусіда. Подивіться уважно на сусіда, подумайте, який він, що в ньому хорошого, чим він може сподобатися?

«Характеристики людей»

Оберіть кількох дітей і поставте їх поруч один із одним. Вони повинні мати щонайменше одну спільну ознаку (наприклад, темне волосся). Решта дітей, які стоять у колі, мають визначити цю характеристику. Якщо хтось здогадується, то пропонує іншій дитині з кола, хто має таку ж характеристику, приєднатися до групи.

«Авторські твори»

Вихователь дає дітям змогу спробувати себе в ролі автора, використовуючи свій творчий потенціал. Це можуть бути вірш, пісня, оповідка тощо.

«Режисери»

Вихователь пропонує за кілька хвилин створити інсценівку за сюжетом відомих віршів, потішок, наприклад, віршів Агнії Барто «Впав ведмедик на підлогу», «Наша Таня гірко плаче» тощо.

«Точка зору»

Діти, складаючи розповідь за темою «Осінь очима їжачка», «Спогади старого черевичка», учаться бачити навколишній світ очима іншого, розуміти й поважати іншу точку зору.

«Твої асоціації»

Вихователь передає колом картинку (пейзаж, явище природи чи окремий природний об'єкт). Кожна дитина по черзі розглядає картинку й говорить про ті асоціації, які виникли після перегляду цієї картинки (про що подумав, що уявив).

«Ласкаве ім'я»

Один із дітей – ведучий – встає до центра кола. Діти, передаючи один одному м'яч, називають ласкаву форму імені ведучого. Він останнім отримує м'яч і називає ту ласкаву форму свого імені, яка йому сподобалася. Вправа триває до тих пір, доки в центрі круга не побуває кожна дитина.

Варіант: діти, передаючи один одному м'яч, називають ласкаву форму свого імені. Коли всі діти назвуть ласкаві імена, м'ячик піде у зворотний бік.

Потрібно намагатися не переплутати й кинути м'яч тому, хто в перший раз кинув вам, а крім того, вимовити його ласкаве ім'я.

Варіант: «Назви свого сусіда ласкавим ім'ям так, щоб йому було приємно».

«Компліменти»

Сидячи в колі, усі беруться за руки. Дивлячись в очі сусіду, треба сказати йому кілька добрих слів, за щось похвалити. Приймаючи, дитина киває головою та каже: «Дякую, мені дуже приємно!» Потім ця дитина дарує комплімент своєму сусідові, вправа проводиться колом.

Попередження: деякі діти не можуть сказати комплімент, їм необхідно допомогти. Можна замість похвали просто сказати «смачне», «солодке», «квіткове», «молочне» слово. Якщо дитина не може зробити комплімент, не чекайте, коли засумує його сусід, скажіть комплімент самі.

«Різні привітання»

Дорослий нагадує дітям, що з різними людьми ми спілкуємося по різному. «Привітайтеся так, як ви вітається:

- із другом у дошкільному закладі;
- із вихователем;
- із клоуном у цирку;
- із улюбленою бабусею;
- із тим, на кого образилися;
- із тим, кого раді бачити.

А тепер скажемо всі разом: «Добрий ранок всім!»

Варіант: вітатися з різним настроєм: дуже втомилися, веселі, спізнюємося в дитячий садок, у космосі (у невагомості).

«Привіт! Як твої справи?»

Усі діти ходять кімнатою, тиснуть один одному руки й кажуть: «Привіт! Як твої справи?» Основне правило: вітаючись із кимось, руку можна звільнити лише після того, як іншою рукою почнеш вітатися ще з ким-небудь. Тобто, кожен учасник повинен бути в контакті з ким-небудь постійно. Гру можна використовувати в кінці заняття, замінивши слова: «Спасибі, з тобою було цікаво».

«Сніжний ком»

У грі можуть брати участь до 20 дітей. Усі сідають колом, кожен називає своє ім'я та імена всіх уже названих перед ним. Виходить «снігова куля» з імен.

«Тихіше-голосніше»

Ви, напевно, грали в дитинстві в гру «Холодно-гаряче?» Наша гра до неї подібна: діти сідають у коло, ведучий виходить із кола й відвертається спиною. У кого-небудь із дітей захований якийсь предмет. Завдання ведучому – знайти дитину, в якої захований предмет. Як тільки ведучий заходить у коло, усі починають співати якусь пісню й тим голосніше, чим ближче ведучий до захованого предмету. Відповідно, пісня співається тихіше, якщо ведучий віддаляється від цієї дитини. Коли предмет знайдений, ведучий змінюється, якщо ні – гра продовжується.

«Зламаний телефон»

Діти в колі. Один – ведучий, придумує, що він полюбляє робити (грати чимось, їсти, займатися...) і передає послання сусідові пошепки. Завдання: правильно донести повідомлення до першого учасника.

«Заборонені слова»

Кожному учаснику гри видається по п'ять фішек. Усі гравці вільно пересуваються кімнатою й розмовляють один із одним, задаючи різні питання, при цьому відповідати словами «так» чи «ні» не можна. Якщо комусь вдається виманити слова «так» або «ні», то він забирає одну фішку у свого суперника собі. На це запитання потрібно обов'язково швидко відповісти. Якщо ж той, кому поставили запитання, не відповідає чи зволікає з відповіддю більше п'яти секунд (той, хто поставив питання може тихо й повільно рахувати до п'яти), то у нього також забирається одна фішка. Якщо хтось втратив усі свої фішки, він продовжує гру далі й намагається змусити кого-небудь відповісти «так» або «ні», повертаючи собі фішки. Потім усі підраховують свої трофеї.

«Я бачу в тобі»

Учасники гри стають у два кола обличчям один до одного (виходить два кола – внутрішній і зовнішній).

Перший етап гри – «Три пальці»: по команді, на рахунок 3 учасники показують дитині, яка стоїть навпроти, пальці від 1 до 3; 1 палець – просто постояли, подивилися один одному в очі, 2 пальця – потиснули один одному руки, 3 пальця – обнялися; у разі якщо учасники показують різну кількість пальців, виконується дія, що відповідає меншій кількості (наприклад, один показав 3 пальці, а інший 2 – просто потиснули один одному руки). Вихователь після того, як учасники виконали дії, дає команду: «Перехід» та зовнішнє коло зміщується на одну людину вправо. Після цього вихователь знову рахує: «Один, два, три. Перехід» і так до тих пір, доки люди не пройдуть повне коло, опинившись знову в парі з тією же дитиною, з якою починали цей етап.

«Хто я?»

Хід гри полягає в тому, щоб не лише придумати будь-який образ для себе, але й постаратися зобразити його мімікою, жестами, рухами.

Я відчуваю, що я шматочок льоду. Я таю від тепла.

Я – стакан води. Мене зараз вип'ють.

Я – прекрасна квітка. На мене сіла бджола.

Я, немов буква «О». Я можу кататися по доріжці.

Я можу бути вітерцем. Я відлітаю в далекі краї.

Я – гарячий чайник. Не чіпайте мене, а то обпіку.

«Як...»

Розповісти відомий вірш по-різному: пошепки, скоромовкою, дуже повільно, голосом маленької дитини.

Посміхнутися, як кіт на сонечку; як задоволена мавпочка.

Насупився, як осіння хмара (розсерджена мама, голодний вовк тощо).

«Інтерв'ю»

Ведучий (дитина чи дорослий) по черзі передає мікрофон кожному з дітей і просить відповісти на запитання. Теми інтерв'ю можуть бути різними – як пов'язаними, так і не пов'язаними з темою проєкту. Наприклад:

Що ти встиг зробити на цю тему? Що тобі найбільше сподобалося?

Із ким тобі приємно працювати разом? Що ти любиш робити у вільний час?

Чи є у тебе старший брат? і т. ін.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Страшинська Ірина Анатоліївна – завідувач дошкільного навчального закладу №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Панченко Світлана Георгіївна – вихователь-методист дошкільного навчального закладу №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Безрукова Людмила Василівна – вихователь закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Брусенко Наталія Дмитрівна – вихователь закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Гребенюк Інна Іванівна – вихователь закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Рябуха Олена Федорівна – вихователь закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Усенко Ганна Миколаївна – вихователь закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Калашникова Світлана Анатоліївна – керівник музичний закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Бобирєва Валентина Вікторівна – вчитель-логопед закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Сапранкова Ірина Геннадіївна – вчитель-логопед закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

Ткаченко Тетяна Вікторівна – вчитель-логопед закладу дошкільної освіти №2 «Альонушка» м. Слов'янська Донецької області.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗМІЩЕННЯ НА СТОРІНКАХ РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ

Для розміщення на сторінках офіційного сайту Ресурсного центру приймають науково-методичні матеріали провідного досвіду психолого-педагогічних працівників у вигляді перспективних планів, конспектів занять, сценаріїв, тренінгів, корекційних програм та ін.

Рукопис необхідно надсилати в електронному варіанті в режимі.doc версії Word 1997-2010 рр. на адресу Ресурсного центру. Назви файлів (латиницею) мають відповідати прізвищу автора (Petrenko.doc).

Вимоги до набору матеріалів. Основний текст рукопису необхідно друкувати через інтервал 1,5 без перенесень, 14 кеглем, шрифт – Times New Roman. Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см (прохання не створювати абзацний відступ за допомогою клавіши Tab й знаків пропуску).

Обов'язкове розрізнення знаків дефіс (-) та тире (–), а також використання лапок такого формату: «» («текст»).

Виділення фрагмента тексту можливе курсивом (підкреслення не допускається).

Бібліографічні посилання потрібно оформляти так: на одне джерело – [1, с. 4], на кілька джерел – [4, с. 55; 10, с. 15]. Можливе покликання без зазначення сторінки, якщо йдеться про джерело загалом.

Через один рядок після основного тексту – використана література.

Оформлювати бібліографію потрібно згідно з «Бюлетенем ВАК України» № 5, 2009 р.

До матеріалів на окремому аркуші необхідно додати інформацію про автора (українською мовою):

- фото;– освіта;
- прізвище, ім'я, по батькові;– кваліфікаційна категорія;
- посада;– рік атестації;
- місце роботи;– коло наукових інтересів;
- стаж роботи за фахом;– e-mail, мобільний телефон.

Редакційна колегія Ресурсного центру залишає за собою право рецензувати, редагувати та проводити відбір матеріалів.

Після проходження рецензування буде надіслано повідомлення електронною поштою з повним розрахунком вартості та всіх можливих способів оплати за наукову обробку, розміщення та видачу сертифіката.

Відповідальність за достовірність фактів, покликань, власних імен, а також правильність перекладу покладено на автора.

Матеріали, опубліковані на сторінках Ресурсного центру, відображають погляди авторів, які не завжди можуть збігатися з позицією редакційної колегії.

Контакти: Донецька обл., м. Слов'янськ, пров. Вчительський, 1, каб. 14.

E-mail: resurs.pedfak@gmail.com.

ДЛЯ НОТАТОК

Науково-методичний журнал

**АЛЬМАНАХ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ**

№9, 2020

*Комп'ютерна верстка, художнє оформлення:
Демченко Марина Олександрівна.*

БАЗОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДДПУ (м. Слов'янськ)

**Запрошує на навчання
на денну та заочну форми
за ступенем бакалавра або магістра
за рахунок коштів державного бюджету,
фізичних (юридичних) осіб.**

**Терміни навчання
за освітньо-професійними програмами
підготовки:**

**бакалавра – 4 роки;
2 роки на базі ОКР
молодшого спеціаліста;
магістра – 1 рік 4 місяці
на базі бакалавра, спеціаліста.**

***Будемо раді бачити Вас у
складі наших студентів!***